

การเข้าถึงจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

กนิษฐา ไทยกล้า

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

โดย

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา

คำนำ

เครื่องตีมัลลกอฮอลล์เป็นสารเสพติดที่ถูกกฎหมายมีจำหน่ายอยู่ทั่วไปตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ร้านค้าขายของชำ ร้านค้าทั่วไป ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านสะดวกซื้อ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ภัตตาคาร ร้านอาหาร ร้านหมูกระทะ ร้านชาบู ร้านอาหารตามสั่ง ผับ บาร์ สถานบันเทิง โต๊ะสนุกเกอร์ เป็นต้น จุดจำหน่ายเครื่องตีมัลลกอฮอลล์เหล่านี้เป็นสถานที่ตอบสนองความต้องการและกระตุ้นความอยากตีมัลลกอฮอลล์ของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี ความหลากหลายและการมีจุดจำหน่ายเครื่องตีมัลลกอฮอลล์ที่มาก สามารถเข้าถึงได้ง่ายนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการรับรู้ และตีมัลลกอฮอลล์ไม่ว่าจะเป็นชนิดตีมัลลกอฮอลล์ใหม่ หรือชนิดตีมัลลกอฮอลล์เก่า หนังสือเล่มนี้เรียบเรียงขึ้นในเชิงวิชาการ วิเคราะห์เปรียบเทียบจุดจำหน่ายเครื่องตีมัลลกอฮอลล์ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้ผู้สนใจ ผู้เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการควบคุม จัดการจุดจำหน่ายเครื่องตีมัลลกอฮอลล์ในประเทศไทย

ผู้เรียบเรียงใคร่ขอขอบคุณศูนย์วิจัยปัญหาสุรา(ศวส) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส) ในการสนับสนุนงบประมาณสำหรับจัดทำหนังสือเล่มนี้ ขอขอบคุณกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลังที่ช่วยสนับสนุนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับใบอนุญาตจำหน่ายสุรา และขอบคุณ ศ.ดร.พญ.สาวิตรี อัจฉนาศึกษชัย ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยปัญหาสุราที่ได้กรุณาแนะนำการเรียบเรียงหนังสือเล่มนี้

หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้เรียบเรียงขอน้อมรับผิดและขอภัยทุกท่านมา ณ ที่นี้

กนิษฐา ไทยกกล้า

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้เรียบเรียง

คำชี้แจงด้านวัตถุประสงค์ ขอบเขต และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

วัตถุประสงค์

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในเชิงวิชาการ ซึ่งเป็นการรวบรวมเรียบเรียงข้อมูล เอกสาร เกี่ยวกับจุดจำหน่ายเครื่องตีแมลงกอลทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้ข้อมูล แนวคิด สำหรับผู้ที่ดำเนินงาน เกี่ยวข้องกับการควบคุม การกำจัด การกำหนดมาตรการการเข้าถึงจุดจำหน่ายได้ทราบถึงวิธีการวัดความหนาแน่นของจุดจำหน่าย สถานการณ์จุดจำหน่ายในประเทศไทย และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจุดจำหน่ายเครื่องตีแมลงกอล

ขอบเขต

เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยกรมองสถานการณ์ ลักษณะ ประเภทของจุดจำหน่ายเครื่องตีแมลงกอล ใบอนุญาตจำหน่าย มาตรการจำกัดควบคุมจุดจำหน่ายเครื่องตีแมลงกอล ผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับจุดจำหน่ายเครื่องตีแมลงกอลทั้งที่มีอยู่ในประเทศไทยและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังได้เรียบเรียงวิธีการวัดความหนาแน่นของจุดจำหน่าย : ข้อควรพิจารณา ขั้นตอนในการวัด ปัจจัยที่มีผลต่อความหนาแน่นของจุดจำหน่าย การนำเสนอข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์สารสนเทศ ความสัมพันธ์ของความหนาแน่นของจุดจำหน่ายและผลกระทบจากที่เกี่ยวข้องกับการตีแมลง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เจตนาของการเรียบเรียงหนังสือเล่มนี้ต้องการให้ผู้อ่านได้เห็นภาพของสถานการณ์ การจัดการจุดจำหน่ายเครื่องตีแมลงกอลในมิติที่หลากหลาย และให้ข้อมูลเชิงวิชาการเทคนิคการคำนวณความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องตีแมลงกอล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการกับปัญหา แนวทางการจำกัดและควบคุมจุดจำหน่ายเครื่องตีแมลงกอลแก่ผู้สนใจ

สารบัญ

การเข้าถึงจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย	1
บทสรุปผู้บริหาร	5
เกริ่นนำ :	7
นิยามจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์	8
ประเภทจุดจำหน่ายที่มีอยู่ในประเทศไทย	8
จุดจำหน่าย และใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในต่างประเทศ	10
ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์	18
สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย	30
การสำรวจจุดจำหน่ายในประเทศไทยทั้งรอบสถานศึกษา จุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี และ พฤติกรรมของผู้จำหน่าย	36
จุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี และพฤติกรรมของผู้จำหน่าย	37
ความสัมพันธ์ของความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ และผลกระทบจากที่เกี่ยวข้องกับการตี๋ม ผลกระทบอื่นๆ	38
มาตรการจำกัดควบคุมจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย	40
บทสรุป	54
บรรณานุกรม	60
ภาคผนวก	65

บทสรุปผู้บริหาร

จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยนั้นมีความหลากหลาย ได้แก่ ภัตตาคาร ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านหมูกระทะ ร้านชาบู ร้านอาหารตามสั่ง ผับ บาร์ สถานบันเทิง คาราโอเกะ ร้านเหล้าตอง ซุ้มยาตอง รถเข็น เหล้าปั่น ลานเบียร์ โต๊ะสนุกเกอร์ ร้านขายส่งเหล้า ร้านโชวห่วย ร้านขายของชำ ร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น การเข้าถึงจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนไทยช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่าใบอนุญาตจำหน่ายสุรามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2558 มีจำนวนใบอนุญาตจำหน่ายสุราสูงถึง 616,710 ใบ ลดลงในปี พ.ศ. 2559-2560 และในปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2561 จำนวนใบอนุญาตจำหน่ายสุราเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2560 จากจำนวน 583,880 เป็น 588,962 ใบ จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หนึ่งแห่งต่อประชาชนเพียง 113 คน หรือทุกหนึ่งตารางกิโลเมตรมีจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 1.15 แห่ง ซึ่งทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย โดยเฉพาะจุดจำหน่ายที่อยู่รอบสถานศึกษา นักเรียนในโรงเรียนใช้เวลาในการเดินเพียงไม่ถึงครึ่งนาทีจากรั้วโรงเรียนก็สามารถหาเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างเช่นจุดจำหน่ายในพื้นที่ใกล้โรงเรียนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล ห่างจากรั้วโรงเรียนเพียง 4.4 เมตร ต้นทุนในการเดินทางไปซื้อต่ำลง เป็นการเพิ่มความถี่ในการซื้อ เพิ่มปริมาณการดื่ม จุดจำหน่ายที่หนาแน่นมากทำให้มีการจรรยาที่คับคั่งเพิ่มโอกาสในการเกิดอุบัติเหตุ การบาดเจ็บ การเจ็บป่วย อาชญากรรม และความรุนแรงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงขึ้นตามไปด้วย

มาตรการควบคุมเข้าถึงจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยจัดว่าเป็นมาตรการที่ดำเนินการแล้วมีความคุ้มค่าสูง มาตรการที่ประสบความสำเร็จในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา คือ การดำเนินงานควบคุมการเข้าถึงจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้านเวลา และสถานที่ ส่งผลให้การจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาตรา 27-28 มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

มาตรการทางด้านโซนนิ่ง รอบสถานศึกษา การห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา หรือหอพักบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา ความพยายามในการกำหนดเขตโซนนิ่งจุดจำหน่ายรอบสถานศึกษา แม้ว่าจะมาตรการยังไม่ชัดเจน ยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ ส่งผลให้มาตรการนี้ยังไม่ประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่ แต่ก็ช่วยชะลอ หรือเพิ่มระยะทาง ระยะเวลาในการเข้าถึงจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วย การเพิ่มระยะทางที่เดินทางไปซื้อ การเดินทางไปดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นการเพิ่มต้นทุนทางด้านเวลาของผู้ซื้อ ผู้ดื่มซึ่งนอกจากจะช่วยลดปริมาณการดื่มแล้วยังอาจสามารถลดทอนอันตรายและอุบัติเหตุจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลงได้

แนวทางการจำกัดความหนาแน่นและจำนวนใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับประเทศไทย ควรเริ่มตั้งแต่การจำกัดจำนวนใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนี้

1. การปรับประเภทใบอนุญาตจำหน่ายสุราให้สอดคล้องกับลักษณะของจุดจำหน่าย คือ
 - ใบอนุญาตสำหรับขายส่ง
 - ใบอนุญาตสำหรับขายปลีก แยกเป็น ใบอนุญาตจำหน่ายสุราสำหรับร้านที่มีที่นั่งดื่ม และ ใบอนุญาตจำหน่ายสุราสำหรับร้านไม่มีที่นั่งดื่ม

2. เพิ่มขั้นตอนการตรวจสอบใบอนุญาต หรือการขออนุญาตของจุดจำหน่ายแต่ละประเภทเพื่อป้องกันการใช้ช่องว่างของกฎหมาย
3. ให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจที่จะให้มีจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน
4. ควรเพิ่มแนวทางในการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีส่วนในการดูแลและรับผิดชอบต่อปัญหาสุขภาพ อันตรายและผลกระทบ และความเป็นอยู่ของคนในชุมชนที่ตั้งของจุดจำหน่ายนั้น โดยให้ผู้ประกอบการจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พนักงานขายต้องได้รับการอบรมเรื่องกฎหมาย ข้อบังคับ มาตรการควบคุมจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันตรายและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
5. เน้นการควบคุมหรือจำกัดความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเชิงพื้นที่ หรือให้เหมาะสมกับจำนวนประชากรในพื้นที่/ชุมชน เพื่อลดความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สัดส่วนที่เหมาะสม คือ ประชากร 320 – 500 คนต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุรา 1 ใบ ทั้งนี้ยังไม่มีข้อมูลเชิงวิชาการ งานวิจัยในประเทศไทยที่ทำการศึกษากผลกระทบ อันตราย อุบัติเหตุที่สัมพันธ์กับจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
6. เพิ่มมาตรการ ระเบียบ ใบอนุญาต แนวทางการปฏิบัติ การบังคับใช้กฎหมายควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอินเทอร์เน็ต การสั่งทางออนไลน์ การจัดส่งแบบถึงประตูบ้าน(Delivery)

จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา

1. กำหนดหลักเกณฑ์ของเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาให้ชัดเจน ครอบคลุมสถานศึกษาในประเทศไทย ใช้เป็นมาตรการ แนวทางเดียวกันทั่วประเทศ
2. เพิ่มต้นทุนทางด้านเวลา และระยะทางในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เข้าถึงได้ยาก และใช้เวลานานขึ้น
3. กำหนดให้จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษามีส่วนในการรับผิดชอบต่อ ในกรณีที่สูงสุดได้ว่า เยาวชน นักศึกษา ไปใช้บริการไม่ว่าจะซื้อ หรือนั่งดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก่อนที่จะได้รับผลกระทบ อุบัติเหตุ การทะเลาะวิวาทที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
4. กำหนดให้รอบสถานศึกษาระดับก่อนอนุบาล อนุบาล และประถมศึกษาห้ามมีจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะ 300 เมตร

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักดื่มหน้าใหม่มีอายุที่เริ่มดื่มลดลง การปรับลดอายุปรับลดอายุของการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งด้านการซื้อและการดื่มลงจากห้ามต่ำกว่า 18 ปี เป็นห้ามต่ำกว่า 15 ปี ซื้อหรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เกริ่นนำ :

เครื่องตี้มแอลกอฮอล์เป็นสารเสพติดที่ถูกกฎหมายและเป็นสารเสพติดชนิดแรกที่น่าไปสู่การเสพติดชนิดอื่น ประชาชนทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่มักจะเริ่มจากการตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ก่อน ซึ่งสามารถเข้าถึงเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้ง่ายเพียงเดินออกจากที่พักไม่กี่ก้าวก็สามารถเข้าถึงจุดจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้แล้ว ยิ่งในยุคที่ความก้าวหน้าทางอินเทอร์เน็ต การนิยมขายของออนไลน์ยิ่งทำให้เข้าถึงจุดจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วยบริการจัดส่งถึงประตูบ้าน นอกจากนี้การที่มีโรงกลั่นสุราชุมชนตั้งอยู่ภายในหมู่บ้านก็ยิ่งทำให้ประชาชนทั้งในหมู่บ้านนั้นและหมู่บ้านข้างเคียงเข้าถึงเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้ทุกเวลา อีกทั้งยังสามารถซื้อได้ในราคาที่ถูกว่าท้องตลาด

การตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ของคนไทยจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี พ.ศ. 2560 ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จำนวน 55.9 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 28.4 ของประชากร เป็นผู้ตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาหรือเรียกว่าผู้ตี้มปัจจุบัน ประมาณ 15.9 ล้านคน โดยคนที่ตี้มสม่ำเสมอ หรือผู้ตี้มประจำโดยในช่วง 12 เดือน ตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์อย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์ 6.9 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ของประชากร ผู้ตี้มหนักประจำโดยในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์อย่างน้อย 4 หน่วยตี้มมาตรฐานในครั้งเดียว และตี้มหนักอย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์ 1.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ของประชากร[1] เครื่องตี้มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ รวมถึงทำให้เกิดโรคได้มากกว่า 200 โรค เช่น โรคเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร แผลในกระเพาะอาหาร โรคกระเพาะอาหารอักเสบ โรคระบบหัวใจและหลอดเลือด โรคความดันโลหิตสูง โรคลมชัก เกิดภาวะซึมเศร้า วิตกกังวล นอกจากนี้ยังมีผลต่อทารกในครรภ์และเมื่อคลอดออกมาจะมีรูปร่าง อวัยวะผิดปกติ สติปัญญาด้อยลง และที่สำคัญเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุหลักในการเสียชีวิตทั้งในระยะสั้นและระยะยาว หากตี้มสุราติดต่อกันเป็นระยะเวลายาวหรือติดเหล้า จะส่งผลอย่างแน่นอนกับระบบความจำ ระบบประสาท ระบบเลือด และตับจนนำไปสู่โรคตับแข็ง โรคมะเร็ง ภาวะโรคที่คำนวณเป็นปีสุขภาวะที่สูญเสียจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรและความพิการ (Disability Adjusted Life Years, DALYs) อันเนื่องจากพฤติกรรมกรรมการตี้มสุราของคนไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในเพศชายและเพศหญิง โดยเพิ่มขึ้นมากกว่าเท่าตัวในปี พ.ศ. 2547 เพศชาย 760,000 ปี มาเป็น 1,040,000 ปี ในปี พ.ศ. 2557 เพศหญิงเพิ่มจาก 40,000 ปี มาเป็น 82,000 ปี ในปี พ.ศ. 2557 การติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุอันดับแรกของการสูญเสียปีสุขภาวะจากความบกพร่องทางสุขภาพของประชาชนชายไทย เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม การบาดเจ็บ อุบัติเหตุ เมาแล้วขับ การทะเลาะวิวาท ความรุนแรงในครอบครัว ความคุกคามทางเพศ และอาชญากรรม ผลกระทบต่าง ๆ เหล่านี้เกี่ยวข้องกับจุดจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์โดยในพื้นที่ที่มีจุดจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์หนาแน่น การเข้าถึงง่าย การแข่งขันสูง ทำให้ราคาถูก และบรรยากาศเอื้ออำนวยให้ตี้มมากขึ้น ผู้คนมารวมตัวกันมากขึ้น เพิ่มโอกาสในการทะเลาะวิวาทเพิ่มขึ้น การจราจรติดขัด ก่อให้เกิดอุบัติเหตุจากเมาแล้วขับ ขณะเดียวกันผลที่ตามมาจากการตี้มสุราหรือตี้มเครื่องตี้มจำนวนมากในครั้งเดียว ได้แก่ การบาดเจ็บการถูกทำร้ายร่างกายและการทำร้ายตัวเอง

ยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติเป็นยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2554-2558 มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการควบคุมขนาดและความรุนแรงของปัญหาจากการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย โดยใช้กลไกทางด้านนโยบายควบคุมและลดปริมาณการบริโภคของสังคม ป้องกันนักตี้มหน้าใหม่และควบคุมความชุกของผู้บริโภค ลดความเสี่ยงจากการบริโภค ทั้งมิติของปริมาณการบริโภค รูปแบบการบริโภค และ พฤติกรรมหลังการบริโภค การจำกัดและควบคุมความรุนแรงของปัญหาจากการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ซึ่งการ

ควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติได้ และเป็นมาตรการที่ควบคุมการเข้าถึงทางกายภาพของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นมาตรการที่ควรดำเนินการที่สุดมีความคุ้มค่าสูง(Best buy interventions)

หนังสือการเข้าถึงจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยฉบับนี้ได้ทบทวนวรรณกรรมรวบรวม เรียบเรียงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนิยามจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประเภทจุดจำหน่ายที่มีอยู่ในประเทศไทย ใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในและต่างประเทศ การคำนวณความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ความสัมพันธ์ของความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และผลกระทบจากที่เกี่ยวข้องกับการดื่ม และมาตรการจำกัด การควบคุมจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

นิยามจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ สถานที่ที่มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดทั้งที่ผลิตในประเทศ และต่างประเทศ โดยในแต่ละประเทศส่วนใหญ่มีการแบ่งประเภทจุดจำหน่ายออกเป็น 2 ประเภทคือ จุดจำหน่ายแบบมีที่นั่งดื่ม(On-premise) และจุดจำหน่ายแบบไม่มีที่นั่งดื่ม(Off-premise) สำหรับประเทศไทยมีความหลากหลายของผู้เรียบเรียงของแบ่งประเภทจุดจำหน่ายตามลักษณะทางกายภาพของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. จุดจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีเก้าอี้ โต๊ะ สำหรับให้ลูกค้านั่งดื่มได้ ณ จุดจำหน่ายหรือเรียกว่าง่าย ๆ ว่า จุดจำหน่ายแบบมีที่นั่งดื่ม
2. จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบไม่มีที่นั่งให้ลูกค้า ให้ซื้อกลับบ้านหรือถือออกไปดื่มที่อื่น หรือเรียกว่าง่าย ๆ ว่าจุดจำหน่ายแบบไม่มีที่นั่งดื่ม
3. จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบที่ลูกค้าสามารถซื้อกลับบ้านหรือถือออกจากร้านได้ และมีการจัดสถานที่สำหรับนั่งดื่ม

ประเภทจุดจำหน่ายที่มีอยู่ในประเทศไทย

จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยมีหลากหลาย เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจจึงขอแบ่งประเภทเป็นจุดจำหน่ายแบบมีที่นั่งดื่ม จุดจำหน่ายแบบไม่มีที่นั่งดื่ม และจุดจำหน่ายแบบผสม ดังนี้

1. จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีที่นั่งดื่ม จุดจำหน่ายประเภทนี้ต้องขอใบอนุญาตขายสุราจากกรมสรรพสามิต “ประเภทที่ 2 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร” จุดจำหน่ายแบบนี้มีหลากหลายรูปแบบในประเทศไทย ได้แก่ ภัตตาคาร ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านหมูกระทะ ร้านชาบู ร้านอาหารตามสั่ง ผับ บาร์ สถานบันเทิง คาราโอเกะ ร้านเหล้าตอง/ซุ่ม/รถเข็น/เหล้าปั่น ลานเบียร์ โต๊ะสนักเกอร์[2] ยังรวมถึงสถานบริการตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509[3] ประกอบด้วย
 - สถานเต็นรำ รำวง หรือรองเง็ง เป็นปกติสุระประเภทที่มีและประเภทที่ไม่มีผู้บริการ
 - สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายและบริการ โดยมีผู้บําเรอสำหรับปรนนิบัติลูกค้า
 - สถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัว ซึ่งมีผู้บริการให้แก่ลูกค้า แต่ไม่รวมถึง สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล สถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ หรือสถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

- สถานที่ที่มีอาหาร สุรา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายหรือให้บริการ มีดนตรี การแสดง ดนตรี จัดให้มีผู้บริการขับร้องเพลงกับลูกค้า ยอมให้นักร้อง นักแสดง หรือพนักงานอื่นไ้ด้นิ่งกับลูกค้า หรือยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้พนักงานอื่นไ้ด้นิ่งกับลูกค้า มีการเดินบนเวทีหรือการเดินบริเวณโต๊ะอาหารหรือเครื่องดื่ม มีการจัดแสงหรือเสียง หรืออุปกรณ์อื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เป็นต้น

2. จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบไม่มีที่นั่งดื่ม หรือซื้อกลับบ้าน จุดจำหน่ายประเภทนี้ต้องขอใบอนุญาตขายสุราจากกรมสรรพสามิต “ประเภทที่ 1 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป” หรือ “ประเภทที่ 2 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร”[4] รูปแบบของจุดจำหน่ายที่ไม่มีการจัดสถานที่สำหรับนั่งดื่มไว้ให้บริการ จำหน่ายในลักษณะของการซื้อออกไปดื่มข้างนอกหรือซื้อกลับบ้าน ประกอบด้วย ร้านขายเหล้า(โดยเฉพาะ) ร้านขายส่งเหล้า ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม(Traditional Trade) และร้านค้าปลีกแบบสมัยใหม่ (Modern Trade)

ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม[5] ประกอบด้วย

- ร้านชาป๊ว ร้านค้าส่ง ขายหรือจัดส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากบริษัทใหญ่ให้ลูกค้ารายย่อย หรือขายต่อไปให้ร้านค้าโชห่วยอีกทอดหนึ่ง โดยปกติลูกค้าจะเข้ามาซื้อสินค้าเอง
- ร้านโชห่วย เป็นร้านที่ขายเครื่องอุปโภคบริโภค ของใช้ประจำวัน ส่วนใหญ่อยู่ในชุมชน
- ร้านขายของชำ เป็นร้านที่ขายเครื่องอุปโภคบริโภค โดยมีหลักแหล่งที่แน่นอน ส่วนมากอยู่ในตลาดสด เน้นการขายสินค้าทั่วไป

ร้านค้าปลีกสมัยใหม่[5] ที่จัดเป็นแบบไม่มีที่นั่งดื่ม ประกอบด้วย

- ซูเปอร์เซ็นเตอร์(Super center) ที่มีความหมายรวมถึงไฮเปอร์มาเก็ต (Hyper Market) ดิสเคาท์สโตร์ (Discount Store) เป็นร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ ร้านค้าประเภทนี้มักตั้งอยู่กลางเมืองหรือชานเมืองที่มีจอรถบริการ ปัจจุบันจะมีโรงภาพยนตร์อยู่ในห้างด้วย เช่น บิ๊กซี โลตัส แมคโคร คาร์ฟูร์ ไม่รวมส่วนที่เป็นศูนย์อาหาร หรือลานเปียร์ที่อยู่ในบริเวณซูเปอร์เซ็นเตอร์
- ซูเปอร์มาร์เก็ต (Supermarket)
- ร้านสะดวกซื้อ (Convenience Store) เป็นร้านค้าปลีกทั่วไป ส่วนใหญ่ร้านสะดวกซื้อจะกระจายไปตามชุมชนหรือแหล่งชุมนุมของคนทั่วไป เช่น ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น ร้านแฟมิลี่มาร์ท ร้านวี.ซ้อป ร้าน108ซ้อป ร้านเทสโก้ โลตัสเอ็กซ์เพรส ร้านเฟรชมาร์ท เป็นต้น

3. จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบผสมผสาน คือ โดยลักษณะร้านจะเน้นการจำหน่ายแบบเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบไม่มีที่นั่งดื่มเป็นหลัก แต่ก็มีการจัดพื้นที่บางส่วนเป็นมุมเล็ก ๆ ไว้สำหรับบริการลูกค้า จุดจำหน่ายรูปแบบนี้ส่วนใหญ่จะเป็นร้านสะดวกซื้อสมัยใหม่ เช่น ร้านเซเว่นอีเลฟเว่นที่มีมุมไว้สำหรับนั่งกิน นั่งดื่ม ร้านขายส่งเหล้าจัดโต๊ะนั่งดื่มไว้บริเวณหน้าร้านโดยเฉพาะในช่วงเย็น ๆ จุดจำหน่ายประเภทนี้ต้องขอใบอนุญาตขายสุราจากกรมสรรพสามิต “ประเภทที่ 1 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป” หรือ “ประเภทที่ 2 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร”

จุดจำหน่าย และใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในต่างประเทศ

ใบอนุญาตจำหน่ายสุราในต่างประเทศนั้นมีส่วนในการจำกัด ควบคุม ลดปริมาณการดื่ม และอันตรายที่เกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ยังคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อชุมชน โดยการจะเปิดร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องได้รับความยินยอมจากคนในพื้นที่หรือชุมชนนั้น ๆ เสียก่อน ผู้มีอำนาจถึงจะพิจารณาออกใบอนุญาตให้

การออกใบอนุญาตจำหน่ายสุราของประเทศทั่วโลก มีการกำหนดประเภทใบอนุญาตจำหน่ายสุรา ดังนี้

เมืองโครสต์เชิร์ช ประเทศนิวซีแลนด์

เมืองโครสต์เชิร์ช ประเทศนิวซีแลนด์ ภายใต้พระราชบัญญัติการขายและการจัดหาแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2555 เน้นการขายและการจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ไม่ก่อให้เกิดความผิด และมีบทลงโทษสำหรับการส่งเสริมการขายแอลกอฮอล์หรือกิจกรรมที่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างชัดเจน

ขั้นตอนการขออนุญาตใช้เวลาในการดำเนินงานมากกว่า 35 วันทำการ หลังจากที่ยื่นใบสมัคร ผู้ขอใบอนุญาตยื่นใบสมัครเป็นที่เรียบร้อยแล้วต้องทำการตีตประกาศในสถานที่สาธารณะที่ติดกับหรืออยู่ในบริเวณที่ตั้งของจุดจำหน่ายที่ขอใบอนุญาตนั้น เผยแพร่ในหน้าเว็บ เพื่อบอกว่ามีใครคัดค้านหรือไม่เสียก่อน

ความรับผิดชอบของผู้ขอใบอนุญาต โดยเฉพาะเรื่องการส่งเสริมการขายจะต้องได้รับการดูแลจัดการและควบคุมอย่างเหมาะสมเพื่อให้แน่ใจว่าไม่สนับสนุนให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเกินไป เช่น การส่งเสริมการขายต้องไม่ทำให้คนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เร็วขึ้น

ใบอนุญาตจำหน่ายสุราของเมืองโครสต์เชิร์ช ประเทศนิวซีแลนด์ มี 4 ประเภท ดังนี้ [6, 7]

1. อนุญาตให้ขาย และให้มีสถานที่นั่งดื่มทั้งภายในและภายนอกร้าน (On-License) เช่น ร้านกาแฟ บาร์เหล้า และโรงแรม
2. อนุญาตให้ขายเพื่อนำไปดื่มที่อื่น (Off-license) รวมถึงสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขนาดเล็กที่ใช้สำหรับตั้งโชว์ (complimentary samples of alcohol) ขวดขนาดตัวอย่างที่ดื่มได้ครั้งเดียวหมด ไม่มีที่นั่งดื่มในร้าน ได้แก่ ร้านขายของชำ ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านขายเหล้า ร้านขายเหล้าแบบออนไลน์ ทางโทรศัพท์ และเมลล์ (Remote sales requirements)
3. Club license อนุญาตให้ขายให้สมาชิกในคลับ หรือไนต์สโมสร
4. ใบอนุญาตชั่วคราว ใช้ในกรณีที่รอใบอนุญาตฉบับใหม่

ร้านขายเหล้า และโรงแรม สามารถมีใบอนุญาตได้ทั้ง On-Licence และ Off-licence โดยผู้ที่ต้องการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ว่าจะเป็นผู้จัดการร้าน หรือพนักงานขายต้องมีใบรับรองความสามารถในการขายก่อน ในกรณีที่เป็นการขายใหม่หรือใหม่สำหรับธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้จัดการร้าน หรือพนักงานขายต้องได้รับการอบรมความรู้ประมาณ 6 เดือน

สหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีรูปแบบการปกครองแบบสหพันธรัฐ แบ่งเขตการปกครองเป็น 50 มลรัฐ และหนึ่งเขตการปกครองกลาง รัฐบาลมลรัฐต่าง ๆ ล้วนมีอำนาจเช่นเดียวกับรัฐบาลกลางในการกำหนดภาษี ออกกฎหมายและเก็บค่าธรรมเนียมต่าง ๆ การออกใบอนุญาตจำหน่ายสุราในแต่ละมลรัฐจะแยกออกมา

ต่างหากจากรัฐบาลกลาง โดยใบอนุญาตจำหน่ายสุราจะถูกกำหนดโดยรัฐบาลของแต่ละมลรัฐ ทั้งนี้ขอยกตัวอย่างระบบใบอนุญาตในประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวน 3 รัฐ ได้แก่ รัฐนิวยอร์ก รัฐแคลิฟอร์เนีย และรัฐเท็กซัส ดังต่อไปนี้

รัฐนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ได้กำหนดประเภทใบอนุญาตจำหน่ายสุรา ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้[8]

1. ใบอนุญาตสำหรับร้านค้าขายส่ง(Wholesale licenses) จำแนกตามประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ใบอนุญาตสำหรับร้านค้าส่งเบียร์(Beer Wholesaler licenses) ใบอนุญาตให้ขายไวน์แก่ผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีกไวน์ สำหรับร้านค้าขายสุรา ไวน์ บาร์ และร้านอาหาร(Wine Wholesale licenses) ผู้ค้าส่งสุรา เป็นใบอนุญาตให้บุคคลขายเหล้า ไวน์(Liquor Wholesale licenses)

2.ใบอนุญาตสำหรับผู้ค้าปลีก(Retailer Licenses) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1) ใบอนุญาตจำหน่ายสุราสำหรับร้านที่มีที่นั่งดื่ม (On-premises licenses) เป็นใบอนุญาตสำหรับร้านอาหาร โรงแรมที่มีการให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยกตัวอย่างเช่น

- Hotel เป็นใบอนุญาตที่ให้โรงแรมบริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ โดยมีเงื่อนไขคือจะต้องเป็นโรงแรมที่มีภัตตาคารเท่านั้น

- Restaurant Wine เป็นใบอนุญาตที่ให้อนุญาตบริการเบียร์ ไวน์ได้ โดยมีเงื่อนไขคือ จะต้องมีส่วนในการประกอบอาหาร

- Catering Establishment เป็นใบอนุญาตสำหรับสถานประกอบการจัดเลี้ยง โดยอนุญาตให้ผู้ถือครองใบอนุญาตในสถานที่นั้น ๆ จัดเลี้ยงและให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ส่วนตัวเท่านั้น โดยจะต้องไม่เปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าชม รวมไปถึงสถานที่ดังกล่าวจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกและที่พักที่เหมาะสมเพียงพอ

- Cabaret Liquor เป็นใบอนุญาตที่ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ ๆ มีการแสดงดนตรี โดยต้องให้บริการมากกว่า 600 คน

2) ใบอนุญาตจำหน่ายสุราสำหรับร้านไม่มีที่นั่งดื่ม(Off-premises licenses) เป็นใบอนุญาตสำหรับร้านขายของชำ หรือร้านขายยา เช่น

- ใบอนุญาตขายเบียร์ตามร้านขายของชำ(Grocery Store Beer) โดยต้องมีการจัดพื้นที่ภายในร้านค้าอย่างน้อยร้อยละ 50 เป็นพื้นที่สำหรับการขายสินค้า ขนม น้ำอัดลม ของว่าง เป็นต้น

- ใบอนุญาตที่ให้ผู้ค้าปลีกไวน์(Wine Store) เป็นใบอนุญาตสำหรับซื้อกลับไปดื่ม

- ใบอนุญาตขายสุรา ไวน์ (Liquor Store) เป็นใบอนุญาตสำหรับซื้อกลับไปดื่ม

รัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา

วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐแคลิฟอร์เนีย ถูกกำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยและสวัสดิภาพของประชาชน ประเภทของใบอนุญาตในรัฐแคลิฟอร์เนีย มีหลายประเภทซึ่งสามารถจัดได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ดังนี้[9]

- ใบอนุญาตการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทสำหรับการนั่งดื่มภายในร้าน (On-Sale General)
- ใบอนุญาตการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดเป็นสำหรับการซื้อกลับไปดื่ม (Off-Sale General)
- ใบอนุญาตสำหรับร้านค้าขายส่ง(Wholesale licenses)

ใบอนุญาตแต่ละชนิดมีกระบวนการออกที่แตกต่างกันไป โดยหน่วยงาน California ABC จะมีผู้ตรวจสอบ และมีหน้าที่รับผิดชอบในการสืบสวนและดำเนินการจับกุม

รัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา

ประเภทของใบอนุญาตในรัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา มีการจำแนกใบอนุญาตจำหน่ายสุราไว้หลายประเภท โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่[10]

1) ใบอนุญาตขายสุรา (Liquor Permits) เช่น

- AIRLINE BEVERAGE PERMIT (AB) ใบอนุญาตที่ให้อำนาจแก่บริษัทหรือสายการบินพาณิชย์ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้
- BONDED WAREHOUSE PERMIT (J) ใบอนุญาตสำหรับร้านค้าขายสุรา
- BONDED WAREHOUSE PERMIT (DRY AREA) (JD) ใบอนุญาตสำหรับร้านค้าขายไวน์
- CARRIER'S PERMIT (C) ใบอนุญาตสำหรับขนส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าออกรัฐ
- MIXED BEVERAGE LATE HOURS PERMIT (LB) ใบอนุญาตขายเครื่องดื่มระหว่างเวลาเที่ยงคืนถึงตีสอง
- PASSENGER TRAIN BEVERAGE PERMIT (PT) ใบอนุญาตที่ให้อำนาจแก่บริษัทพาณิชย์สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟในรัฐเท็กซัส ได้
- PASSENGER BUS PERMIT (PB) ใบอนุญาตที่ให้อำนาจแก่บริษัทพาณิชย์สามารถให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ภายในรัฐเท็กซัส
- WHOLESALER'S PERMIT (W) ใบอนุญาตอนุญาตให้ผู้ถือที่จะซื้อและนำเข้าสุรากลั่นสุรามอลต์, เบียร์และเหล้าองุ่นจากคณะกรรมการใบอนุญาตผู้ขายต่างประเทศใบอนุญาตผู้ผลิตเบียร์ผู้ค้าส่งอื่น ๆ และผู้ค้าส่ง Class B และขายให้กับผู้ค้าปลีกและผู้ค้าส่ง
- WHOLESALER (GENERAL CLASS B) PERMIT (X) ใบอนุญาตสามารถซื้อและนำเข้าเหล้ามอลต์, เบียร์และเหล้าองุ่นจากผู้ขายต่างประเทศ, ผู้ผลิตเบียร์, ผู้ค้าส่งอื่น ๆ และผู้ค้าส่ง Class B และขายให้กับผู้ค้าปลีกและผู้ค้าส่ง
- WHOLESALER (LOCAL CLASS B) PERMIT (LX) ใบอนุญาตให้ผู้ถือสามารถซื้อและนำเข้ามอลต์และสุรากลั่นจากผู้ขายต่างประเทศผู้ผลิตเบียร์และผู้ค้าส่งอื่น ๆ และผู้ค้าส่ง Class B และขายให้กับผู้ค้าปลีกในเขตที่อยู่อาศัยและผู้ค้าส่ง

2) ใบอนุญาตสำหรับขายเบียร์ (Beer Licenses) มีทั้งหมด 22 ชนิด ยกตัวอย่างเช่น

- AGENT'S BEER LICENSE (BK) เป็นใบอนุญาตให้เป็นตัวแทนผู้ผลิตและจำหน่ายเบียร์รวมทั้งการขาย การส่งเสริมการตลาด การโฆษณาหรือส่งเสริมการขายเบียร์
- BRANCH DISTRIBUTOR'S LICENSE (BC) เป็นใบอนุญาตการเป็นผู้จัดจำหน่ายทั่วไป

แคว้นเวลส์ อังกฤษ สหราชอาณาจักร

การออกใบอนุญาตขายสุราของแคว้นเวลส์ อังกฤษ สหราชอาณาจักร ส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ในการออกใบอนุญาต คือ เพื่อป้องกันอาชญากรรม การกระทำความผิด การคำนึงถึงความปลอดภัยของประชาชน การป้องกันอันตรายในกลุ่มเด็กและเยาวชน การป้องกันการก่อความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ประชาชน ผู้ขอใบอนุญาตต้องเผยแพร่ที่เว็บไซต์ของหน่วยงานหรือบอร์ดของสภาท้องถิ่น (Council) หรือหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

ประเภทของธุรกิจและองค์กรที่ต้องมีใบอนุญาตขายสุรา ได้แก่ ผับและบาร์ โรงภาพยนตร์ โรงละคร ไนท์คลับ ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่ให้บริการแบบซื้อกลับบ้าน late-opening cafes ร้านค้าของชุมชน ซูเปอร์มาร์เก็ต ได้จำแนกประเภทใบอนุญาตขายสุราเป็น 4 ประเภท[11] ดังนี้

1. ใบอนุญาตส่วนบุคคล (Personal licences) เป็นใบอนุญาตที่ออกให้แก่ผู้ที่จะเป็นผู้ควบคุมการขายสุราในสถานที่ขายสุรา ผู้ขายปลีกสุราหรือเป็นผู้จัดหาสุราในสถานประกอบการ โดยเรียกบุคคลที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสถานที่ว่า ผู้ควบคุมการขายสุราในสถานที่ขายสุรา (Designated Premise Supervisor : DPS)
2. ใบอนุญาตสำหรับสถานประกอบการ (Premises Licence) ออกให้แก่สถานประกอบการ สถานบันเทิง ผับ บาร์ ไนท์คลับ หรือคาเฟ่ ใบอนุญาตประเภทนี้จะกำหนดให้มีผู้ควบคุมการขายสุราในสถานที่ขายสุรา (Designated Premise Supervisor :DPS) รับผิดชอบเกี่ยวกับการขายสุราในสถานประกอบการนั้น ๆ ซึ่งบุคคลดังกล่าวต้องได้รับใบอนุญาตส่วนบุคคล (Personal license) ในประเภทที่ 1 ด้วย
3. ใบอนุญาตสำหรับสถานประกอบการประเภทคลับ สโมสร สำหรับจำหน่ายให้สมาชิกดื่มภายในสโมสรหรือคลับ (Club Premises Certificates)
4. ใบอนุญาตสำหรับกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นการชั่วคราว (Temporary event license) การจัดกิจกรรมชั่วคราวและต้องการให้บริการหรือขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยต้องมีผู้ร่วมกิจกรรมไม่เกิน 500 คน และกิจกรรมนั้นต้องมีเวลาไม่เกิน 7 วัน หรือ 168 ชั่วโมง

รัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย

การออกใบอนุญาตขายสุราของรัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย ควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับการบริโภคโดยเน้นที่ผลประโยชน์ของชุมชน มุ่งลดอันตรายที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้ขอใบอนุญาตต้องจัดทำถ้อยคำแถลงการณ์ผลกระทบที่มีต่อชุมชน

รัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย จำแนกใบอนุญาตสุร่าเป็น 7 ประเภทตามประเภทธุรกิจที่ขายเหล้า โดยมากกว่าครึ่งใบอนุญาตจำหน่ายสุร่าแบบมีที่นั่งดื่ม(On-Premises) [12-14]

1. ใบอนุญาตสำหรับสถานประกอบการประเภทคลับ (Club license)
2. ใบอนุญาตสำหรับสถานประกอบการประเภทโรงแรม สถานประกอบการขนาดใหญ่ (Hotel license)
3. ใบอนุญาตสำหรับกิจกรรมพิเศษ (Limited license)
4. ใบอนุญาตสำหรับการจำหน่าย ณ จุดขาย (On-premises license)
5. ใบอนุญาตสำหรับร้านขายเครื่องดื่มบรรจุขวด ธุรกิจออนไลน์(Packaged liquor license)
6. ใบอนุญาตสำหรับผู้ผลิต ขายส่ง (Producer/wholesaler license)
7. ใบอนุญาตสำหรับร้านขนาดเล็ก (Small bar license)

ใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีที่นั่งดื่ม สำหรับ On-Premises Liquor licence มีดังนี้

- ใบอนุญาตขายสุร่าแบบมีที่นั่งดื่ม(On-premises license) เช่น ภัตตาคาร catering services ธุรกิจทางด้านการท่องเที่ยว โรงแรม สถานที่ให้บริการด้านที่พัก ผับ บาร์ สถานที่จัดให้มีการแสดงดนตรี ให้บริการในช่วงเวลา 05.00 น. ถึงเที่ยงคืน วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 10.00-22.00 น. ในวันอาทิตย์)
- ใบอนุญาตสำหรับร้านขนาดเล็ก(Small bar license) ใบอนุญาตสำหรับบาร์ขนาดเล็ก มีผู้มาใช้บริการไม่เกิน 60 คน และห้ามมีเครื่องเล่นเกมหรือเครื่องขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อัตโนมัติ
- สถานประกอบการประเภทโรงแรม/สถานประกอบการขนาดใหญ่(Hotel license) ใบอนุญาตสำหรับโรงแรมที่พักที่มีบาร์ขนาดเล็กและใหญ่ จัดสถานที่ขาย และที่นั่งดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในและนอกสถานที่
- ใบอนุญาตสำหรับคลับ สโมสร (Club license)
- ใบอนุญาตเฉพาะหรือจำกัด (Limited license) เป็นใบอนุญาตที่ให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อบริโภคในงานเช่นงานพิเศษหรืองานแสดงสินค้า ซึ่งจัดโดยทั้งองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรและองค์กรที่แสวงหาผลกำไร
- Packaged liquor license ใบอนุญาตการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับซื้อกลับบ้าน หรือจัดส่งถึงบ้านส่งซื้อทางไปรษณีย์หรือทางอินเทอร์เน็ต
- Producer/wholesaler license ใบอนุญาตผู้ผลิต / ผู้ค้าส่ง สำหรับผู้ผลิตไวน์ ผู้กลั่นเบียร์และผู้ค้าส่งสามารถขายให้กับผู้ได้รับใบอนุญาตสุร่ารายอื่น รวมถึงใบอนุญาตที่สามารถจัดให้มีการชิมและการขายปลีกในสถานที่นั้น

รัฐออนแทรีโอ ประเทศแคนาดา

การออกใบอนุญาตขายสุร่าของรัฐออนแทรีโอ ประเทศแคนาดา ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องรับผิดชอบดูแลผลประโยชน์ของชุมชน ประชาชนในชุมชนต้องมีความปลอดภัย รัฐออนแทรีโอ ประเทศแคนาดา ใบอนุญาตขายสุร่าจะแบ่งเป็น 5 ประเภท[15] ดังนี้

1. ใบอนุญาตจำหน่ายสุราเพื่ออนุญาตให้ขายและบริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการบริโภค (Liquor Sales License) โดยต้องจำหน่ายในพื้นที่ที่เจ้าของธุรกิจได้จดทะเบียนกับรัฐบาลแล้วเท่านั้น จะไม่มีการออกใบอนุญาตจำหน่ายสุราให้กับที่พักอาศัยหรือธุรกิจที่ไม่ได้จดทะเบียนกับรัฐบาล
2. ใบอนุญาตจำหน่ายสุราสำหรับผู้ผลิต
3. ใบอนุญาตจำหน่ายสุราสำหรับการขายแบบจัดส่งถึงประตูบ้าน
4. ใบอนุญาตสำหรับสถานที่ผลิตเบียร์ โรงกลั่นเหล้าองุ่นหรือโรงบ่มไวน์ (Liquor Sales License for Manufacturers) ที่มีการจัดสถานที่นั่งดื่ม นั่งชิม ซึ่งสามารถแสดงผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในตราห้อยของตนเอง หรือตราห้อยอื่น ๆ ได้ ภายในสถานที่ที่ได้รับอนุญาต
5. ใบอนุญาตจำหน่ายสุรามินิบาร์ (Mini Bar License) รวมถึงการจำหน่ายหรือเสิร์ฟจากมินิบาร์ในห้องพัก และห้องอาหาร

ประเทศฝรั่งเศส

ใบอนุญาตสำหรับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งแบบมีที่นั่งดื่มและแบบซื้อกลับบ้าน กระบวนการในการอนุญาตต้องพิจารณาถึงสถานที่ตั้ง ทั้งนี้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ที่ไม่เหมาะสม เช่น ใกล้โรงเรียน ใกล้โรงพยาบาล ใกล้บริเวณฝังศพ และสถานียขนส่งสาธารณะ

นอกจากนี้จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่หรือชุมชนที่ขอใบอนุญาตตั้งร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบขายปลีก ต้องคำนึงถึงความหนาแน่นสูงสุดของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลโดยร้านค้าปลีก 1 แห่งต่อประชากร 450 คน

ประเทศฝรั่งเศสมีใบอนุญาตขายสุราทั้งหมด 4 ประเภท[16] ได้แก่

1. ใบอนุญาตขายสุราที่มีสถานที่สำหรับดื่ม
2. ใบอนุญาตขายสุราสำหรับภัตตาคาร
3. ใบอนุญาตขายสุราที่ไม่มีสถานที่สำหรับดื่ม
4. ใบอนุญาตขายสุราเป็นการชั่วคราว

ในส่วนของใบอนุญาตขายสุราที่มีสถานที่สำหรับดื่มนี้สามารถจำหน่ายในรูปแบบของการซื้อกลับบ้านได้ ผู้ขอใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องผ่านการอบรมโดยเนื้อหาส่วนหนึ่งของการอบรมเกี่ยวกับการลดการบริโภค และการป้องกันอันตรายและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

ผู้ยื่นใบขออนุญาตจะต้องแจ้งให้ประชาชนทั่วไปรับรู้ถึงการขอรับใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยการประกาศในหนังสือพิมพ์ และเผยแพร่บนเว็บไซต์ของ Liquor Licensing Board : LLB ฮ่องกงได้จำแนกใบอนุญาตสุราเป็น 3 ประเภท[17] คือ

1. ใบอนุญาตจำหน่ายสุรา (The liquor license) สำหรับจุดจำหน่ายที่มีการจัดสถานที่ให้นั่งดื่ม เช่น ร้านอาหาร ผับและบาร์ อนุญาตให้เฉพาะกับบุคคลทั่วไปที่มีเคยกระทำผิดกฎหมาย ไม่เคยต้องคดีอาญา
2. ใบอนุญาตจำหน่ายสุราในสโมสร (The club liquor license) สำหรับจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในคลับ สโมสร เพื่อให้บริการแก่สมาชิก

- ใบอนุญาตจำหน่ายสุราชั่วคราว (Temporary liquor license) สำหรับจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบขายปลีก เพื่อความบันเทิงในสถานที่สาธารณะที่มีการจัดกิจกรรมเป็นครั้งคราว

ประเทศสวีเดน

ประเทศสวีเดนเป็นประเทศที่มีมาตรการจัดการเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ต่างจากประเทศอื่น คือ มีการผูกขาดการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเข้มงวดจากรัฐบาล จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่อนุญาตให้สามารถจำหน่ายได้ เรียกว่า ซิสเต็มโบลาเก้ท(Systembolaget) ซึ่งเป็นร้านค้าปลีกแห่งเดียวที่ได้รับอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีปริมาณแอลกอฮอล์มากกว่า 3.5 ดีกรี การดำเนินการในลักษณะนี้เพื่อลดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดำเนินกิจการโดยไม่มุ่งหวังกำไร หน่วยงานที่มีอำนาจในการออกใบอนุญาต คือ เทศบาล ดำเนินงานภายใต้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสวีเดน (Sweden's alkohollagen) ทั้งนี้ไม่รวมถึงร้านค้าปลอดภาษีที่สนามบิน ประเทศสวีเดนมีร้านซิสเต็มโบลาเก้ท(Systembolaget) กระจายอยู่ทั่วประเทศมากกว่า 400 สาขา สำหรับห้างร้านทั่ว ๆ ไปสามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้แต่ต้องมีปริมาณแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 3.5 ดีกรี [18]

ประเทศญี่ปุ่น

ร้านค้า ผับ บาร์ ร้านอาหาร ภัตตาคารในญี่ปุ่น ต้องมีใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบ่งออกเป็น 5 ประเภท[19]

- ใบอนุญาตจำหน่ายปลีกทั่วไปสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์(General retail dealer's license for alcoholic beverages) อนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รวมถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่างประเทศที่นำเข้า อนุญาตขายโดยตรงให้กับผู้บริโภคทั่วไปในพื้นที่จำหน่าย ห้ามขายส่ง
- ใบอนุญาตสำหรับจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอินเทอร์เน็ต หรือการสั่งซื้อทางไปรษณีย์ที่มีแคตตาล็อกสินค้า(Mail-order retail dealer's license for alcoholic beverages) ไม่สามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตในประเทศญี่ปุ่น
- ใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดโดยไม่คำนึงถึงว่าเป็นผลิตภัณฑ์ในประเทศหรือนำเข้า(wholesale dealer's license for all alcoholic beverages) อนุญาตเฉพาะการขายส่งเท่านั้น
- ใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศที่อยู่ในแถบทางด้านตะวันตก (Wholesale dealer's license for Western liquor) เช่น โชนยุโรป อเมริกา อนุญาตเฉพาะการขายส่งเท่านั้น
- ใบอนุญาตตัวแทนจำหน่ายขายส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นำเข้าทุกชนิด(Wholesale dealer's license for imported alcoholic beverages) อนุญาตเฉพาะการขายส่งเท่านั้น โดยขายให้กับผู้ค้าปลีกเท่านั้น

ผู้ที่ต้องการจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ต้องมีประสบการณ์ในการผลิตและหรือจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ อย่างน้อย 3 ปี มีประสบการณ์ในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการขายอาหารและเครื่องตี๋ม 3 ปีขึ้นไป ผู้จัดการต้องเป็นพนักงานประจำ แต่ถ้าเจ้าของกิจการมีคุณสมบัติครบถ้วนก็สามารถดำเนินการได้ ผู้จัดการที่ได้รับการแต่งตั้งต่ออายุใบอนุญาตทุก ๆ 3 ปี เมื่อผู้จัดการไม่อยู่ร้านในช่วงเวลาเปิดทำการมากกว่า 2 ชั่วโมง ต้องมีการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนที่ผู้จัดการ และต้องแจ้งสำนักงานสรรพากรเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้จัดการเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์และตัวแทนภายใน 2 สัปดาห์[20]

การเปรียบเทียบเงื่อนไขการขอใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยกับต่างประเทศ พบว่า ประเทศนิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย ฮองกง และฝรั่งเศส ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการออกใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ต้องคำนึงถึงอันตรายต่อชุมชนและสังคม และประเทศนิวซีแลนด์ อังกฤษ ออสเตรเลีย และฮองกง กำหนดให้ผู้ขอใบอนุญาตต้องประกาศสื่อสารให้สาธารณะและชุมชนทราบก่อน ผู้จำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในประเทศนิวซีแลนด์ อังกฤษ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และฝรั่งเศส ต้องผ่านการอบรม และมีใบรับรองจึงจะสามารถจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ได้ ระยะเวลาขั้นตอนการขอใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในต่างประเทศใช้เวลามากกว่า 2 สัปดาห์ ในขณะที่ประเทศไทยใช้เวลาเพียง 10-15 นาทีเท่านั้น นอกจากนี้นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย และญี่ปุ่นมีการกำหนดให้มีใบอนุญาตสำหรับการขายทาง mail internet delivery

ตาราง 1 เปรียบเทียบเงื่อนไขการขอใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์

	นิวซีแลนด์	สหรัฐอเมริกา	อังกฤษ	ออสเตรเลีย	ฮองกง	ฝรั่งเศส	ญี่ปุ่น	ไทย
คำนึงถึงอันตรายต่อชุมชนและสังคม	/	/	/	/	/	/		
ประเภทใบอนุญาตแบ่งตามการมีที่นั้งตี๋มและไม่มีที่นั้งตี๋ม	/	/		/	/	/		
ระยะเวลาในการพิจารณาใบอนุญาต	มากกว่า 1 เดือน	30-90 วัน ขึ้นอยู่กับระเบียบของแต่ละรัฐ	10-20 วัน ทำการ	4-6 เดือน	8-10 สัปดาห์	15 วัน	60 วัน	15 นาที
ผู้จำหน่ายต้องมีใบรับรอง/ผ่านการอบรม	/		/	/		/	/	
ใบอนุญาตสำหรับการขาย mail internet delivery	/	/	/	/			/	
อายุผู้ขอใบอนุญาต	18 ปี+	21 ปี+	18 ปี+	18 ปี+	18 ปี+			20 ปี+
อายุใบอนุญาต			10 ปี		< 1 ปี			1 ปี
ต้องแจ้ง สื่อสารให้สาธารณะชุมชนทราบ	/		/	/	/			

*สรุปจากข้อมูลของแต่ละประเทศ[8-20]

ช่วง 10 ปีที่ผ่านมาประเทศที่มีความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดคือ แคว้นเวลล์ อังกฤษ สหราชอาณาจักรจัดว่ามีสัดส่วนของมากที่สุดใบอนุญาตจำหน่ายสุราหนึ่งใบต่อประชากรเพียง 85 คน นิวยอร์ก สหรัฐอเมริกาใบอนุญาตจำหน่ายสุราหนึ่งใบต่อประชากร 365 คน เขตบริหารพิเศษฮ่องกง ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อยที่สุดคือ ใบอนุญาตจำหน่ายสุราหนึ่งใบต่อประชากร 1,120 คน ในขณะที่ประเทศไทยใบอนุญาตจำหน่ายสุราหนึ่งใบต่อประชากรเพียง 113 คน ซึ่งมีความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเขตบริหารพิเศษฮ่องกง 10 เท่า มากกว่ารัฐออนแทรีโอ ประเทศแคนาดา 7 เท่า และมากกว่าญี่ปุ่น 6-7 เท่า

ตาราง 2 สัดส่วนของประชากรต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุราของแต่ละประเทศ[8-20]

ประเทศ	ปี	จำนวนใบอนุญาต (โดยประมาณ)	สัดส่วนประชากรต่อหนึ่งใบอนุญาต
ฮ่องกง	2557	6,424	1,120 คน
ออนแทรีโอ แคนาดา	2557	17,016	793 คน
ญี่ปุ่น	2553	196,570	651 คน
ฝรั่งเศส	2557	ไม่ปรากฏข้อมูล	450 คน(เขตเทศบาล)
แคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา	2559	92,277	428 คน
นิวเซาเวลส์ ออสเตรเลีย	2557	17,870	414 คน
ไครสต์เชิร์ช ประเทศนิวซีแลนด์	2559	374,900	124 คน
นิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา	2559	53,500	365 คน
แคว้นเวลล์ อังกฤษ สหราชอาณาจักร	2557	662,800	85 คน
ไทย	2561	588,962	113 คน

*รวบรวมข้อมูลของประเทศต่าง ๆ [8-20]

ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ จำนวนจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อขนาดพื้นที่หรือจำนวนประชากรหรือต่อระยะทาง การวัดความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีเทคนิค แนวทางการวัดที่ประเทศต่าง ๆ ได้มีการนำมาใช้ดังนี้

ทำไมต้องวัดความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์

จุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์เป็นช่องทางสำคัญที่ส่งผลต่อปริมาณการตี๋มของคนในชุมชน ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์เปรียบเสมือนช่องทางในการเฝ้าระวังระบบสุขภาพและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ คือ

- ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายการบริหาร การควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ และโครงสร้างพื้นฐานความพร้อมทางกายภาพ
- ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในพื้นที่/ชุมชนต่าง ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับการควบคุม การออกใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ การจัดสรรประเภทของใบอนุญาตจำหน่ายในแต่ละประเภท เพื่อการบังคับใช้กฎหมาย การควบคุมปัญหาเกี่ยวข้องกับเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ให้เหมาะสมกับพื้นที่นั้น ๆ
- สามารถใช้ข้อมูลความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ ในการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์และอันตรายต่อสุขภาพและสังคม

ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์เป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะเป็นข้อมูลสำหรับกำกับดูแลการเข้าถึงเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ของนักตี๋มหน้าใหม่ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีความแม่นยำในการคำนวณความหนาแน่น ขั้นตอนในการคำนวณความหนาแน่น การกระจายตัวของจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมทีมสำหรับสำรวจจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์
2. การกำหนดวัตถุประสงค์
3. การรวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล
4. การจัดหมวดหมู่ แบ่งประเภท จุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์
5. การระบุตำแหน่งจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ ด้วยระบบภูมิศาสตร์สารสนเทศ
6. การคำนวณความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์
7. การนำเสนอโดยใช้ภูมิศาสตร์สารสนเทศ

1. การเตรียมทีมสำหรับสำรวจจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์

ทีมงานสำหรับสำรวจจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งต้องใช้ความรู้ ความสามารถทั้งเรื่องสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ สารสนเทศทางสถิติ ระบาดวิทยา กฎหมายและนโยบาย ดังนั้นควรมีการทำงานในรูปแบบของทีมสหสาขาวิชาทั้งนักสถิติ นักระบาดวิทยา นักภูมิศาสตร์สารสนเทศ นักกฎหมาย เป็นต้น เพื่อความครบถ้วน ความละเอียด และเพิ่มประสิทธิภาพการคำนวณได้ดียิ่งขึ้น

2. กำหนดวัตถุประสงค์

ก่อนที่จะดำเนินการวัดทีมงานควรกำหนดวัตถุประสงค์ของการวัด การคำนวณให้ชัดเจน เช่น

- ต้องการคำนวณความหนาแน่นจุดจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการลดการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ของคนในพื้นที่

- ต้องการลดการการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของนักตีหน้าใหม่
- ต้องการลดอันตรายที่เกิดจากเครื่องตีแอลกอฮอล์โดยเฉพาะ (เช่น การล้วงละเมิดทางเพศ)
- ต้องการกำหนด ระบุจุดจำหน่าย พื้นที่ที่อนุญาตให้จำหน่ายเครื่องตีแอลกอฮอล์ โดยข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการวางแผน กำหนดพื้นที่เพื่อการควบคุมการเข้าถึงเครื่องตีแอลกอฮอล์
- ต้องการข้อมูลสำหรับใช้ในการวางแผน ออกแบบการจัดการระบบการออกใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องตีแอลกอฮอล์แบบใหม่
- ต้องการเปรียบเทียบความหนาแน่นของจุดจำหน่ายในแต่ละพื้นที่ แต่ละชุมชนในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน
- ต้องการศึกษความสัมพันธ์ของจุดจำหน่ายเครื่องตีแอลกอฮอล์กับอันตรายและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับเครื่องตีแอลกอฮอล์ในแต่ละพื้นที่ แต่ละชุมชนในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน

3. การรวบรวมข้อมูล และการตรวจสอบข้อมูล

เนื่องด้วยทีมงานเป็นทีมสหวิชาชีพจึงทำให้ง่ายต่อการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ เอกสาร รายงานระบบทะเบียนการให้ใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องตีแอลกอฮอล์แต่ละประเภท แผนที่ขอบเขตของเขตพื้นที่ป้องกันพิเศษ อย่างเช่น เขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษา พื้นที่ต้องห้ามสำหรับการจำหน่าย เป็นต้น ทั้งนี้ข้อมูลที่มีอยู่ในชุมชน ในพื้นที่เป็นข้อมูลที่มีความทันสมัย และเชื่อถือได้ แต่ก็ควรที่จะต้องนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาจากแหล่งที่หลากหลายตรวจสอบทั้งในด้านเวลา พื้นที่หรือสถานที่ ระยะทาง บุคคล ดังนี้

ด้านเวลา ตรวจสอบความเหมือน หรือความต่างของข้อมูลในแต่ละช่วงเวลา ว่าเหมือนหรือต่างกันหรือไม่

ด้านสถานที่ ตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล ถ้าข้อมูลจากต่างแหล่ง ต่างหน่วยงานกันจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าแตกต่างกันนั้นต่างกันอย่างไร ตัวอย่างเช่น การออกใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องตีแอลกอฮอล์ของประเทศไทยที่ผ่านมาย้อนหลังไปตั้งแต่เริ่มมีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 กฎหมายว่าด้วยสุราประเภทของใบอนุญาตจำหน่ายสุรา 7 ประเภท จนกระทั่งเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560 กรมสรรพสามิตได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ของประเภทใบอนุญาตจำหน่ายสุราแบบใหม่ ไว้ในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 เล่ม 134 ตอนที่ 32 ก. โดยจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ซึ่งเห็นได้ว่าในช่วงไตรมาสแรกของปี พ.ศ. 2560 และช่วงไตรมาสสองเป็นต้นมา ประเภทใบอนุญาตจำหน่ายสุราไม่เหมือนกัน เป็นต้น

ด้านการเก็บข้อมูล ในช่วงที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิจำเป็นต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การลงพื้นที่เดินสำรวจจุดจำหน่ายเครื่องตีแอลกอฮอล์ การสอบถามผู้ประกอบการถึงเรื่องการมีใบอนุญาตจำหน่ายสุราร่วมกับการเก็บข้อมูลเชิงสังเกตแบบมีส่วนร่วม และต้องตรวจสอบกับหน่วยงานที่ออกใบอนุญาตในพื้นที่ว่า จุดจำหน่ายที่สำรวจมานั้นมีการกระทำความผิด อยู่ในช่วงของการพิจารณายกเลิกใบอนุญาตหรือไม่ หรือจุดจำหน่ายดังกล่าวได้ดำเนินการต่อใบอนุญาต(ขอใบอนุญาตใหม่) หรือไม่

ด้านพื้นที่ หรือสถานที่ ประเทศไทยมีมาตรการในการลดการเข้าถึงจุดจำหน่ายเครื่องตีแอลกอฮอล์ของเยาวชนนักเรียน นักศึกษา มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ เขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษา รวมถึงกฎหมายประกาศคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ต้องห้ามจำหน่ายเครื่องตีแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ประเภทของการจดทะเบียนการค้าของจุดจำหน่ายเครื่องตีแอลกอฮอล์ ซึ่งในบางประเภททะเบียนการค้ามีชื่อยกเว้น

ดังนั้นการตรวจสอบข้อมูลในมิติต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยในการตรวจสอบความถูกต้องของจุดจำหน่าย และจะช่วยทำให้สามารถประเมินการเปลี่ยนแปลงความหนาแน่นของจุดจำหน่ายได้เป็นอย่างดี

4. การจัดหมวดหมู่ แบ่งประเภท จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยมีมากมายหลากหลายและมีการเปลี่ยนแปลงตามความนิยม ตามยุคสมัย ตัวอย่างจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยผู้เขียนได้กล่าวไว้ในหัวข้อ “ประเภทจุดจำหน่ายที่มีอยู่ในประเทศไทย” ซึ่งเป็นความท้าทายของทีมงานอย่างหนึ่งในการที่จะจัดหมวดหมู่ แบ่งประเภท จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยไม่สามารถแบ่งประเภทตามการออกใบอนุญาตจำหน่ายที่แบ่งตามปริมาณการขายได้ แม้ว่าจะมีการปรับประเภทการออกใบอนุญาตจำหน่ายใหม่แล้วก็ตาม

ความแตกต่างการจัดหมวดหมู่ แบ่งประเภท จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยกับต่างประเทศ อย่างเช่นในต่างประเทศบางประเทศมีการแบ่งจุดจำหน่ายตามประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จำหน่าย เช่น บาร์เบียร์ บาร์ไวน์ บาร์เหล้า เป็นต้น ซึ่งแตกต่างกับบางประเทศที่ส่วนมากแบ่งกลุ่มประเภทจุดจำหน่ายออกเป็นสองประเภทโดยอิงจากรูปแบบการให้บริการที่แบ่งออกเป็น สองประเภท เช่นเดียวกัน คือ ประเภทแรก จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบนั่งดื่ม ประเภทที่สอง จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบไม่มีที่นั่งดื่มหรือซื้อกลับบ้าน

5. การระบุตำแหน่งจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้วยระบบภูมิศาสตร์สารสนเทศ

สารสนเทศทางภูมิศาสตร์มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการช่วยอำนวยความสะดวกในการกำหนดตำแหน่งที่ตั้ง พิกัด เพื่อใช้ในการคำนวณความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ข้อมูลทางภูมิศาสตร์สารสนเทศสำหรับคำนวณความหนาแน่นนั้นแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับวิธีการคำนวณ ที่สำคัญต้องทราบขอบเขตพื้นที่ที่จะใช้ในการเก็บข้อมูล อย่างเช่น ต้องการคำนวณความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา ทีมสำรวจต้องกำหนดขอบเขตพื้นที่หรือบริเวณที่จะสำรวจ การหาข้อมูลขอบเขตพื้นที่โซนนิ่ง(พื้นที่จัดระเบียบ) พื้นที่รอบสถานศึกษาที่ต้องการสำรวจ อย่างไรก็ตามการคำนวณความหนาแน่นที่เจาะจงมากก็จำเป็นต้องทราบข้อมูลที่ตั้งของจุดจำหน่ายที่ชัดเจนมากขึ้นตามไปด้วย ในส่วนขอบเขตพื้นที่ถ้าไม่สามารถกำหนดระยะจากรั้วสถานศึกษาได้ อาจจะใช้พื้นที่ในความรับผิดชอบของงานไปรษณีย์ คือ ใช้ขอบเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ ขอบเขตพื้นที่หมู่บ้าน ตำบล ขอบเขตพื้นที่การดูแลของสาธารณสุข ขอบเขตพื้นที่เลือกตั้ง หรือขอบเขตพื้นที่รหัสไปรษณีย์ เป็นต้น

ในยุคสมัยที่เทคโนโลยีมีความทันสมัย มีเครื่องมือมากมายที่ใช้ในการการระบุตำแหน่งจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่

- เครื่องกำหนดตำแหน่งพิกัดด้วยสัญญาณดาวเทียม (GPS) เป็นเครื่องมือหาตำแหน่งพิกัดภูมิศาสตร์บนพื้นผิวโลก โดยอาศัยสัญญาณอ้างอิงจากระบบดาวเทียม ทำหน้าที่ส่งสัญญาณจีพีเอสโดยเฉพาะ
- แอปพลิเคชันที่รองรับการทำงานของสมาร์ทโฟนทั้งระบบแอนดรอยด์(Androids) และไอโอเอส(iOS) เช่น Mobile Data Collection, PinPoint-GIS, ODK, GIS Pro, SuperSurv, SW Maps – GIS & Data Collector เป็นต้น
- เว็บไซต์ผู้ให้บริการทำแบบสอบถามออนไลน์ที่มีตัวช่วย สามารถระบุตำแหน่งทางภูมิศาสตร์สารสนเทศ ได้ เช่น ONA.IO

การเก็บข้อมูลตำแหน่งจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใช้ว่าจะต้องใช้เทคโนโลยี เครื่องมือทางภูมิศาสตร์สารสนเทศเท่านั้น สามารถเดินสำรวจพร้อมกับทำแผนที่จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ วิธีการนี้จำเป็นต้องใช้แผนที่เส้นถนน หรือภาพถ่ายทางดาวเทียมที่ได้จาก Google Map หรือ Google Earth นำไปขณะที่เดินสำรวจให้ทำการบันทึกตำแหน่งจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลงบนแผนที่ดังกล่าว หลังจากนั้นนำมาบันทึกในโปรแกรม Google Map อย่างเช่น รูปที่ 1 ได้นำแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศของบริษัท longdo ที่แสดงเส้นถนน และพื้นที่การใช้ประโยชน์

รูป 1 ตัวอย่างภาพแผนที่ย่านนิมมาเหมินทร์ จังหวัดเชียงใหม่

ที่มา : <https://map.longdo.com>

6. การคำนวณความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

หลังจากที่ดำเนินงานตาม 5 ขั้นตอนข้างต้นแล้ว นำข้อมูลตำแหน่งของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาคำนวณหาความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในส่วนของการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเปรียบเทียบแต่ละช่วงเวลาแต่ละพื้นที่ควรที่จะต้องมีข้อมูลอื่น ๆ มาประกอบด้วย เช่น นโยบายการควบคุมกำกับดูแลจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การบังคับใช้กฎหมาย การกำหนดเขตพื้นที่โซนนิ่งรอบสถานศึกษา ข้อมูลผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การบาดเจ็บ อุบัติเหตุต่าง ๆ มาเป็นข้อมูลร่วมในการวิเคราะห์

วิธีการคำนวณความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สามารถจำแนกได้ 3 วิธี[21] ใหญ่ ๆ คือ

1. การคำนวณตามขนาดของประชากร หรือพื้นที่ ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายจะขึ้นอยู่กับจำนวนร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน ในขอบเขตพื้นที่ที่กำหนด สามารถจำแนกวิธีการคำนวณได้ดังนี้

1.1 การคำนวณความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เทียบกับจำนวนประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ทำการสำรวจ เป็นวิธีการคำนวณที่ง่ายที่สุด เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของประชากรในแต่ละพื้นที่มีไม่มาก วิธีการคำนวณมีดังนี้

ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เทียบกับจำนวนประชากร

$$= \frac{\text{จำนวนจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์}}{\text{จำนวนประชากร}}$$

เนื่องจากจำนวนประชากรมีจำนวนมากเมื่อเทียบกับจำนวนจุดจำหน่ายในพื้นที่ โดยจะมีการนำเสนอความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อประชากร 1,000 คน หรือ 10,000 คน แล้วแต่ความเหมาะสม

เช่น

- จำนวนจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2557 มีจำนวน 1,244 แห่ง จำนวนประชากรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ 132,634 คน ดังนั้นความหนาแน่นของใบอนุญาตจำหน่ายสุราในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561 คือ 9.38 แห่งต่อประชากร 1,000 คน

ข้อจำกัดในการคำนวณด้วยวิธีนี้ในกรณีที่จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ท่องเที่ยว พื้นที่ที่มีชื่อเสียงมีคนนิยมมาใช้บริการมาก นอกจากคนในพื้นที่แล้วคนต่างพื้นที่ก็เข้ามาใช้บริการด้วย ซึ่งวิธีการนี้ใช้เฉพาะประชากรในพื้นที่มาเป็นตัวหารเท่านั้น

1.2 การคำนวณความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เทียบกับขนาดพื้นที่เชิงภูมิศาสตร์ที่มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน เช่น ขอบเขตปกครอง ขอบเขตจังหวัด อำเภอ ตำบล ขอบเขตตามรหัสไปรษณีย์ หรือพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่กำหนดขึ้นมาโดยเฉพาะ เช่น ภายในรัศมีจากรัฐสถานศึกษา 500 เมตร

การคำนวณในลักษณะนี้ตัวหารหรือตัวเปรียบเทียบค่อนข้างจะคงที่เนื่องจากเป็นพื้นที่เชิงภูมิศาสตร์ที่แทบจะไม่มีเปลี่ยนแปลง ยกเว้นแต่ถ้ามีการแบ่งแยกพื้นที่การปกครองออกไป เช่น จากพื้นที่หมู่บ้านเดิมแบ่งออกเป็น สองหมู่บ้าน

ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เทียบกับขนาดพื้นที่

$$= \frac{\text{จำนวนจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์}}{\text{ขนาดพื้นที่}}$$

ตัวอย่างเช่น

- จำนวนใบอนุญาตจำหน่ายสุราในจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 20,945 แห่ง พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ 20,107 ตารางกิโลเมตร ดังนั้นความหนาแน่น

ของใบอนุญาตจำหน่ายสุราในจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2561 คือ 1 แห่งต่อ 1.04 ตารางกิโลเมตร

ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยปี พ.ศ. 2561 1.15 แห่งต่อพื้นที่หนึ่งตารางกิโลเมตร และเมื่อเทียบกับขนาดพื้นที่ของแต่ละจังหวัด พบว่า จังหวัดที่มีความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร 26.24 แห่งต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร รองมา คือ จังหวัดสมุทรปราการ 15.29 แห่งต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร จังหวัดภูเก็ต 14.61 แห่งต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร และนนทบุรี 13.89 แห่งต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร

ตาราง 3 ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปี พ.ศ. 2561 เทียบกับขนาดพื้นที่

ชื่อจังหวัด	ใบอนุญาตปี 2561	พื้นที่(ตร.กม.)	ความหนาแน่นต่อตร.กม
ภาคกลาง	141,400	23,195	6.10
กรุงเทพมหานคร	41,178	1,569	26.24
สมุทรปราการ	15,350	1,004	15.29
นนทบุรี	8,641	622.3	13.89
สมุทรสาคร	7,093	872.3	8.13
ปทุมธานี	11,417	1,526	7.48
ชลบุรี	21,898	4,363	5.02
สมุทรสงคราม	1,589	416.7	3.81
พระนครศรีอยุธยา	8,268	2,557	3.23
นครปฐม	7,005	2,168	3.23
ระยอง	9,042	3,552	2.55
อ่างทอง	2,387	968.4	2.46
สระบุรี	7,532	3,576	2.11
นครนายก	3,001	2,122	1.41
ราชบุรี	6,503	5,196	1.25
สุพรรณบุรี	6,588	5,358	1.23
ฉะเชิงเทรา	6,495	5,351	1.21
ปราจีนบุรี	5,634	4,762	1.18
ชัยนาท	2,846	2,470	1.15
ตราด	3,099	2,819	1.1
ลพบุรี	6,551	6,200	1.06
ประจวบคีรีขันธ์	5,943	6,368	0.93
จันทบุรี	5,551	6,338	0.88
สระแก้ว	5,308	7,195	0.74

ชื่อจังหวัด	ใบอนุญาตปี 2561	พื้นที่(ตร.กม.)	ความหนาแน่นต่อตร.กม
เพชรบุรี	4,378	6,225	0.7
สิงห์บุรี	1,748	3,576	0.49
กาญจนบุรี	6,811	19,483	0.35
ภาคใต้	46,588	37,555	1.24
ภูเก็ต	8,413	576	14.61
กระบี่	5,481	4,709	1.16
นครศรีธรรมราช	10,583	9,943	1.06
สุราษฎร์ธานี	13,244	12,892	1.03
ชุมพร	5,650	6,011	0.94
พัทลุง	3,217	3,424	0.94
ตรัง	4,186	4,918	0.85
สงขลา	6,197	7,394	0.84
พังงา	3,489	4,171	0.84
ระนอง	2,543	3,298	0.77
ปัตตานี	902	1,940	0.46
สตูล	957	2,479	0.39
ยะลา	850	4,521	0.19
นราธิวาส	459	4,475	0.1
ภาคเหนือ	73,677	82,511	0.89
เชียงใหม่	20,945	20,107	1.04
พิจิตร	4,625	4,531	1.02
นครสวรรค์	9,665	9,598	1.01
ลำพูน	4,372	4,506	0.97
เชียงราย	11,193	11,678	0.96
กำแพงเพชร	7,151	8,607	0.83
พิษณุโลก	7,508	10,816	0.69
เพชรบูรณ์	8,218	12,668	0.65
สุโขทัย	3,758	6,596	0.57
แพร่	3,673	6,539	0.56
พะเยา	3,477	6,335	0.55
อุทัยธานี	3,183	6,730	0.47
ลำปาง	5,827	12,534	0.46
อุตรดิตถ์	3,482	7,839	0.44
น่าน	3,667	11,472	0.32

ชื่อจังหวัด	ใบอนุญาตปี 2561	พื้นที่(ตร.กม.)	ความหนาแน่นต่อตร.กม
ตาก	4,742	16,407	0.29
แม่ฮ่องสอน	2,185	12,681	0.17
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	114,676	75,285	1.52
สุรินทร์	15,563	8,124	1.92
มหาสารคาม	8,963	5,292	1.69
บุรีรัมย์	16,623	10,323	1.61
ศรีสะเกษ	13,491	8,840	1.53
หนองคาย	4,571	3,027	1.51
ขอนแก่น	16,181	10,886	1.49
ร้อยเอ็ด	11,483	8,299	1.38
นครราชสีมา	27,801	20,494	1.36
ยโสธร	4,990	4,162	1.2
กาฬสินธุ์	8,150	6,947	1.17
นครพนม	6,183	5,513	1.12
อุดรธานี	12,911	11,730	1.1
อำนาจเจริญ	3,384	3,161	1.07
อุบลราชธานี	16,749	15,774	1.06
สกลนคร	10,066	9,606	1.05
หนองบัวลำภู	3,875	3,859	1
มุกดาหาร	3,622	4,340	0.83
ชัยภูมิ	10,468	12,778	0.82
บึงกาฬ	3,377	4,305	0.78
เลย	4,813	11,425	0.42

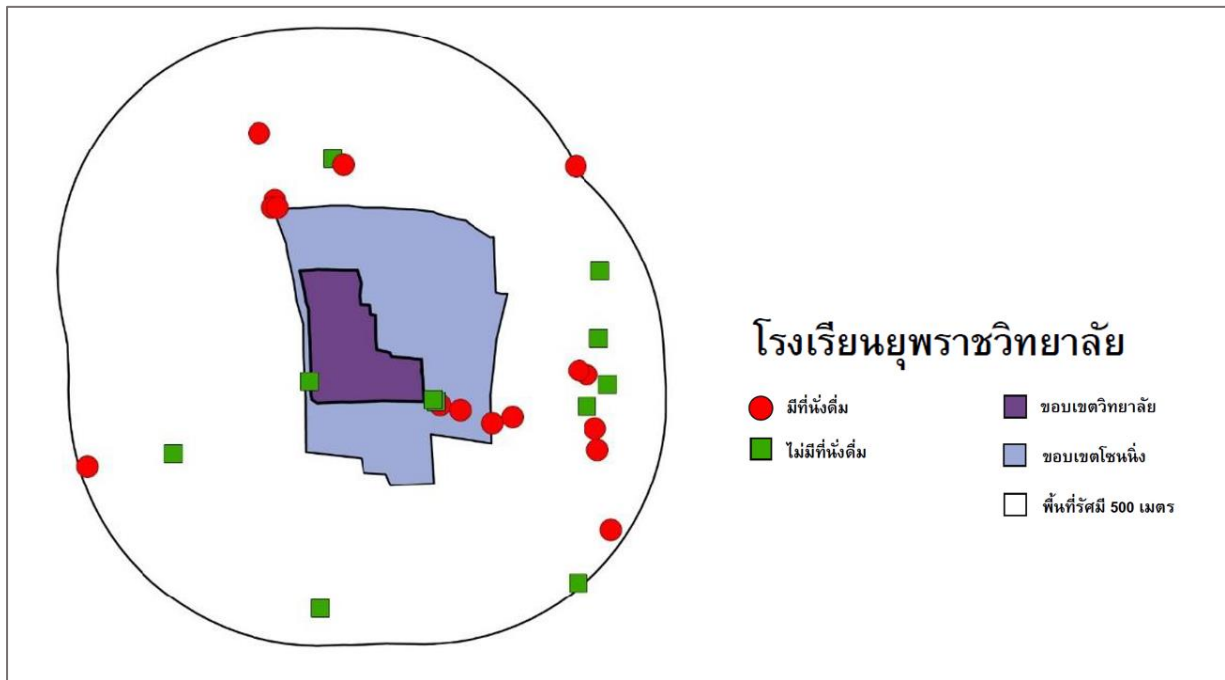
ที่มา: กรมการปกครอง ระบบสถิติทางการทะเบียน. (2560). ข้อมูลรายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านประจำปี พ.ศ.2560. กระทรวงมหาดไทย. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2562, สืบค้นจาก กรมการปกครอง เว็บไซต์ <http://stat.bora.dopa.go.th>
กรมสรรพสามิต. (2562). จำนวนใบอนุญาตผู้ขายสุรา ปี พ.ศ. 2561.กระทรวงการคลัง. ประมวลผลวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2562.

ตัวอย่างการคำนวณความหนาแน่นจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บริเวณรอบ
สถานศึกษา

- จำนวนจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในรัศมี 500 เมตรจากรั้วมหาวิทยาลัย มีจำนวน 74 แห่ง พื้นที่ภายในรัศมี 500 เมตรจากรั้วมหาวิทยาลัย 8.69 ตารางกิโลเมตร ดังนั้นความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในรัศมี 500 เมตรจากรั้วมหาวิทยาลัย คือ 8.5 แห่งต่อ 1 ตารางกิโลเมตร[22]

- จำนวนจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบโรงเรียนยุพราชวิทยาลัยในเขตโซนนิ่งตามคำสั่งคสช. 22/2558 มีจำนวน 5 แห่ง พื้นที่ภายในเขตโซนนิ่ง 0.21 ตารางกิโลเมตร ดังนั้นความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบโรงเรียนยุพราชวิทยาลัยในเขตโซนนิ่ง คือ 23.8 แห่งต่อ 1 ตารางกิโลเมตร[22]

รูป 2 จุดจำหน่ายรอบสถานศึกษา

ที่มา : กนิษฐา ไทยกล้า. (2562). การสำรวจจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายหลังจากบังคับใช้พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ระยะเวลา 10 ปี. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ข้อจำกัดของวิธีนี้ คือ การที่พื้นที่ที่ทำการสำรวจมีพื้นที่ที่เป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ มีบึงน้ำ หนองน้ำ พื้นที่สนามกอล์ฟ จะส่งผลให้ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายน้อยลง ในขณะที่พื้นที่ที่ประชาชนใช้สำหรับการอยู่อาศัยมีสัดส่วนที่น้อยกว่าพื้นที่สาธารณะ ดังนั้นจึงควรระมัดระวัง ควรพิจารณาขอบเขตที่ใช้เพื่อกำหนดการวัดพื้นที่

1.3 การคำนวณความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เทียบกับระยะทางของถนน เช่น ระยะทาง 1 กิโลเมตรจากจุดเริ่มต้นของถนน การคำนวณในลักษณะนี้เหมาะสำหรับจุดจำหน่ายที่มีการกระจุกตัวอยู่สองข้างของถนน หรือมีการกระจุกตัวอยู่ย่านพาณิชย์ หรือย่านท่องเที่ยว นิยมใช้วัดถนนเส้นทางการเปรียบเทียบ ซึ่งจะทำให้มีความแม่นยำสูงกว่าการคำนวณเทียบกับพื้นที่ทั้งหมด

ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เทียบกับความยาวของถนน

$$= \frac{\text{จำนวนจุดจำหน่ายเครื่องตัดแอลกอฮอล์}}{\text{ความยาวของถนน}}$$

ตัวอย่างเช่น

- จำนวนจุดจำหน่ายเครื่องตัดแอลกอฮอล์บริเวณถนนนิมมานเหมินท์ มีระยะทางจากหัวถนนจรดท้ายถนน 0.78 กิโลเมตร มีจำนวนจุดจำหน่ายเครื่องตัดแอลกอฮอล์ 21 แห่ง ดังนั้นความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องตัดแอลกอฮอล์สองข้างถนนนิมมานเหมินท์ คือ 26.9 แห่งต่อ 1 กิโลเมตร

รูป 3 จุดจำหน่ายเครื่องตัดแอลกอฮอล์ย่านถนนนิมมานเหมินท์

ที่มา : กนิษฐา ไทยกล้า. (2562). การสำรวจจุดจำหน่ายเครื่องตัดแอลกอฮอล์ ภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องตัดแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ระยะเวลา 10 ปี. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2. การคำนวณระยะห่าง ระยะทางระหว่างจุดจำหน่ายเครื่องตัดแอลกอฮอล์ ระยะทางระหว่างจุดอ้างอิง ด้วยการวัดระยะไกลที่สุด คำนวณค่ามัธยฐาน หรือระยะห่าง(ทาง)เฉลี่ย จากนั้นสามารถนำมาใช้ในการคำนวณความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องตัดแอลกอฮอล์ มีหลายวิธีร่วมกันสำหรับการวัดระยะห่างระหว่างสองจุดหรือสถานที่:

- ระยะทางแบบเส้นตรง
- ระยะทางจากถนนหรือทางเท้า
- ระยะเวลาเดินทางบนถนนหรือทางเท้า ที่มีสิ่งกีดขวางบนทางเท้า เช่น ป้ายโฆษณา ต้นไม้ เป็นต้น สิ่งกีดขวางเหล่านี้ชะลอหรือจำกัดความเร็วในการเข้าถึง
- ระยะทางการเดินทางเดียว

มาตรการตามระยะทางสามารถช่วยให้พื้นที่หรือชุมชนสามารถประเมินผลกระทบ การเพิ่มหรือลดลงของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในพื้นที่เฉพาะ หรือในพื้นที่ใกล้เคียงโดยไม่ถูกจำกัด ด้วยขอบเขตทางภูมิประเทศ

ตัวอย่างเช่น ในพื้นที่เขตเมือง มีจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ห่างกัน 1 กิโลเมตร มีความสัมพันธ์ต่อการความเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุ หรือได้รับอันตรายจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าพื้นที่ในชนบท

จุดแข็งของการวัดแบบนี้เป็นวิธีที่เข้าใจได้ง่าย สามารถใช้ในการการจัดกลุ่ม และที่สำคัญเป็นอิสระจากขอบเขตทางภูมิศาสตร์

3. การคำนวณการเข้าถึงเชิงพื้นที่ (spatial access-based)

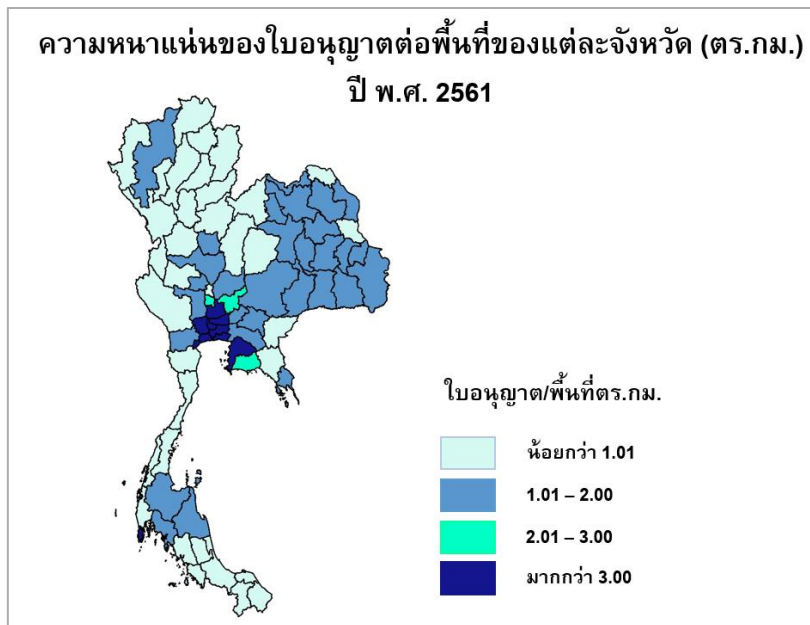
การคำนวณเชิงพื้นที่ขึ้นอยู่กับระยะทางระหว่างจุดอ้างอิงและจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การคำนวณด้วยวิธีนี้สามารถนำหลายพื้นที่มารวมกันได้ ความง่ายในการเข้าถึงไม่มีขอบเขตหรือถูกจำกัดด้วยเส้นขอบ สามารถจัดกลุ่มเชิงพื้นที่ได้ แต่ก็มีข้อจำกัด คือ การคำนวณมีความซับซ้อน ใช้ทรัพยากรมาก การนำไปใช้ประโยชน์ได้น้อย อย่างไรก็ตามการคำนวณการเข้าถึงเชิงพื้นที่ก็มีความท้าทายเช่นกัน ก่อนการคำนวณต้องมีความเชี่ยวชาญด้านเทคนิคในการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ และความรู้ความสามารถในการใช้โปรแกรมทางภูมิศาสตร์สารสนเทศ การวิเคราะห์มีความซับซ้อนและต้องใช้เวลาตัดสินใจหลายอย่าง เช่น ขนาดของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จะใช้ในการวิเคราะห์ วิธีการคำนวณมีดังนี้

- คำนวณด้วยระยะทางผกผัน เช่น ร้านขายเหล้า 3 แห่งที่ตั้งอยู่ 50 เมตร 1,000 เมตร และ 2,000 เมตรจากจุดอ้างอิง ผลรวมของระยะทางผกผันคือ $(1/50) + (1 / 1,000) + (1 / 2,000) = .0215$ เมื่อเปรียบเทียบกับ 3 ร้านค้าที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อื่น ระยะ 50 เมตร 100 เมตร และ 200 เมตร จากจุดอ้างอิง ผลรวมของระยะทางผกผันคือ $(1/50) + (1/100) + (1/200) = .0350$ ดังนั้นยิ่งระยะทางที่สั้นลงระหว่างจุดจำหน่ายแอลกอฮอล์และจุดอ้างอิง ยิ่งจำนวนผลรวมผกผันของระยะทางสูงขึ้น สะท้อนถึงการเข้าถึงที่ง่ายขึ้นและความหนาแน่นของจุดจำหน่ายแอลกอฮอล์ที่มากขึ้น

7. การนำเสนอโดยใช้ภูมิศาสตร์สารสนเทศ

ผลที่ได้จากการคำนวณความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มานำเสนอรูปแบบแผนภูมิ แผนที่ จะสามารถแสดงการเปรียบเทียบความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โปรแกรมทางภูมิศาสตร์สารสนเทศที่มีให้สามารถใช้ได้ฟรี อย่างเช่น QGIS หรือ Google Fusion Table ดังตัวอย่างภาพความหนาแน่นของใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อพื้นที่ในแต่ละจังหวัด

รูป 4 ความหนาแน่นของใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อพื้นที่ในแต่ละจังหวัด

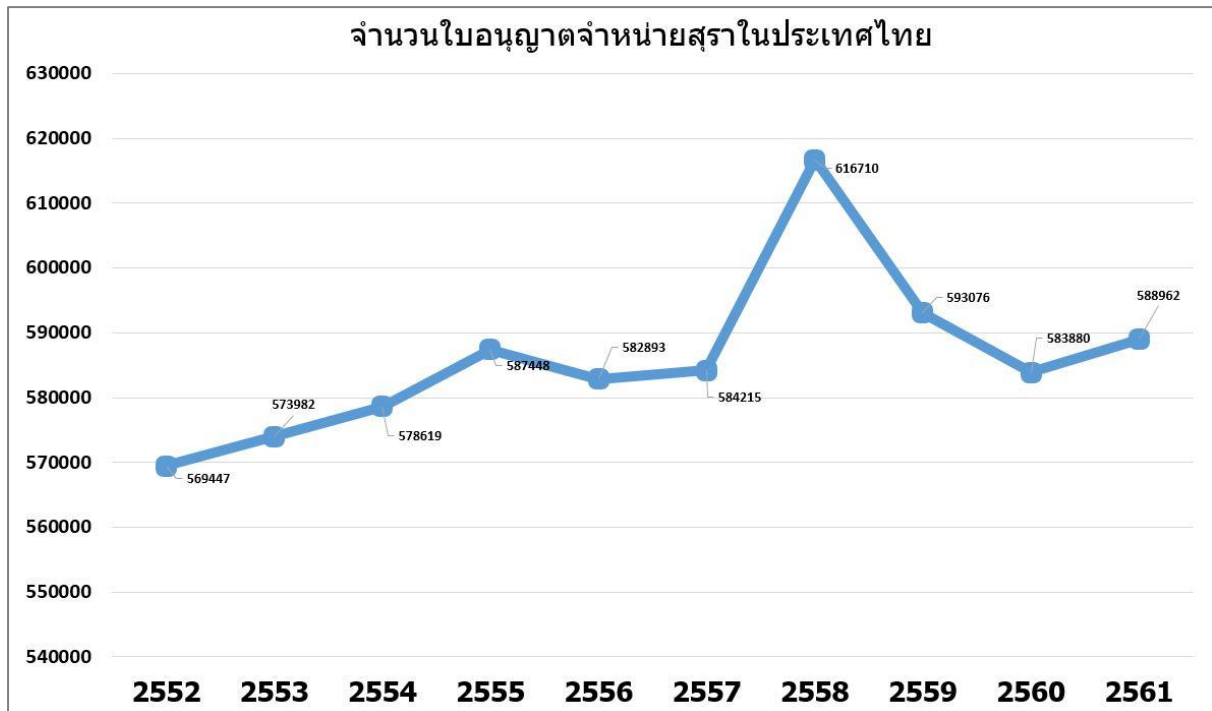
ที่มา: กรมการปกครอง ระบบสถิติทางการทะเบียน. (2560). ข้อมูลรายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านประจำปี พ.ศ.2560. กระทรวงมหาดไทย. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2562, สืบค้นจาก กรมการปกครอง เว็บไซต์ <http://stat.bora.dopa.go.th>

กรมสรรพสามิต. (2562). จำนวนใบอนุญาตผู้ขายสุรา ปี พ.ศ. 2561.กระทรวงการคลัง. ประมวลผลวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2562.

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยสะท้อนได้จากข้อมูลใบอนุญาตจำหน่ายสุราของกรมสรรพสามิต โดยใบอนุญาตจำหน่ายสุรา(รวมทุกประเภท)ทั้งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 – 2561 มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2558 ใบอนุญาตจำหน่ายสุราเพิ่มสูงขึ้นมากกว่าทุกปี คือ มีจำนวน 616,710 ใบอนุญาต และลดลงในปี พ.ศ. 2559 จำนวน 593,076 ใบอนุญาต ปี พ.ศ. 2560 จำนวน 583,880 ใบอนุญาต และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2561 จำนวน 588,962 ใบอนุญาต

รูป 5 จำนวนใบอนุญาตจำหน่ายสุรา(รวมทุกประเภท)ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 – 2561

ที่มา : ส่วนมาตรฐานและพัฒนาระบบการตรวจสอบภาษี และปราบปราม สำนักตรวจสอบ ป้องกันและปราบปราม กรมสรรพสามิต ประมวลผล วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2561 และ 22 มีนาคม พ.ศ. 2562

ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พิจารณาจากจำนวนประชากรไทยทุกกลุ่มอายุเทียบกับจำนวนใบอนุญาตจำหน่ายสุราในแต่ละปี พบว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หนึ่งแห่งต่อประชากรไทยเฉลี่ย 110.8 คน ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ค่อนข้างคงที่ ยกเว้นในปี พ.ศ. 2558 ใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หนึ่งแห่งต่อประชากรไทย 106.6 คน ซึ่งหนาแน่นกว่าปี พ.ศ. 2560 ใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หนึ่งแห่งต่อประชากรไทย 113.4 คน และในปี พ.ศ. 2561 จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา คือ ประชากรไทย 112.8 คนต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุราหนึ่งใบ

ตาราง 4 สัดส่วนจำนวนประชากรต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุราในประเทศไทย

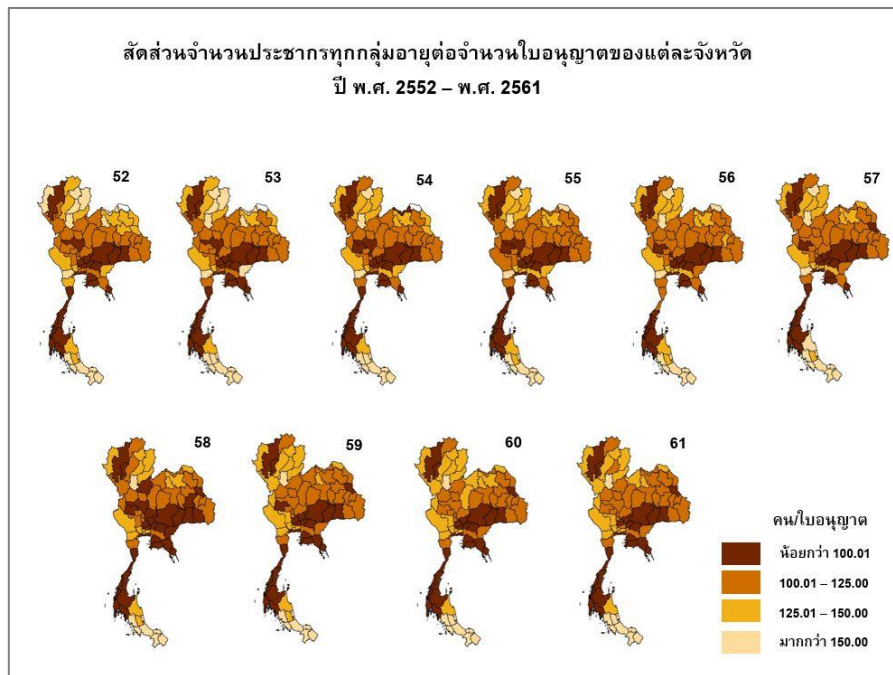
ปี พ.ศ.	จำนวนใบอนุญาต	ประชากรต่อใบอนุญาต
2552	569,447	111.6
2553	573,982	111.3
2554	578,619	110.7
2555	587,448	109.7

ปี พ.ศ.	จำนวนใบอนุญาต	ประชากรต่อใบอนุญาต
2556	582,893	111.1
2557	584,215	111.5
2558	616,710	106.6
2559	593,076	111.2
2560	583,880	113.4
2561	588,962	112.8

ที่มา : ส่วนมาตรฐานและพัฒนาระบบการตรวจสอบภาษี และปราบปราม สำนักตรวจสอบ ป้องกันและปราบปราม
กรมสรรพสามิต ประมวลผล วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2561 และ 22 มีนาคม พ.ศ. 2562
ระบบทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำนวนประชากรกับจำนวนใบอนุญาตจำหน่ายสุราในแต่ละจังหวัด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 - 2561 พบว่า จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าภูมิภาคอื่น ๆ จังหวัดที่เป็นย่านธุรกิจท่องเที่ยวของแต่ละภูมิภาคมีความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในภูมิภาค โดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ตซึ่งเป็นจังหวัดท่องเที่ยวในภาคใต้มีสัดส่วนประชากรในจังหวัดต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุรา คือ ในปี พ.ศ. 2561 ประชากรจังหวัดภูเก็ตเพียง 49 คนต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุรา 1 ใบ ภาคตะวันออก จังหวัดประชากรจังหวัดชลบุรี 70 คนต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุรา 1 ใบ ภาคเหนือ ประชากรจังหวัดเชียงใหม่ 84 คนต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุรา 1 ใบ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชากรจังหวัดสุรินทร์ 90 คนต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุรา 1 ใบ จังหวัดในภาคตะวันออกทุกจังหวัดมีความหนาแน่นของจุดจำหน่ายมากคือ ใบอนุญาตจุดจำหน่ายหนึ่งใบต่อประชากรในจังหวัดน้อยกว่า 100 คน รองมาคือจังหวัดที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ดังรูป 6

รูป 6 สัดส่วนประชากรต่อใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อพื้นที่ในแต่ละจังหวัด

ที่มา: กรมการปกครอง ระบบสถิติทางการทะเบียน. (2560). ข้อมูลรายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านประจำปี พ.ศ.2560. กระทรวงมหาดไทย. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2562, สืบค้นจาก กรมการปกครอง เว็บไซต์ <http://stat.bora.dopa.go.th>

กรมสรรพสามิต. (2562). จำนวนใบอนุญาตผู้ขายสุรา ปี พ.ศ. 2561.กระทรวงการคลัง. ประมวลผลวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2562.

ตาราง 5 แสดงจำนวนประชากรต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุรา

ชื่อจังหวัด	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561
กระบี่	74.8	77.2	80.8	81.5	81.1	81.2	79.8	83.3	86.4	86.4
กรุงเทพมหานคร	117.0	118.7	120.9	127.0	129.7	137.9	130.6	148.1	144.2	137.9
กาญจนบุรี	126.3	128.9	131.9	121.2	125.1	127.8	129.1	131.0	129.8	131.1
กาฬสินธุ์	128.5	121.3	116.5	121.4	120.8	121.8	115.1	115.3	119.8	120.9
กำแพงเพชร	113.6	110.1	108.4	106.3	108.4	105.8	100.3	100.8	102.5	101.8
ขอนแก่น	114.3	115.6	115.6	115.0	116.9	122.4	111.2	110.4	112.4	111.6
จันทบุรี	101.4	99.8	105.3	102.6	104.4	103.5	96.4	96.6	98.5	96.6
ฉะเชิงเทรา	119.1	124.5	130.0	126.7	136.5	131.2	117.5	119.0	114.7	110.1
ชลบุรี	70.5	73.0	74.8	72.5	72.8	72.5	67.8	69.7	72.1	70.1
ชัยนาท	120.1	120.8	110.3	106.3	105.1	102.6	108.2	113.9	115.9	115.3
ชัยภูมิ	116.5	112.2	106.3	104.3	106.7	106.4	103.3	104.7	108.2	108.8
ชุมพร	78.2	78.3	81.1	84.4	83.0	87.4	85.6	88.9	91.9	90.4
เชียงราย	132.7	129.6	123.1	115.7	113.4	108.7	110.7	113.6	116.9	115.4
เชียงใหม่	87.9	87.6	86.7	85.1	85.6	84.7	83.0	84.5	87.2	84.2

ชื่อจังหวัด	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561
ตรัง	161.0	159.1	163.2	165.9	177.1	169.9	156.3	171.7	164.1	153.6
ตราด	87.2	86.2	86.0	85.1	85.7	84.2	78.9	78.8	79.1	74.2
ตาก	105.2	106.6	104.2	100.9	105.3	109.1	119.4	127.8	136.6	138.1
นครนายก	92.1	86.7	88.3	88.8	92.9	95.6	88.0	89.1	88.7	86.7
นครปฐม	127.7	129.1	134.3	133.9	136.8	137.9	129.1	135.4	133.6	130.9
นครพนม	144.2	137.1	129.4	121.8	121.4	122.5	114.2	116.1	118.6	116.3
นครราชสีมา	96.9	94.4	90.2	88.0	87.7	88.3	83.4	88.6	92.2	95.2
นครศรีธรรมราช	143.2	141.3	142.8	144.4	149.0	152.8	141.1	142.2	138.4	147.4
นครสวรรค์	98.6	96.5	97.8	96.1	110.1	102.5	97.3	110.2	107.9	110.1
นนทบุรี	110.9	114.0	118.9	129.9	131.3	137.6	133.8	143.9	144.8	144.2
นราธิวาส	910.1	1098.6	1132.4	1479.3	1550.9	1695.4	1500.2	1641.7	1723.5	1748.3
น่าน	164.3	165.4	148.2	144.7	137.5	131.2	132.0	131.1	134.4	130.6
บึงกาฬ	ยังไม่ได้แยกเป็นจังหวัด			193.3	154.3	144.1	125.2	127.0	127.3	125.5
บุรีรัมย์	97.2	93.3	90.4	88.0	90.5	90.7	88.6	92.9	96.1	95.9
ปทุมธานี	71.2	76.8	81.4	84.4	83.8	85.6	83.9	89.5	95.1	100.4
ประจวบคีรีขันธ์	96.8	97.0	95.4	99.2	103.0	99.1	92.9	92.4	94.1	92.3
ปราจีนบุรี	92.9	91.3	89.9	92.1	97.6	93.1	81.9	92.8	88.7	87.3
ปัตตานี	581.4	547.4	610.9	683.9	752.6	712.6	680.4	736.3	747.2	796.1
พระนครศรีอยุธยา	86.6	89.4	93.4	94.5	96.2	98.4	94.9	96.1	97.2	98.9
พะเยา	180.8	170.7	167.1	167.9	165.4	155.7	144.5	143.3	144.4	136.7
พังงา	66.2	69.0	70.3	72.0	73.0	73.5	73.0	74.2	77.9	76.9
พัทลุง	141.6	158.8	152.7	139.1	141.6	141.5	135.8	142.5	150.9	163.2
พิจิตร	122.0	116.5	112.9	108.6	115.1	116.9	112.0	117.2	115.1	116.6
พิษณุโลก	111.7	109.8	107.3	104.8	103.7	101.8	99.3	109.2	113.2	115.5
เพชรบุรี	138.3	124.1	117.6	116.2	120.5	121.1	107.6	111.6	113.3	110.6
เพชรบูรณ์	121.6	118.1	117.6	110.0	110.6	111.9	111.3	123.7	125.6	121.0
แพร่	155.3	150.6	148.6	149.4	142.8	139.1	130.7	129.6	132.4	121.2
ภูเก็ต	39.2	40.2	41.4	41.5	42.1	44.7	44.2	45.8	50.6	48.8
มหาสารคาม	108.5	106.3	105.6	104.9	103.9	104.6	100.2	105.1	108.1	107.4
มุกดาหาร	131.9	131.9	126.6	114.4	100.6	96.5	92.3	94.2	97.3	97.3
แม่ฮ่องสอน	151.2	146.4	148.9	148.2	148.9	138.4	145.9	138.6	138.5	129.3
ยโสธร	117.9	112.7	117.0	115.9	131.8	111.5	100.3	102.5	105.3	108.0
ยะลา	431.2	426.4	440.1	459.0	528.9	486.1	499.2	553.3	606.8	626.3
ร้อยเอ็ด	108.2	105.6	104.2	100.4	101.7	102.5	99.7	106.0	111.3	113.8
ระนอง	65.1	65.4	65.5	67.2	63.7	65.5	67.2	69.0	71.3	75.4

ชื่อจังหวัด	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561
ระยอง	92.4	96.0	96.7	96.7	95.8	92.2	79.9	80.9	81.7	80.0
ราชบุรี	167.3	169.8	167.5	170.2	160.7	158.5	149.4	147.5	145.6	134.3
ลพบุรี	102.2	103.0	102.7	103.8	110.9	105.6	99.5	107.2	110.3	115.8
ลำปาง	132.6	133.0	135.7	133.3	134.6	130.9	124.2	125.2	132.6	127.5
ลำพูน	102.3	98.9	96.1	96.7	96.8	93.7	87.0	93.2	96.9	92.9
เลย	117.1	117.3	115.1	112.3	116.7	117.9	110.6	116.3	126.7	133.5
ศรีสะเกษ	123.0	116.7	109.7	103.8	103.3	102.6	98.4	101.3	105.6	109.2
สกลนคร	128.4	121.8	116.4	114.9	115.6	116.2	107.2	114.4	116.3	114.5
สงขลา	173.6	171.3	172.7	177.8	179.0	190.8	187.1	208.1	221.5	231.2
สตูล	275.2	277.2	288.2	290.2	301.4	318.7	292.8	316.7	328.9	336.0
สมุทรปราการ	67.2	72.1	75.1	77.5	79.9	83.9	79.7	83.8	86.3	86.4
สมุทรสงคราม	123.1	122.0	125.0	122.5	125.0	128.4	121.3	126.2	124.7	122.0
สมุทรสาคร	73.6	75.5	78.1	78.4	78.9	81.1	81.9	81.4	82.3	81.5
สระแก้ว	142.3	155.6	148.6	132.3	121.9	108.0	97.4	104.3	109.2	106.3
สระบุรี	73.2	74.7	77.4	79.8	80.2	83.3	78.3	80.8	84.3	85.6
สิงห์บุรี	100.4	99.2	99.5	97.9	98.3	102.8	103.2	109.2	113.8	119.8
สุโขทัย	167.3	167.4	174.1	167.4	173.1	165.1	160.1	174.2	158.0	158.9
สุพรรณบุรี	123.0	120.5	117.3	117.2	117.0	117.2	118.5	127.5	126.0	128.8
สุราษฎร์ธานี	78.8	79.1	80.5	80.2	78.4	80.7	78.5	82.1	81.0	80.3
สุรินทร์	91.5	87.8	83.8	82.1	83.2	82.4	81.9	85.0	88.3	89.8
หนองคาย	154.9	151.0	83.0	109.9	117.8	119.0	112.4	113.6	115.6	114.2
หนองบัวลำภู	158.9	155.9	147.8	141.9	138.6	140.1	133.2	132.2	134.3	132.2
อ่างทอง	118.2	120.1	125.0	118.3	117.5	118.9	115.0	117.2	118.0	117.7
อำนาจเจริญ	120.0	119.0	115.4	107.1	109.5	107.6	104.2	116.0	113.6	111.9
อุดรธานี	139.1	140.5	134.7	129.8	131.8	134.0	128.7	123.6	126.1	122.9
อุดรดิษฐ์	138.8	138.0	134.7	127.6	129.6	128.9	126.5	130.7	131.8	130.8
อุทัยธานี	102.2	104.0	98.7	95.7	95.2	94.8	95.4	96.0	100.6	103.5
อุบลราชธานี	119.3	118.8	117.1	113.8	120.4	115.8	109.5	109.8	112.9	111.9

ที่มา : ส่วนมาตรฐานและพัฒนาระบบการตรวจสอบภาษี และปราบปราม สำนักตรวจสอบ ป้องกันและปราบปราม กรมสรรพสามิต ประมวลผล วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2561 และ 22 มีนาคม พ.ศ. 2562

ระบบทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง ระบบสถิติทางการทะเบียน. (2560). ข้อมูลรายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านประจำปี พ.ศ.

2560. กระทรวงมหาดไทย. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2562, สืบค้นจาก กรมการปกครอง เว็บไซต์

<http://stat.bora.dopa.go.th>

การสำรวจจุดจำหน่ายในประเทศไทยทั้งรอบสถานศึกษา จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี และพฤติกรรมของผู้จำหน่าย

จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีกระจายอยู่ทั่วไปซึ่งไม่ห่างจากที่พักอาศัย ที่ทำงาน หรือสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นร้านขายของชำ ร้านสะดวกซื้อ ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านอาหารและเครื่องดื่มร้านอาหารตามสั่ง สถานบันเทิง ร้านขายปลีก-ส่งเหล้า แผงเหล้าตอง ร้านหมูจุ่ม หมูกระทะ โฮสเทล เกสต์เฮาส์ และโรงแรม ในปี พ.ศ. 2561 ได้มีการสำรวจจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามชุมชนต่าง ๆ ใน 13 จังหวัดทั่วประเทศ รวม 79 พื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น 1,240 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นจุดจำหน่ายแบบไม่มีที่นั่งดื่มหรือซื้อกลับบ้าน ร้อยละ 65.5 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นร้านขายของชำ จุดจำหน่ายแบบมีที่นั่งดื่มร้อยละ 34.6 จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำหน่ายตามช่วงเวลาที่ถูกกฎหมายกำหนดเพียง ร้อยละ 54.4[22] โดยเฉพาะจุดจำหน่ายที่เป็นร้านขายของชำ ร้านโชห่วยที่อยู่ในชุมชนที่มากกว่าร้อยละ 90 ที่สามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาห้ามจำหน่าย[23] ระยะเวลาเฉลี่ยในการเดินทางเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้น เวลาในการไปซื้อเพิ่มขึ้นเป็น 7.1 นาที และระยะเวลาในการเดินทางไปยังดื่มเฉลี่ยเพิ่มเป็น 16.7 นาที เมื่อเทียบกับการสำรวจในปี พ.ศ. 2551 ประชาชนไทยใช้เวลาเดินทางไปซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากร้านขายใช้เวลาในการเดินทางไปซื้อแต่ละครั้งเฉลี่ย 5.1 นาที ระยะเวลาในการเดินทางไปยังดื่มเฉลี่ยเท่ากับ 12.6 นาที[24]

จุดจำหน่ายรอบสถานศึกษา

การสำรวจจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา 66 แห่ง ใน 13 จังหวัดทั่วประเทศ[22] พบว่า จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีระยะใกล้กับสถานศึกษาภายในระยะ 10 เมตร คือ จุดจำหน่ายในพื้นที่ใกล้โรงเรียนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล ห่างจากรั้วโรงเรียนเพียง 4.4 เมตร จุดจำหน่ายในพื้นที่ใกล้โรงเรียนทรวงวิทยาเทพารักษ์ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาล ห่างจากรั้วโรงเรียนเพียง 9.2 เมตร จุดจำหน่ายในพื้นที่ใกล้โรงเรียนบ้านสูงเม่น จังหวัดแพร่ ซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาล ห่างจากรั้วโรงเรียนเพียง 9.8 เมตร พิจารณาจากการเดินทางของคนปกติทั่วไปเฉลี่ย 1 นาทีเดินได้ 1.2 เมตร[25] ดังนั้นนักเรียนในโรงเรียนใช้เวลาในการเดินเพียงไม่ถึงครึ่งนาทีจากรั้วโรงเรียนก็สามารถหาเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายในรัศมี 500 เมตรจากรั้วสถานศึกษาเฉลี่ย 29.2 แห่งต่อตารางกิโลเมตร จุดจำหน่ายในพื้นที่กรุงเทพมหานคร(29.2 แห่งต่อตร.กม.) มีความหนาแน่นมากกว่าในเขตเทศบาล (14.6 แห่งต่อตร.กม.) และนอกเขตเทศบาล(6.5 แห่งต่อตร.กม.) ตามลำดับ การที่เยาวชนสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่อยู่ใกล้สถานศึกษาส่งผลกระทบต่อตรงกับกลุ่มเยาวชน

เมื่อพิจารณาความหนาแน่นของจุดจำหน่ายในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาตามคำสั่ง คสส. 22/2558 จุดจำหน่ายในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาพื้นที่กรุงเทพมหานคร(31.3 แห่งต่อตร.กม.) มีความหนาแน่นมากกว่าจุดจำหน่ายที่อยู่ในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาพื้นที่นอกเขตเทศบาล(36.7 แห่งต่อตร.กม.) เล็กน้อย ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาของพื้นที่กรุงเทพมหานครและนอกเขตเทศบาลมีความหนาแน่นมากกว่าจุดจำหน่ายในเขตเทศบาล(13.8 แห่งต่อตร.กม.) เป็นเท่าตัว

ตาราง 6 ความหนาแน่นและระยะห่างของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา

	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	กรุงเทพ
สถานศึกษา(แห่ง)	29	32	5
ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะ 500 เมตรจากรั้วสถานศึกษา (แห่งต่อตร.กม.)	14.6	6.5	29.2
ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขตโซนนิ่ง(แห่งต่อตร.กม.)	15.8	36.7	31.3
ใกล้สุด(เมตร)	4.4	9.2	12.6
ไกลสุด(เมตร)	775.9	1052.4	806.6
ระยะเฉลี่ย (เมตร)	306.1	294.0	315.8

ที่มา : กนิษฐา ไทยกล้า. (2562). การสำรวจจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายหลังจากบังคับใช้พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ระยะเวลา 10 ปี. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี และพฤติกรรมของผู้จำหน่าย

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีประกอบด้วย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดที่ลักลอบจำหน่าย โดยไม่ได้ชำระภาษีอากรแสตมป์ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ลักลอบนำเข้าจากต่างประเทศ และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตภายในประเทศทั้งแบบที่ลักลอบผลิต ลักลอบจำหน่าย

จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายและราคาถูก ขอจำแนกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีออกเป็น 2 รูปแบบคือ

- เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่างประเทศที่ลักลอบนำเข้าจากต่างประเทศ
- เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตและจำหน่ายในประเทศ

จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ลักลอบนำเข้าจากต่างประเทศ ประเภทเบียร์ ไวน์ วิสกี้ วอดก้า เป็นต้น มีอยู่ทั่วไปตามเมืองท่องเที่ยวตามแนวชายแดนมีมากในพื้นที่ภาคใต้ เนื่องจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีส่วนมากจะเข้ามาทางชายแดนทางภาคใต้เพื่อส่งจำหน่ายตามจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย บางส่วนส่งผ่านไปยังประเทศชายแดนทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเมืองหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีจำนวน 18 แห่ง กระจายอยู่ทั่วเมือง เป็นจุดจำหน่ายแบบไม่มีที่นั่งดื่มทั้งสิ้น ส่วนใหญ่เป็นร้านขายของชำ ร้านขายของเบ็ดเตล็ด ร้อยละ 33.3 ร้านค้าปลีกเหล่า ร้อยละ 33.3 ร้านขายส่งเหล่า ร้อยละ 11.1 ขายตลอดเวลาที่ร้านเปิดโดยไม่สนใจเวลาที่กฎหมายห้ามขาย สามารถซื้อได้ตลอด 24 ชั่วโมง มีใบอนุญาตจำหน่ายสุรา ร้อยละ 52.9 นอกจากนี้พื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี 13 แห่ง จุดที่ใกล้ชายแดนที่สุด 93.6 เมตร เป็นจุดจำหน่ายแบบไม่มีที่นั่งดื่ม มีบริการเรือข้ามฟากให้บริการฟรี เพื่อไปบ่อนคาสิโน ร้านค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปลอดภาษีชายแดนพม่า พร้อมพนักงานบริการช่วยขนเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีเข้ามาในประเทศไทย

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตภายในประเทศทั้งแบบที่ลักลอบผลิต ลักลอบจำหน่าย หรือผลิตแบบถูกกฎหมาย ลักลอบจำหน่ายแบบไม่เสียภาษีอากรแสตมป์ เช่น สุรากลั่นชุมชน สุราแช่ เป็นต้น ที่ชัดเจนที่สุดคือ สุรากลั่นชุมชน เกือบทุกพื้นที่ที่มีโรงกลั่นสุรากลั่นชุมชนจะมีการจำหน่ายน้ำสุรากลั่นแบบนอกระบบภาษีให้แก่คนในชุมชน ในปี พ.ศ. 2556 มีโรงงานผลิตสุรากลั่นชุมชนจำนวน 3,800 ราย โดยโรงงานผลิตสุรากลั่นชุมชนครั้งหนึ่งอยู่ในภาคเหนือ[26] ซึ่งสามารถซื้อได้ถูกกว่าสุราที่จำหน่ายตามท้องตลาดทั่วไป และสามารถซื้อได้

ตลอดเวลาแม้ในช่วงเวลาที่ห้ามจำหน่าย นอกจากนั้นก็มีบริการจัดส่งให้ถึงบ้าน สวน ไร่ นา เป็นต้น โรงกลั่นสุราชุมชนมากกว่าร้อยละ 94 มีการขายในรูปแบบไม่เสียภาษี หรือลักลอบขายโดยบรรจุแบบขวดพลาสติกหรือถุงพลาสติก หรือแกลอน ราคาตั้งแต่ 10 – 50 บาทแล้วแต่ขนาด ยิ่งเฉพาะช่วงเทศกาลงานสำคัญของคนในชุมชน งานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานบวช สามารถซื้อจากโรงกลั่นสุราชุมชนเป็นจำนวนมากโดยบรรจุในถังน้ำพลาสติกขนาด 20 ลิตร บรรจุในถุงพลาสติกใส ซึ่งมีราคาถูกกว่าสุรากลั่นชุมชนที่จำหน่ายแบบมีอากรแสตมป์ 2.8 เท่า[27]

นอกจากนี้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีมีการปรับตัวตามความนิยมและความก้าวหน้าทางอินเทอร์เน็ต ธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีได้ใช้ช่องทางโลกออนไลน์ เครื่องขายสังคมนตรีออนไลน์ในการทำให้คนทั่วไปสามารถเข้าถึงโลกออนไลน์ได้มากขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เลือกใช้ช่องทางเลือกประเภท เฟสบุ๊ก ไลน์ มีการใช้ช่องทางเฟสบุ๊กเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ช่วงกลางปี พ.ศ. 2559 ในแต่ละเดือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากอย่างชัดเจน ที่ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตามผู้ประกอบการสามารถสื่อสาร ให้ข้อมูล ข่าวสาร กิจกรรม หรือสร้างบรรยากาศในการมีส่วนร่วมของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตราหอนั้น ๆ ได้ตลอด 24 ชั่วโมง จึงทำให้เกิดช่องทางการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายและเร็วมากยิ่งขึ้นเพียงแค่ไม่กี่คลิกก็สามารถสั่งซื้อผ่านร้านค้าออนไลน์ โดยไม่ต้องออกจากที่พักไม่นานเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็มาส่งถึงหน้าประตูบ้าน ในปัจจุบันร้านขายเหล้าออนไลน์หนีภาษีมีเป็นจำนวนมาก[28] ที่พร้อมส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในราคาถูกให้บริการสั่งซื้อผ่านระบบโทรศัพท์ line หรือส่งข้อความในเฟสบุ๊ก พร้อมจัดส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษีให้ถึงประตูบ้าน ซึ่งทำให้การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีราคาถูกได้ง่ายมากขึ้น[29]

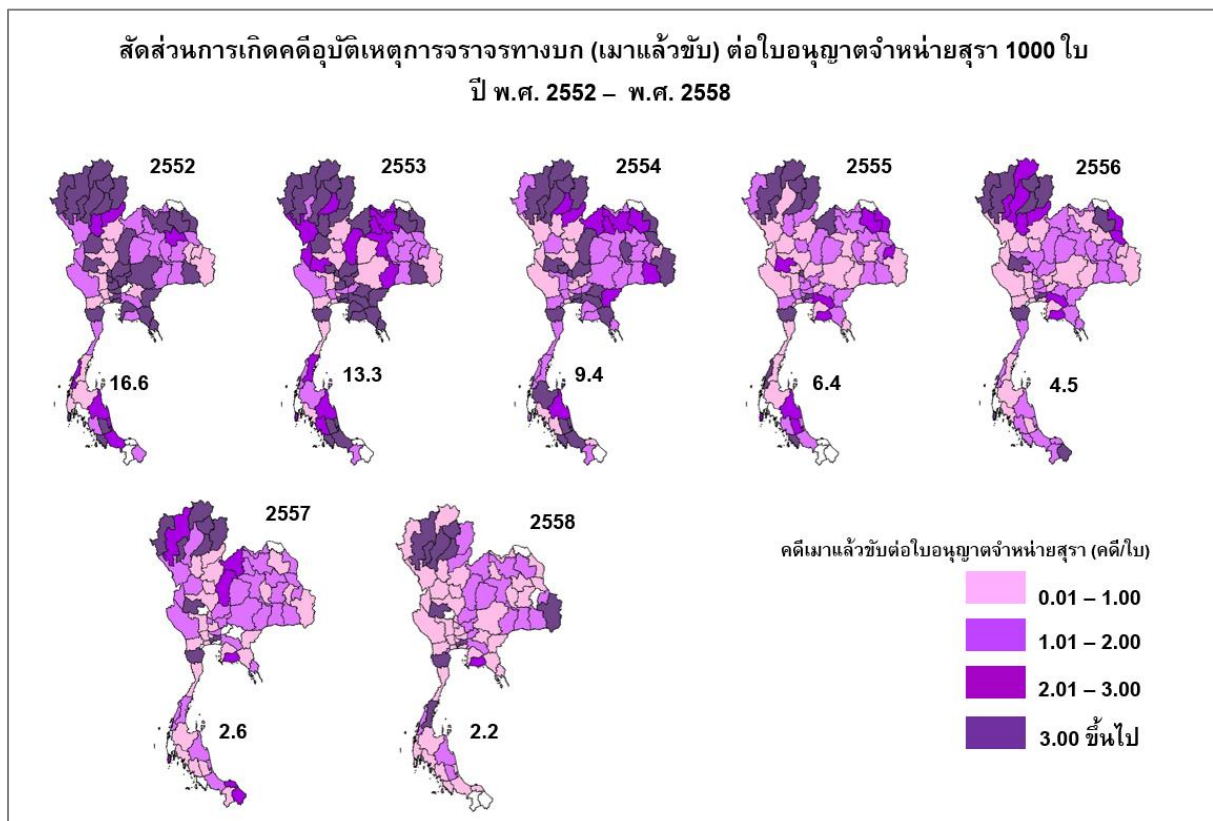
ความสัมพันธ์ของความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และผลกระทบจากที่เกี่ยวข้องกับการดื่ม และผลกระทบอื่นๆ

การมีจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่และยิ่งถ้ามีความหนาแน่นของจุดจำหน่ายมาก โดยเฉพาะประเทศไทยที่มีจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หนึ่งแห่งต่อประชากร 113 คน ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย เพิ่มความถี่ในการซื้อ การดื่ม เพิ่มปริมาณการดื่ม ลดต้นทุนในการเดินทางไปซื้อดื่ม เช่นเดียวกับผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ชนบทมีโอกาสเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ฟรีได้ง่ายกว่าผู้ดื่มในเขตเมือง เนื่องจากวัฒนธรรมการจัดเลี้ยงของคนในชุมชนในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ส่งผลให้ความชุกของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบเสีงสูงในกลุ่มคนจนที่อยู่ในชนบทมากกว่าในเขตเมือง[30] จุดจำหน่ายที่หนาแน่นมากเพิ่มจำนวนผู้ดื่มมากขึ้นทำให้มีการจรรยาที่คับคั่งเพิ่มโอกาสในการเกิดอุบัติเหตุสูงขึ้นตามไปด้วย[31]

การเพิ่มระยะทางที่เดินทางไปซื้อ การเดินทางไปดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการเพิ่มต้นทุนทางด้านเวลาของผู้ซื้อ ผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งนอกจากจะช่วยลดปริมาณการดื่มแล้ว[32] ยังอาจสามารถลดทอนอันตรายและอุบัติเหตุจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลงได้[33] ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เชิงบวก โดยจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นทำให้มีปริมาณการดื่มที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วยและส่งผลต่ออันตราย การบาดเจ็บ อุบัติเหตุ การเจ็บป่วย อาชญากรรม และความรุนแรงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นตามไปด้วย[34, 35] การลดลงของความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะช่วยลดการรวมกลุ่มทางสังคม การชักชวนกันดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และในทางกลับกันอาจจะช่วยลดพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง อุบัติเหตุ จรรยา การเมาแล้วขับ[36] ที่เกิดขึ้นจากการเดินทางจากจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งแบบที่มีที่นั่งดื่มหรือแบบผสม

การเกิดคดีมาแล้วซ้ำเมื่อเทียบกับจำนวนใบอนุญาตจำหน่ายสุราในแต่ละพื้นที่ พบว่า ในปี พ.ศ. 2552 มีสัดส่วนการเกิดคดีมาแล้วซ้ำทั้งประเทศ 16.6 คดีต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุรา 1000 ใบ สัดส่วนการเกิดคดีมาแล้วซ้ำมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจนในปี พ.ศ. 2558 ลดลงเหลือเพียง 2.2 คดีต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุรา 1000 ใบ พื้นที่ที่มีการลดลงอย่างเห็นได้ชัดคือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ปี พ.ศ. 2558 จังหวัดที่มีมากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร 12.7 คดี ต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุรา 1000 ใบ เพชรบุรี 9.4 คดีต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุรา 1000 ใบ อุทัยธานี 8.1 คดีต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุรา 1000 ใบ เชียงใหม่ 6.5 คดีต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุรา 1000 ใบ และ ลำพูน 4.7 คดีต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุรา 1000 ใบ ดังรูป 7

รูป 7 สัดส่วนการเกิดคดีมาแล้วซ้ำต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุรา

ที่มา : สถิติคดีอุบัติเหตุการจราจรทางบก : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2561

จำนวนใบอนุญาต : กรมสรรพสามิต ประมวลผลวันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2561

ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการบริโภคและอันตรายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ [37] เช่น

- ขนาดของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ขนาดร้าน ปริมาณ มูลค่าการขาย
- การรวมกลุ่มของจุดจำหน่าย การรวมกันของร้านค้าในพื้นที่ ชุมชนต่าง ๆ
- ทำเลที่ตั้งของจุดจำหน่าย เช่น สถานที่ใกล้เคียงกับสถานศึกษา ศาสนสถาน
- ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ลักษณะประชากรในชุมชน ขนาดของชุมชน การเป็นเมืองท่องเที่ยว

- ประเภทและจำนวนร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น บาร์ ร้านอาหาร ร้านขายเหล้า ร้านขายของชำ ในชุมชน
- จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดกฎหมาย เช่น เป็นแหล่งมั่วสุมยาเสพติด ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน

จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีที่นั่งดื่ม ผับ บาร์ สถานบันเทิง เป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดปัญหาไม่ว่าจะเป็นปัญหาต่อความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ประชาชนทั่วไป ปัญหาขยะ(ขยะจากขวดเบียร์ ขวดเหล้าในพื้นที่สาธารณะ) ความสกปรก การอับเหม็นจากการปัสสาวะไม่เป็นที่ ความไม่มีวัฒนธรรม การทำร้ายร่างกายคนในครอบครัว ปัญหาการมั่วสุมการเสพยาเสพติดของวัยรุ่น การล่องละเมิดทางเพศ ปัญหาการฉกชิงวิ่งราว การทะเลาะวิวาททั้งในและนอกสถานบริการที่มีความรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิต ปัญหาอาชญากรรม ไม่เพียงเท่านั้น ยังมีปัญหาอีกมากมายที่ปรากฏเป็นข่าวตามสื่อต่าง ๆ เป็นต้น

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อผู้อื่น ๆ ทั้งต่อคุณภาพชีวิต ทางด้านร่างกาย และจิตใจ ทรัพย์สินเสียหาย ผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนจากการดื่มของคนในครอบครัว ผลกระทบในสถานที่ทำงานต่อเพื่อนร่วมงานหรือเจ้านาย บุคคลอื่น ๆ ในสังคมรวมถึงผลกระทบจากภัยแล้งมือสอง ความรู้สึกไม่ปลอดภัยเมื่ออยู่ในสถานที่สาธารณะ เพราะการดื่มของคนแปลกหน้า ถูกรบกวนหรือคุกคามโดยคนที่ดื่มหรือเมา ปัญหาผลกระทบทางการเงินและการสูญเสียทางเศรษฐกิจ เช่น บ้าน รถ ได้รับความเสียหายจากการดื่มของคนอื่น ถูกคนดื่มทำลายข้าวของในบ้าน หรือถูกขโมย เป็นต้น ได้รับผลกระทบทางร่างกายหรือเพศ[38]

มีงานวิจัยในหลายประเทศที่ได้สะท้อนให้เห็นถึงผลของความสัมพันธ์ระหว่างความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัญหาสังคม ปัญหาอาชญากรรมและความรุนแรง ตัวอย่างเช่น การศึกษาในรัฐนิวเจอร์ซีย์ และรัฐลอสแอนเจลิส พบว่า บริเวณย่านที่มีร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หนาแน่น จะมีปัญหาความยากจน คดีฆาตกรรมเพิ่มขึ้น ปล้น และมีอาชญากรรมที่รุนแรงมากขึ้น[39] ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายมีผลต่อจำนวนวันที่ดื่มหนักต่อเดือนและจำนวนวันที่ดื่มเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.1 และส่งผลต่อการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลด้วยโรคจิตกังวล ความเครียดหรือภาวะซึมเศร้าในเมืองเพิร์ท ประเทศออสเตรเลีย โดยในพื้นที่ที่มีจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่าพื้นที่ที่ไม่มีจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 56.0 [40] การเปลี่ยนแปลงความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อพื้นที่ในรัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่าการเพิ่มขึ้นของความหนาแน่นของบาร์และร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ไม่ได้รับใบอนุญาตมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอันตราย ผลกระทบ และอัตราการใช้จ่ายความรุนแรงที่เพิ่มขึ้น และความสัมพันธ์ระหว่างความหนาแน่นของบาร์และการเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลจากการถูกทำร้ายจนบาดเจ็บ [41]

มาตรการจำกัดควบคุมจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

มาตรการการจำกัดควบคุมจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย เริ่มตั้งแต่มีก่อนมีพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยสถานที่ขออนุญาตจำหน่ายสุราก็ต้องเป็นสถานประกอบการตามที่กฎหมายกำหนด การกำหนดสถานที่ขายสุราก็เป็นไปตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 17 บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขายสุราหรือนำสุรามาแสดงเพื่อขาย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต “การนำสุรามาแสดงเพื่อจำหน่าย” หมายถึง การนำสุรามาแสดงไว้ในตู้โชว์ที่เสนอขายโดยเจตนาที่จะขาย ไม่รวมถึงสุราที่ซุกซ่อนไว้หรือหลังร้าน หรือสุราที่เก็บไว้ในโกดังเพื่อสำรองขาย”

[42] ซึ่งกรมสรรพสามิต เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการคลังมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีเพื่อเป็นรายได้ให้แก่รัฐบาลจากสินค้าและบริการที่มีความจำเป็นเฉพาะอย่างเช่นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งมีบทบาทป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560

“ใบอนุญาตจำหน่ายสุรา หมายถึง เอกสารที่แสดงว่าผู้ถือครองได้ผ่านการขออนุญาตและได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่สรรพสามิตให้สามารถจำหน่ายสุราได้อย่างถูกต้อง”

ปัจจุบันมีแนวทางการพิจารณาการให้ใบอนุญาตจำหน่ายสุรา ต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของสถานที่ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 แม้ว่าจะเจตนาของการให้มีการออกใบอนุญาตจำหน่ายสุราเน้นทางด้านความปลอดภัย แต่ก็ได้มีความพยายามในการจำกัดควบคุมจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังเห็นได้จากการปรับปรุงเกณฑ์การออกใบอนุญาตจำหน่ายสุรา จาก 7 ประเภท เหลือเพียง 2 ประเภท โดยในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560 กรมสรรพสามิตได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ของประเภทใบอนุญาตจำหน่ายสุราแบบใหม่ ไว้ในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 เล่ม 134 ตอนที่ 32 ก. มาตรา 156 โดยจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ [4]

- 1) ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 1 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป
- 2) ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 2 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร

ตาราง 7 ประเภทใบอนุญาตขายสุราจำแนกตามลักษณะการขายและอัตราค่าธรรมเนียม

ประเภทใบอนุญาตขายสุรา	ลักษณะการขาย	อัตราค่าธรรมเนียม ปีละ/บาท
ประเภทที่ 1	สำหรับการขายส่งสุราทุกชนิด ตั้งแต่ 10 ลิตรขึ้นไป	1,320
	1) สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมสุรากลั่นชนิดสุราขาวที่ใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวมต่ำกว่าห้าแรงม้า หรือใช้คนน้อยกว่าเจ็ดคน หรือกรณีใช้เครื่องจักรและคนงาน เครื่องจักรต้องมีกำลังต่ำกว่าห้าแรงม้าและคนงานต้องน้อยกว่าเจ็ดคน 2) สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมสุราแช่ที่มีใช้สุราชนิดเบียร์ที่ใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวมต่ำกว่าห้าแรงม้าหรือใช้คนงานต้องน้อยกว่าเจ็ดคน ในกรณีใช้เครื่องจักรและคนงาน	660

ประเภทใบอนุญาตขายสุรา	ลักษณะการขาย	อัตราค่าธรรมเนียม ปีละ/บาท
	เครื่องจักรต้องมีกำลังต่ำกว่าห้าแรงม้าและ คนงานต้องน้อยกว่าเจ็ดคน 3) สำหรับขายสุราอื่น นอกจาก 1) 2)	5,500
ประเภทที่ 2	ขายปลีกสุราทุกชนิด ต่ำกว่า 10 ลิตร 1) สำหรับคลังสินค้าทัณฑ์บนประเภทสินค้า ปลอดอากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร 2) สำหรับสถานที่ขายที่ผู้ประกอบการจัด ทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม 3) สำหรับสถานที่ขายที่ผู้ประกอบการไม่ได้ จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม	2,200 2,200 330

การขอใบอนุญาตจำหน่ายสุราต้อง ไม่ใช่สถานประกอบการที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

กรณีขอใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 1

- สถานประกอบการขายสุราของผู้ที่ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตและอยู่ระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต
- สถานที่ต้องห้ามขายสุราตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือกฎหมายอื่น

กรณีขอใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 2

- ที่ตั้งสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติรวมทั้งบริเวณที่ต่อเนื่องและติดกับสถานที่ดังกล่าว
- ที่ตั้งวัด มัสยิด วัดบาทหลวง หรือสถานที่ประกอบศาสนกิจในนิกายหรือศาสนาใดศาสนาหนึ่งรวมทั้งบริเวณที่ต่อเนื่องและติดกับสถานที่ดังกล่าว
- ที่ตั้งสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงรวมทั้งบริเวณที่ต่อเนื่องและติดกับสถานที่ดังกล่าว
- สถานที่ที่เคยเป็นสถานประกอบการขายสุราของผู้ที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต เว้นแต่ได้พ้นกำหนดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต
- สถานประกอบการขายสุราของผู้ที่ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตและอยู่ระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต
- สถานที่ต้องห้ามขายสุราตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือกฎหมายอื่น

“...สำหรับขั้นตอนการออกใบอนุญาตขายสุรารายใหม่เจ้าหน้าที่กรมสรรพสามิตจะเข้มงวดในการออกใบอนุญาตมากกว่าผู้ขอใบอนุญาตรายเก่า เนื่องจากต้องมีการตรวจสอบสถานที่ก่อนออกใบอนุญาตการ

ตรวจสอบสถานที่จริงหรือตรวจสอบผ่านแผนที่ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจและความรับผิดชอบเจ้าหน้าที่ด้วย เช่นกัน หากวันนี้คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีออกมาว่าห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั่วประเทศ ใบอนุญาตขายสุราทั้งหมดจะถูกยกเลิกไปเพราะกรมสรรพสามิต จะไม่สามารถออกใบอนุญาตให้ได้...”(เจ้าหน้าที่กรมสรรพสามิต)

กรมสรรพสามิตเป็นผู้มีอำนาจในการออกใบอนุญาตจำหน่ายสุรา ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

1. ผู้ขอใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายใหม่ ผู้ขออนุญาตจำหน่ายสุรารายใหม่ ต้องทำการตรวจสอบสถานที่ตั้งเสียก่อนว่าเป็นสถานที่ที่สามารถขายได้ตามกฎหมายหรือไม่ หรือเป็นสถานที่ต้องห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 27 ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณต่อไปนี้[43]

- 1) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา
- 2) สถานที่บริการสาธารณสุขของรัฐ สถานที่พยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล ร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล
- 3) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดเป็นร้านค้าหรือสโมสร
- 4) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ
- 5) สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง หรือร้านค้าในบริเวณสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง
- 6) สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป
- 7) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

2. ขอใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีใบอนุญาตอยู่แล้วกำลังจะหมดอายุ(รายเก่า) จะไม่มีการตรวจสอบสถานที่ขายสุราสำหรับการต่อใบอนุญาต ใบอนุญาตจำหน่ายสุรามีอายุ 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับอนุญาต การต่อใบอนุญาตในปีต่อไปต้องต่อก่อนวันสิ้นอายุใบอนุญาต นั้นๆ แต่ถ้ามีการกระทำความผิดหรือตัวอย่างเช่น ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ร้านคุณ ก ได้รับใบอนุญาตขายสุรา ใบอนุญาตฉบับนี้มีอายุ 1 ปี ในระหว่างนั้นในบริเวณที่ดินผืนเดียวกัน ด้านข้างของร้าน มีการสร้างปั้มน้ำมัน ดังนั้นร้านคุณ ก สามารถขายเหล้าต่อไปจนถึงวันหมดอายุเท่านั้น กรมสรรพสามิตไม่สามารถต่อใบอนุญาตหรือออกใบอนุญาตใหม่ให้ได้เนื่องจากสถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 27 [43] ส่วนร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับสถานศึกษาสามารถต่ออายุใบอนุญาตขายสุราได้ต่อเนื่อง แม้จะอยู่ใกล้กับสถานศึกษา หรือในเขตโซนนิ่งตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ 22/2558 ตามมติคณะรัฐมนตรีที่ให้ดำเนินการกำหนดเขตพื้นที่ดังกล่าว โดยให้กำหนดเป็นการเฉพาะในแต่ละพื้นที่สถานศึกษา ไม่ใช่เพียงการระบุในระยะ 500 เมตร รอบสถานศึกษาซึ่งหากร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายเก่ากระทำความผิดกฎหมายและถูกเพิกถอนใบอนุญาตขายสุราแล้ว จะไม่สามารถขอใบอนุญาตขายสุราในเขตโซนนิ่งนี้ได้อีกต่อไป

แม้ว่ามีมาตรการที่ค่อนข้างดี ทำไม่ยังมีร้านขายเหล้ารอบสถานศึกษา คำตอบง่าย ๆ คือ ร้านเหล่านี้อาศัยช่องว่างของกฎหมาย ใช้วิธีการเลี่ยงด้วยการขอใบอนุญาตขายอาหารจากกองทะเบียนการค้า และขอใบอนุญาตขายสุราจากกรมสรรพสามิต เพียงแค่นี้ร้านอาหารก็สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเล่นดนตรีได้ จากร้านอาหารธรรมดากลายเป็นร้านอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งถ้าพิจารณาตามซึ่งตาม พ.ร.บ.สถานบริการสถานบันเทิง แล้วนั้นร้านอาหารที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่ที่เปิดรอบสถานศึกษาทั่วประเทศเข้าข่ายสถานบริการ สถานบันเทิง ลักษณะ 3 ข้อ คือ มีอาหารและเครื่องดื่มให้บริการ มีพื้นที่สำหรับเต้นรำ และมีการจัดแสดงดนตรี หรือการจัดแสดงอย่างอื่นเพื่อความบันเทิง เหตุผลที่เลี่ยงมาจดทะเบียนเป็นร้านอาหาร

แผนการจดทะเบียนเป็นสถานบันเทิง สถานบริการ ที่มีกฎเกณฑ์เข้มงวด มีระเบียบขั้นตอนมากกว่า ซึ่งข้อได้เปรียบของร้านอาหารทั่วไปคือ เปิดได้ตลอดเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เวลา 10.00น. - 12.00น. และ 17.00 น. - 00.00 น. ในขณะที่สถานบันเทิงห้ามอยู่ใกล้สถานศึกษา วัด โรงพยาบาล หอพัก ต้องปิดให้บริการภายในเวลา 02.00 น.[44]

มาตรการออกใบอนุญาตจำหน่ายสุราที่รับผิดชอบโดยกรมสรรพสามิต มีการระบุโทษหรือฐานความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560[4]

- การกระทำความผิดโดยไม่แสดงใบอนุญาตผลิตสุราไว้ในที่เปิดเผย ไม่แสดงใบอนุญาตขายสุราไว้ในที่เปิดเผย มีความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต บทลงโทษมาตรา 205 ปรับไม่เกิน 5,000 บาท
- การกระทำความผิดโดยผลิตสุราโดยไม่ได้รับอนุญาต มีความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต มาตรา 153 วรรคหนึ่ง บทลงโทษมาตรา 183 จำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- การกระทำความผิดด้วยการนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตมีความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต มาตรา 154 วรรคหนึ่ง บทลงโทษมาตรา 195 จำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรการดำเนินงานดังกล่าวที่มีการบังคับใช้อย่างเข้มงวดทำให้ สถานประกอบการขอลอการขอใบอนุญาตและเจ้าหน้าที่กระมักระวังในการออกใบอนุญาตมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้จำนวนใบอนุญาตลดลง สำหรับค่าธรรมเนียมการขอใบอนุญาตในมุมมองของกรมสรรพสามิต ถ้ามีการขึ้นค่าธรรมเนียมที่สูงมากเกินไปจะส่งผลทำให้ ผู้ประกอบการขอใบอนุญาตขายสุราน้อยลง ในทางกลับกันเมื่อค่าธรรมเนียมสูงขึ้นมากการลักลอบขายแบบผิดกฎหมายก็จะเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

มาตรการจำกัดการเข้าถึงทางกายภาพ

ประเทศไทยมีความพยายามในการลดการเข้าถึงทางกายภาพของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยหลังจากที่มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้มีประกาศ กฎกระทรวง ระเบียบต่าง ๆ เช่น ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศสำนักคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พระราชบัญญัติจราจรทางบก เป็นต้น ระเบียบ กฎหมายต่าง ๆ ล้วนเป็นมาตรการที่ควบคุมการเข้าถึงทางกายภาพของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งเป็นมาตรการที่ควรดำเนินการที่สุดมีความคุ้มค่าสูง(Best buy interventions) ตั้งแต่มาตรการทางด้านการออกใบอนุญาตจำหน่ายสุราของกรมสรรพสามิต มาตรการทางด้านวัน เวลา สถานที่ห้ามจำหน่าย ห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การจำกัดอายุการซื้อ และผู้ดื่ม เป็นต้น

มาตรการทางด้านการออกใบอนุญาต

การออกใบอนุญาตจำหน่ายสุราของกรมสรรพสามิต เป็นมาตรการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายภาษีสรรพสามิตที่ใช้ควบคุมการเข้าถึงทางกายภาพของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีความคุ้มค่าสูงตามการยอมรับขององค์การอนามัยโลก แม้ว่าเจตนารมณ์ของการออกใบอนุญาตจำหน่ายสุราของประเทศไทยนั้นเน้นเพื่อ

การค้า การพาณิชย์ เพื่อใช้ในควบคุมตรวจสอบการเสียหายของผู้ได้รับใบอนุญาตซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของกลไกการควบคุมการจัดเก็บภาษีสุราให้สามารถเก็บภาษีสุราได้ครบถ้วนแล้วก็ตาม แต่ก็มีประสิทธิภาพในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ให้มีการขายแบบอิสระ บุคคลที่ต้องการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำเป็นต้องได้รับการอนุญาตให้สามารถจำหน่ายได้ และสามารถจำหน่ายได้เฉพาะสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น และต้องแสดงใบอนุญาตจำหน่ายให้เห็นเด่นชัด ตามมาตรา 155 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ผู้ใดประสงค์จะขายสุรา ให้อื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”[4] ประเภทใบอนุญาตจำหน่ายสุราได้กล่าวไว้ในหัวข้อ ใบอนุญาตจำหน่ายสุราในประเทศไทย และพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 มาตรา 5 บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครองเว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีการออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบานเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”มาตรา 12 บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดใช้สุราทำของสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อการคาเวนแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตบทบัญญัติในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การใช้สุราในการปรุงยาตามใบสั่งของแพทย์” มาตรา 17 “ห้ามมิให้ผู้ใดขายสุราหรือนำสุราออกแสดงเพื่อขายเว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต”และหมวด 4 การขายสุรา มาตรา 24 “ห้ามมิให้ผู้ใดทำหรือขายเชื้อสุรา เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต”[42] พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 3 นิยามคำว่า “ขาย” หมายความว่ารวมถึง จำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า” [43]

มาตรการจำกัดการเข้าถึงทางกายภาพทางด้านวัน

มาตรการจำกัดการเข้าถึงทางกายภาพของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางด้านวัน มีหลายมาตรการเริ่มจาก พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 มาตรา 112 บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” [45] และมาตรา 130 บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 น. ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” [46] ปี พ.ศ. 2551 รัฐบาลได้ประกาศกำหนดให้ “เพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนงดดื่มเหล้าในช่วงเทศกาลเข้าพรรษาอันจะเป็นพื้นฐานในการที่จะเลิกดื่มเหล้าตลอดไป คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 เห็นชอบให้กำหนด “วันเข้าพรรษา” เป็น “วันงดดื่มสุราแห่งชาติ” โดยให้เริ่มต้นใช้บังคับในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2551[47] ปีถัดมา พ.ศ. 2552 รัฐบาลยังได้ประกาศกำหนดให้ “วันเข้าพรรษา” เป็นวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 เป็นต้นไป[48]

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 ประกาศเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 ตามมาตรา 4 มาตรา 27 มาตรา 28 บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้าม

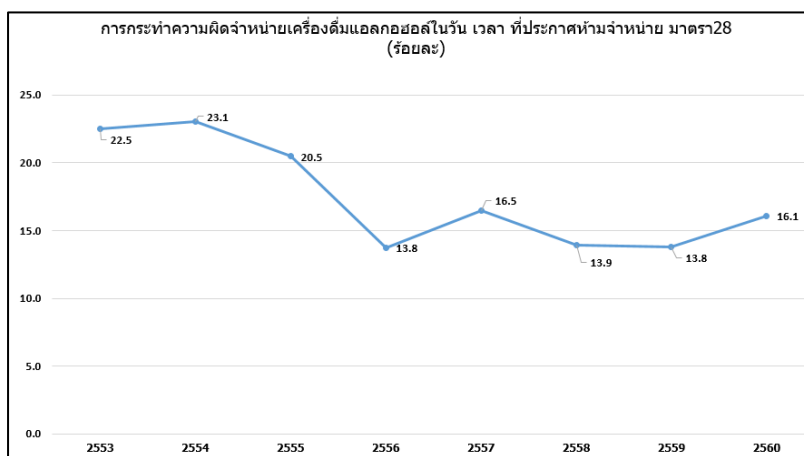
ผู้ใดขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษาและวันออกพรรษา ยกเว้นการขายเฉพาะร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ” [44]

มาตรการทางด้านเวลา

มาตรการจำกัดการเข้าถึงทางกายภาพของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ทางด้านเวลา เป็นผลพวงมาจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 มาตรา 112 บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในเขตเลือกตั้ง ในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”[45] และมาตรา 130 บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 น. ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”[46] และในปี พ.ศ. 2558 มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 ประกาศเมื่อวันที่ 22 มกราคม มาตรา 4 มาตรา 28 บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามผู้ใดขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ยกเว้นการขายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ สถานบริการซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ”[49]

การดำเนินงานควบคุมการเข้าถึงจุดจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ด้านวัน เวลาที่จำหน่าย มีการจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ มาตรา 28 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 มีผู้กระทำความผิดลดลง แม้ว่าในปี พ.ศ. 2560 มีผู้กระทำความผิดเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2559 จากร้อยละ 13.8 เป็นร้อยละ 16.1 จากจำนวนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ทั้งหมด แล้วก็ตามแนวโน้มผู้กระทำความผิดด้านวัน เวลาที่จำหน่ายลดลง นับว่ามาตรการจำกัดการเข้าถึงทางด้านวันเวลาเป็นมาตรการที่ดีมาตรการหนึ่ง

รูป 8 แนวโน้มการกระทำความผิดจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในวันเวลาที่ห้ามจำหน่ายตามมาตรา 28

ที่มา : ส่วนมาตรฐานและพัฒนาระบบการตรวจสอบภาษี และปราบปราม สำนักตรวจสอบ ป้องกันและปราบปราม กรมสรรพสามิต ประมวลผล วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2561

มาตรการทางด้านสถานที่ห้ามจำหน่าย ห้ามซื้อ ห้ามดื่ม

มาตรการทางด้านสถานที่ห้ามซื้อสำหรับประเทศไทยนับว่ามาตรการนี้ประสบความสำเร็จมาก ซึ่งได้มีมาตรการจากหน่วยงานต่าง ๆ มากมายที่ช่วยจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เริ่มตั้งแต่

- พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551
- ประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องห้ามขายหรือห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ประกอบกิจการโรงงาน พ.ศ. 2555
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนทาง พ.ศ. 2555
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ พ.ศ. 2555
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสวนสาธารณะของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ พ.ศ.2556
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ที่อยู่ในกำกับดูแลและใช้ประโยชน์ของราชการรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ พ.ศ. 2558
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในท่าเรือโดยสารสาธารณะพ.ศ. 2558
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนทางพ.ศ. 2558
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานีขนส่ง พ.ศ. 2558
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 มาตรา 27(8) และมาตรา 31(7) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 27 และมาตรา 31 บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามขายหรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณดังต่อไปนี้

- 1) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา เว้นแต่การดื่มนั้นเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนา
- 2) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล และร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ยกเว้นกรณีการดื่มสามารถดื่มได้ในบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล

3) สถานที่ราชการ ยกเว้น กรณีการขายสามารถขายได้ในบริเวณที่จัดไว้เป็นร้านค้าหรือ
สโมสร ส่วนกรณีการดื่มสามารถดื่มได้ในบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตาม
ประเพณี

4) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ เว้นแต่กรณีการดื่มสามารถดื่มใน
บริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี หรือสถานศึกษาที่สอนการผสม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

5) สถานให้บริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง หรือร้านค้าใน
บริเวณสถานให้บริการน้ำมันเชื้อเพลิง

6) สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป

7) ห้ามมิให้ขายในสถานที่หรือบริเวณของหอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก”

มาตรา 30 บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะใช้
เครื่องขายอัตโนมัติ การเรขาย” นอกจากสถานที่ตามข้างต้นแล้ว มาตรา 27 (8) บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า
“สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ” [43] จึงมีประกาศสำนัก
นายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับสถานที่ห้ามขายหรือซื้อหรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามมาอีกหลายฉบับ ดังนี้

ประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เรื่อง ห้ามมิให้นำเข้าไปหรือจำหน่ายเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ทุกประเภทในอุทยานแห่งชาติ ประกาศเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2553 โดยอิงระเบียบอำนาจ
ตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ข้อ
4(9) และ ข้อ 5 บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามมิให้นำเข้าไปหรือจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทใน
อุทยานแห่งชาติ หากฝ่าฝืนมีความผิดตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 มาตรา 18 และต้องได้รับ
โทษ ตามมาตรา ๒๕ ระวังโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”[50]

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องห้ามขายหรือห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ประกอบ
กิจการโรงงาน พ.ศ. 2555 ประกาศเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2555 มาตรา 4 มาตรา 27(8) มาตรา 31(7)
บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามผู้ใดขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ประกอบกิจการโรงงานตาม
กฎหมาย ว่าด้วยโรงงาน การห้ามขายหรือห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยกเว้นโรงงานผลิต เครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์”[51]

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนทาง
พ.ศ. 2555 ประกาศเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2555 มาตรา 4 มาตรา 31(7) บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามผู้ใด
บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนทางในขณะที่ขับขี่หรือในขณะที่โดยสารอยู่ในรถ หรือ บนรถ คำว่า “ทาง” และ
“รถ” ตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า “ทาง” และ “รถ” ตามกฎหมาย ว่าด้วยพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.
2522” [52] ครอบคลุม ทางเดินรถ ช่องเดินรถ ช่องเดินรถประจำทาง ไหล่ทาง ทางเท้า ทางข้าม ทางร่วมทาง
แยก ทางลาด ทางโค้ง สะพาน และลานที่ประชาชนใช้ในการจราจรของอุทยานพาหนะ และทางส่วนบุคคลที่
เจ้าของยินยอมให้ประชาชนทั่วไปใช้ในการจราจรหรือที่เจ้าพนักงานจราจรได้ประกาศให้เป็นทางตาม
พระราชบัญญัตินี้ด้วย แต่ไม่รวมไปถึงรถไฟ รถราง และทางรถไฟ

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ พ.ศ. 2555 ประกาศเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2555 มาตรา 4 มาตรา 27(8) มาตรา 31 (7) บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่น ของรัฐ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นร้านค้า หรือสโมสร ห้ามผู้ใดบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่น ของรัฐ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี ยกเว้นองค์การสุรา”[53]

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสวนสาธารณะของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ พ.ศ.2556 ประกาศเมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2556 มาตรา 4 มาตรา 27 (8) มาตรา 31 (7) บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามผู้ใดขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสวนสาธารณะของรัฐวิสาหกิจหรือ หน่วยงานอื่นของรัฐที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป” [54]

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ที่อยู่ในกำกับดูแลและใช้ประโยชน์ของราชการรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ พ.ศ. 2558 ประกาศเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 มาตรา 4 มาตรา 27(8) มาตรา 31(7) บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ดังต่อไปนี้ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นร้านค้า หรือสโมสร (1) พื้นที่ที่อยู่ในกำกับดูแลและใช้ประโยชน์ของราชการ นอกเหนือจากสถานที่ราชการ ตามมาตรา 27 (3) (2) พื้นที่ที่อยู่ในกำกับดูแลและใช้ประโยชน์ของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ นอกเหนือจากสถานที่หรือบริเวณที่กำหนดตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่ หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ พ.ศ. 2555 ข้อ 2 ห้ามผู้ใดบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ดังต่อไปนี้ ยกเว้น บริเวณที่จัดไว้เป็น ที่พักส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี 1) พื้นที่ที่อยู่ในกำกับดูแลและใช้ประโยชน์ของราชการ นอกเหนือจากสถานที่ราชการ ตามมาตรา 31(3) 2) พื้นที่ที่อยู่ในกำกับดูแลและใช้ประโยชน์ของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ นอกเหนือจากสถานที่หรือบริเวณที่กำหนดตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่ หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ พ.ศ. 2555” [55]

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในท่าเรือโดยสารสาธารณะพ.ศ. 2558 ประกาศเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 มาตรา 4 มาตรา 27(8) มาตรา 31(7) บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามผู้ใดขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณท่าเรือโดยสารสาธารณะ หรือบนเรือโดยสารสาธารณะประจำทาง” [56]

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนทาง พ.ศ. 2558 ประกาศเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 มาตรา 4 มาตรา 27 (8) บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนทางตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก” [57]

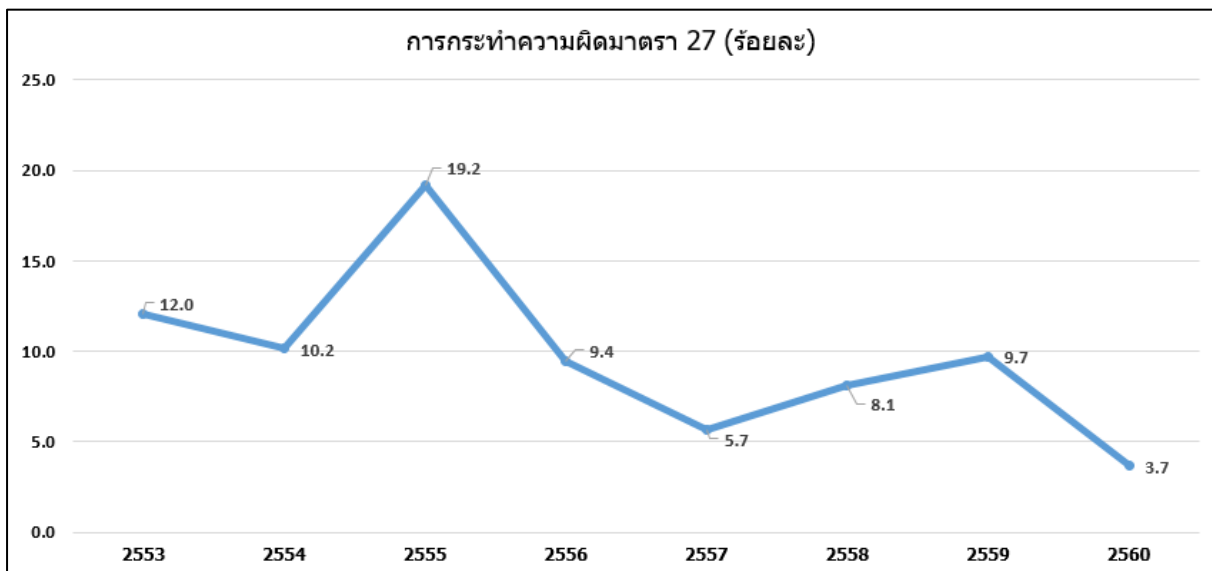
ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานีขนส่ง พ.ศ. 2558 ประกาศเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 มาตรา 4 มาตรา 27(8)

มาตรา 31(7) บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามผู้ใดขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บริเวณสถานี่ขนส่งตามกฎหมาย ว่าด้วยการขนส่งทางบก”[58] พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 ได้กำหนดถึงประเภทของสถานี่ขนส่งไว้ใน หมวด 9 มาตรา 114 บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “สถานี่ขนส่งมี 2 ประเภท คือ สถานี่ขนส่งผู้โดยสาร สถานี่ขนส่งสัตว์และหรือสิ่งของ”[59]

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 มาตรา 27(8) และมาตรา 31(7) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามผู้ใดขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณสถานี่รถไฟ หรือในขบวนรถที่อยู่บนทางรถไฟตามกฎหมายว่าด้วยจัดวางการรถไฟและทางหลวง” [60]

ตัวอย่างสำคัญของการพยายามผลักดันมาตรการการเข้าถึงทางด้านสถานี่ ในปี พ.ศ. 2560 มีกรณีการขายเบียร์สดผ่านตู้ขายอัตโนมัติ ณ ร้านสะดวกซื้อ การจำหน่ายในลักษณะนี้เป็นการกระทำผิดตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผนวกกับแรงกดดันทางสังคมของภาคประชาสังคมที่ไม่ต้องการให้มีตู้กดเบียร์อัตโนมัติซึ่งเป็นการเพิ่มช่องทาง และความง่ายในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงทำให้ผู้ประกอบการร้านสะดวกซื้อ ผู้ประกอบการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำเป็นต้องยกเลิกการจำหน่ายในรูปแบบของตู้ขายอัตโนมัติทันที

การดำเนินงานควบคุมการเข้าถึงจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้านสถานี่ที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาตรา 27 มีแนวโน้มผู้กระทำความผิดลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2560 มีผู้กระทำความผิดเพียงร้อยละ 3.7 จากผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งหมด นับว่ามาตรการจำกัดการเข้าถึงทางด้านสถานี่ที่เป็นมาตรการที่ดีรูป 9 แนวโน้มการกระทำความผิดตามมาตรา 27

ที่มา : ส่วนมาตรฐานและพัฒนาระบบการตรวจสอบภาษี และปราบปราม สำนักตรวจสอบ ป้องกันและปราบปราม กรมสรรพสามิต ประมวลผล วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2561

มาตรการทางด้านโซนนิ่ง รอบสถานี่ศึกษา

การจำกัดการเข้าถึงทางกายภาพของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีกมาตรการหนึ่งที่ส่งผลอย่างชัดเจน คือ มาตรการด้านโซนนิ่ง การพยายามลดจำนวนจุดจำหน่ายรอบสถานศึกษาตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา พ.ศ. 2558 ประกาศเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2558 มาตรา 4 มาตรา 27(8) บัญญัติไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา หรือหอพักบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษาตามข้อ 6 วรรคหนึ่ง แห่งคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 22/2558 ลงวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 เรื่อง มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหา การแข่งรถยนต์และรถจักรยานยนต์ในทาง และการควบคุมสถานบริการหรือสถานประกอบการที่เปิดให้บริการ ในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการ” [61]

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 22/2558 วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กล่าวไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามมิให้ผู้ประกอบกิจการสถานบริการหรือสถานประกอบการใดที่เปิดให้บริการ ในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- 1) ยินยอมหรือปล่อยให้พลละเลยให้ผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์เข้าไปใช้บริการ
- 2) ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- 3) เปิดทำการเกินกว่าเวลาตามที่มีกฎหมายบัญญัติ
- 4) ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกินกว่ากำหนดเวลาตามที่มีกฎหมายบัญญัติ
- 5) ยินยอมหรือปล่อยให้มีการพกพาอาวุธ วัตถุระเบิด หรือยาเสพติดเข้าไป ในสถานที่ของตน

ในกรณีที่สถานบริการหรือสถานประกอบการใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีอำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาต หรือสั่งปิดและห้ามมิให้มีการเปิดสถานบริการ หรือสถานประกอบการในสถานที่ดังกล่าวอีกเป็นเวลาห้าปี และหากอยู่ในระหว่างการขอต่ออายุใบอนุญาต ก็ให้สั่งมิให้ต่ออายุใบอนุญาต และมีให้ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้นั้นเป็นเวลาห้าปี

ภายใต้บังคับตามข้อ 6 กรณีเป็นสถานบริการหรือสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษาหรือหอพักในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา ให้ผู้มีอำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องสั่งเพิกถอนใบอนุญาต หรือสั่งปิดสถานประกอบการ และห้ามมิให้มีการเปิดสถานบริการหรือสถานประกอบการ ในสถานที่ดังกล่าวอีก

ในการสั่งเพิกถอน หรือสั่งปิดตามวรรคสอง หากสถานบริการหรือสถานประกอบการนั้น ได้รับใบอนุญาตขายสุรา ให้ถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสุรา และให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตเพิกถอนใบอนุญาตขายสุราด้วย แต่ถ้าเป็นสถานบริการหรือสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง สถานศึกษา หรือหอพักในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา ให้เพิกถอนใบอนุญาตขายสุรา และห้ามมิให้ออก ใบอนุญาตขายสุราให้อีก

คำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตหรือสั่งปิดหรือมิให้ต่ออายุใบอนุญาตให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปล่อยให้มีการออกใบอนุญาตประกอบกิจการสถานบริการ หรือใบอนุญาตขายสุราที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตสถานบริการ หรือข้อกำหนดการออก

ใบอนุญาตขายสุรา และการขายสุรา ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นดำเนินการทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครองกับเจ้าหน้าที่ผู้นั้นอย่างเฉียบขาดและรวดเร็ว

กรณีที่หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้บังคับบัญชาปล่อยปละละเลย ไม่ดำเนินการตามวรรคหก ให้นำมาตรการที่กำหนดไว้ในคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 69/2557 เรื่อง มาตรการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการทุจริตประพตมิชอบ ลงวันที่ 18 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 มาใช้บังคับ ข้อ 5 ในกรณีสถานบริการหรือสถานประกอบการใดที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับ สถานบริการ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญทางเสียงแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงสถานบริการ หรือสถานประกอบการดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เจ้าพนักงานตำรวจ และเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง สั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าว ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเหตุเดือดร้อนรำคาญทางเสียงนั้นให้แล้วเสร็จภายในเวลาสามสิบวัน และในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวให้หยุดการใช้เสียงที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญนั้น

ในกรณีที่ครบกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าว ยังไม่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามกฎหมาย ให้นำความในวรรคสองของข้อ 4 มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

ข้อ 6 ห้ามมิให้มีสถานที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา หรือหอพักในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา หากพบว่ามีผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นโดยเด็ดขาดและเคร่งครัดรวมทั้งให้มีอำนาจในการสั่งปิดสถานที่ดังกล่าวทันที

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รักษา ความสงบเรียบร้อยมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานของรัฐตามวรรคสองด้วย

ในกรณีที่เป็นสถานบริการหรือสถานประกอบการใดที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับ สถานประกอบการซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับสถานศึกษา หรือหอพักในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา ห้ามมิให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ดังกล่าวด้วย ให้ผู้มีอำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องสั่งเพิกถอน ใบอนุญาตหรือสั่งปิดสถานประกอบการ และห้ามมิให้มีการเปิดสถานบริการหรือสถานประกอบการ ในสถานที่ดังกล่าวอีก”[62]

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษา ประกาศเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2560 ตามที่รัฐบาลได้กำหนดให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ ที่หน่วยงานทุกภาคส่วนร่วมมือในการควบคุม ป้องกัน และปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิต อีกทั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมอบหมายให้ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดรายใหม่ และให้การช่วยเหลือผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่สืบเนื่องสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแพร่ระบาดของสิ่งเสพติดสู่สถานศึกษา เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงให้หน่วยงาน สถานศึกษาปฏิบัติดังนี้ [63]

ข้อ 1 ให้สถานศึกษาดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมยาสูบ พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

ข้อ 2 ให้สถานศึกษาทุกระดับเป็นสถานที่ปลอดจากการสูบบุหรี่และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

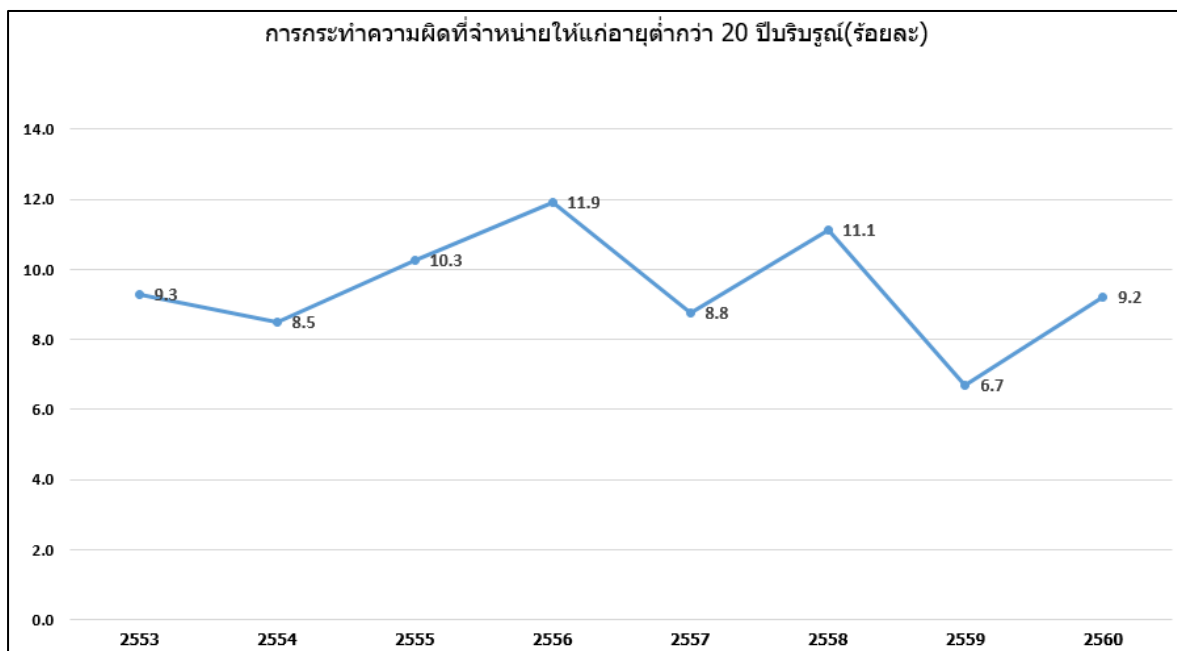
- ข้อ 3 ให้ผู้บริหารส่วนราชการ ผู้บริหารหน่วยงานราชการ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน นักศึกษา ไม่สูบบุหรี่ และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษา
- ข้อ 4 ห้ามนักเรียน นักศึกษา สูบบุหรี่หรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะที่สวมเครื่องแบบของสถานศึกษา
- ข้อ 5 ให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดกิจกรรมรณรงค์ สร้างวัฒนธรรมด้านสุขภาพอนามัย ตัดป้ายห้ามสูบบุหรี่และห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณสถานศึกษาทุกระดับ
- ข้อ 6 ให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดกิจกรรมรณรงค์ สร้างวัฒนธรรมด้านสุขภาพอนามัย ตัดป้ายห้ามสูบบุหรี่และห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณสถานศึกษาทุกระดับ
- ข้อ 7 ให้หน่วยงานต้นสังกัด/สถานศึกษาสนับสนุนการผลิตสื่อ นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ด้านพิษภัยจากบุหรี่และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการวิจัยกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านสุขภาพ

มาตรการทางด้านจำกัดอายุการซื้อ และผู้ดื่ม

ประเทศไทยมีความพยายามในการป้องกันนักดื่มหน้าใหม่ โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน นอกเหนือจากมาตรการจำกัดการเข้าถึงด้านสถานที่และเวลาแล้วยังมีมาตรการจำกัดอายุซึ่งมีตั้งแต่พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 4 นิยามคำว่า “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส” มาตรา 26(10) “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการจำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์”[64] และในปี พ.ศ. 2558 หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีคำสั่ง ที่ 22/2558 วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 กล่าวไว้ส่วนหนึ่งว่า “ห้ามมิให้ผู้ประกอบกิจการสถานบริการหรือสถานประกอบการใดที่เปิดให้บริการ ในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการ กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง 1) ยินยอมหรือปล่อยให้พลละเลยให้ผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์เข้าไปใช้บริการ 2) ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์”[62] ซึ่งเป็นมาตรการที่เพิ่มเติมและมีประสิทธิภาพมากในการกำกับดูแลการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มเด็กและเยาวชน

จากการประกาศคำสั่ง มาตรการต่าง ๆ ที่ผ่านมา พบว่า การควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้านการจำกัดอายุของผู้ซื้อ ด้วยมาตรการการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคลที่อายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ มีแนวโน้มสัดส่วนผู้กระทำความผิดที่จำหน่ายให้แก่เด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี ลดลงเล็กน้อย แม้ว่าในปี พ.ศ. 2560 ผู้กระทำความผิดจะเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2559 จาก 6.7% เพิ่มมาเป็น 9.2% แล้วก็ตาม

รูป 10 การกระทำความผิดที่จำหน่ายให้แก่อายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์

ที่มา : ส่วนมาตรฐานและพัฒนาระบบการตรวจสอบภาษี และปราบปราม สำนักตรวจสอบ ป้องกันและปราบปราม กรมสรรพสามิต ประมวลผล วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2561

บทสรุป

จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยมีความหลากหลาย เช่น ภัตตาคาร ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านหมูกระทะ ร้านอาหารตามสั่ง ผับ บาร์ สถานบันเทิง คาราโอเกะ ร้านเหล้าตอง ซุ้มยาตอง ร้านเหล้าปั่น ลานเปียร์ โต๊ะสนุกเกอร์ ร้านขายส่งเหล้า ร้านโชห่วย ร้านขายของชำ ร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น จุดจำหน่ายเหล่านี้ต้องมีใบอนุญาตจำหน่ายสุราที่ออกโดยกรมสรรพสามิตซึ่งได้แบ่งออกตามปริมาณการขายเป็นสองประเภท คือ 1) ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 1 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป และ 2) ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 2 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร การออกใบอนุญาตจำหน่ายสุราของประเทศไทยเน้นการเก็บค่าธรรมเนียมทางภาษี การนำรายได้เข้ารัฐ แบ่งรายได้บำรุงหน่วยงานในพื้นที่ไม่ได้คำนึงถึงอันตรายและผลกระทบต่อชุมชนและสังคมเหมือนต่างประเทศ โดยใบอนุญาตจำหน่ายสุราทั้งสองประเภทไม่ค่อยสอดคล้องกับลักษณะจุดจำหน่ายที่มีอยู่ และเมื่อเปรียบเทียบกับ การแบ่งประเภทใบอนุญาตของต่างประเทศพบว่ามีความแตกต่างกันโดยในต่างประเทศส่วนใหญ่มีการแบ่งประเภทใบอนุญาตจำหน่ายสุราตามลักษณะของร้านค้า หรือจุดจำหน่าย คือ จุดจำหน่ายแบบที่มีที่นั่งดื่มและจุดจำหน่ายแบบที่ซื้อกลับบ้านหรือไม่มีที่นั่งดื่ม จำนวนใบอนุญาตจำหน่ายสุราเป็นข้อมูลที่สามารถสะท้อนถึงสถานการณ์หรือการเข้าถึงจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ดีข้อมูลหนึ่ง ถ้าพิจารณาข้อมูลใบอนุญาตจำหน่ายสุราของประเทศไทยย้อนหลัง 10 ปี (พ.ศ. 2552-2561) พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2558 ที่มีจำนวนใบอนุญาตจำหน่ายสุราสูงถึง 616,710 ใบ ลดลงในปี พ.ศ. 2559-2560 และในปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2562 จำนวนใบอนุญาตจำหน่ายสุราเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2561 จาก จำนวน 583,880 เป็น 588,962 ใบ

การเข้าถึงจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนไทยช่วง 10 ปีที่ผ่านมาประชาชนไทยเฉลี่ย 110.8 คนต่อใบอนุญาตจำหน่ายหนึ่งใบหรือจุดจำหน่ายหนึ่งแห่ง ในขณะที่เขตปกครองพิเศษฮ่องกงมีความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อยกว่าประเทศไทย 10 เท่า โดยหนึ่งใบอนุญาตจำหน่ายสุราต่อประชาชน 1,120 คน ประเทศแคนาดาน้อยกว่าประเทศไทยประมาณ 8 เท่า โดยหนึ่งใบอนุญาตจำหน่ายสุราต่อประชาชน 793 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีจังหวัดที่มีความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงมากกว่าภูมิภาคอื่น ๆ เมื่อพิจารณาแยกจังหวัด พบว่า จังหวัดที่เป็นย่านธุรกิจท่องเที่ยวของแต่ละภูมิภาคอย่างเช่น จังหวัดภูเก็ตประชาชนในจังหวัด 49 คนต่อใบอนุญาตหนึ่งใบ จังหวัดชลบุรีประชาชนในจังหวัด 70 คนต่อใบอนุญาตหนึ่งใบ จังหวัดเชียงใหม่ประชาชนในจังหวัด 84 คนต่อใบอนุญาตหนึ่งใบ และจังหวัดสุรินทร์ประชาชนในจังหวัด 90 คนต่อใบอนุญาตหนึ่งใบ มีความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในภูมิภาค

การคำนวณความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเครื่องมือสำหรับการประเมินการเข้าถึงจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางกายภาพที่เป็นที่ยอมรับของประเทศต่าง ๆ การคำนวณความหนาแน่นนิยมเทียบเคียงกับจำนวนประชากร ขนาดของพื้นที่ และระยะทาง เป็นต้น ปัจจัยที่มีผลต่อความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งทางสังคมและสุขภาพ ประกอบด้วย ลักษณะ ประเภท ขนาดร้าน ปริมาณมูลค่าการขาย และจำนวนของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การกระจุกตัว การรวมกลุ่มของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชนต่าง ๆ ทำเลที่ตั้งของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ใกล้กับสถานศึกษา ขนาดของชุมชน ลักษณะประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชน ลักษณะสภาพแวดล้อมของชุมชน และจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดกฎหมาย โดยเฉพาะเป็นแหล่งมั่วสุมยาเสพติด มั่วสุมทางเพศ เป็นต้น

การมีจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่และยิ่งถ้ามีความหนาแน่นของจุดจำหน่ายมาก โดยเฉพาะประเทศไทยปี พ.ศ.2561 จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หนึ่งแห่งต่อประชาชนเพียง 113 คน ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย เป็นการเพิ่มความถี่ในการซื้อ การดื่ม เพิ่มปริมาณการดื่ม ต้นทุนในการเดินทางไปซื้อดื่มต่ำลง จุดจำหน่ายที่หนาแน่นมากทำให้มีการจราจรที่คับคั่งเพิ่มโอกาสในการเกิดอุบัติเหตุ การบาดเจ็บ การเจ็บป่วย อาชญากรรม และความรุนแรงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สูงขึ้นไปด้วย

มาตรการควบคุมเข้าถึงจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยจัดว่าเป็นมาตรการที่ดำเนินการแล้วมีความคุ้มค่าสูง มีการบูรณาการหลายหน่วยงาน มาตรการที่ประสบความสำเร็จในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา

- มาตรการจำกัดการเข้าถึงทางด้านวัน เวลา ได้แก่
 - การห้ามจำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง

- การห้ามจำหน่ายในวันสำคัญทางศาสนา วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษาและวันออกพรรษา
- ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา
- มาตรการจำกัดการเข้าถึงทางด้านสถานที่ห้ามจำหน่าย ห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้แก่
 - ห้ามจำหน่ายหรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณวัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานที่ราชการ ยกเว้น กรณีการขายสามารถขายได้ในบริเวณที่จัดไว้เป็นร้านค้าหรือสโมสร สถานศึกษา สถานีบริการน้ำมัน สวนสาธารณะของทางราชการ หอพักอุทยานแห่งชาติ โรงงาน
 - ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยเครื่องขายอัตโนมัติ การเรขาย
 - ห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนทางในขณะที่ขับขี่หรือในขณะที่โดยสารอยู่ในรถหรือบนรถ ทางเดินรถ ช่องเดินรถ ช่องเดินรถประจำทาง ไหล่ทาง ทางเท้า ทางข้าม ทางร่วมทางแยก ทางลาด ทางโค้ง สะพาน รถไฟ รถราง และทางรถไฟ
 - ห้ามจำหน่ายหรือดื่มในสวนสาธารณะของรัฐวิสาหกิจหรือ หน่วยงานอื่นของรัฐที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชน บริเวณท่าเรือโดยสารสาธารณะ หรือบนเรือโดยสารสาธารณะประจำทาง สถานีขนส่งผู้โดยสาร สถานีขนส่งสัตว์และหรือสิ่งของ บริเวณสถานีรถไฟ หรือในขบวนรถที่อยู่บนทางรถไฟ
- มาตรการจำกัดการเข้าถึงทางการจำกัดอายุการซื้อและผู้ดื่ม
 - ห้ามจำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราแก่เด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์
 - ห้ามไม่ให้ผู้ประกอบการสถานบริการ สถานบันเทิง จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท ให้ผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์เข้าไปใช้บริการ ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- มาตรการทางด้านโซนนิ่ง รอบสถานศึกษา การห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา หรือหอพักบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา ความพยายามในการกำหนดเขตโซนนิ่งจุดจำหน่ายรอบสถานศึกษา แม้ว่าจะมาตรการยังไม่ชัดเจน ยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ ส่งผลให้มาตรการนี้ยังไม่ประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่ แต่ก็ช่วยชะลอการเข้าถึงจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

แนวทางการลดการเข้าถึงจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

หัวใจสำคัญในการผลักดันนโยบายการควบคุมความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือ กระตุ้นให้ชุมชนเกิดความตื่นตัวถึงผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งด้านสุขภาพ สังคมและปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการมีจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชนอย่างหนาแน่น สร้างเวที

หรือโอกาสในการแสดงความคิดเห็นของชุมชน การรับฟังความคิดเห็นของชุมชน ให้ชุมชนร่วมรณรงค์ผลักดันนโยบายเพื่อสร้างการสนับสนุนจากรากหญ้าสู่ส่วนกลาง(ล่างขึ้นบน) ในขณะเดียวกันภาครัฐหรือผู้ที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย การบังคับใช้กฎหมายควรให้การสนับสนุนการดำเนินงานจากส่วนกลางสู่ชุมชนหรือสั่งการจากบนลงล่าง

ต่างประเทศมีการกำหนดวัตถุประสงค์การออกใบอนุญาตจำหน่ายสุราในเรื่องที่ต้องคำนึงถึงอันตรายและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อสังคม ชุมชน โดยกำหนดให้มีการประกาศแจ้งให้ชุมชนทราบก่อนที่จะให้ใบอนุญาตจำหน่ายสุรา เปิดโอกาสให้ชุมชนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนในการคัดค้านการออกใบอนุญาตจำหน่ายสุรา ในส่วนของประเทศไทยควรมีการปรับวัตถุประสงค์การออกใบอนุญาตจำหน่ายสุราสำหรับผู้ที่ขออนุญาตรายใหม่ต้องมีการพิจารณาถึงผลกระทบของการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อสุขภาพของประชาชนและความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม การกำหนดวัตถุประสงค์ในลักษณะนี้จำเป็นต้องมีข้อมูลสนับสนุนเชิงวิชาการ งานวิจัย แต่เนื่องจากประเทศไทยงานวิจัย วิชาการข้อเท็จจริงสำหรับการสนับสนุนข้อมูลที่ว่า ความรุนแรง อันตราย อุบัติเหตุ อาชญากรรมและผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่คนในพื้นที่เป็นผลมาจากการมีจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่หนาแน่น

ควรเน้นการควบคุมหรือจำกัดความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเชิงพื้นที่ หรือให้เหมาะสมกับจำนวนประชากรในพื้นที่/ชุมชน เพื่อเพิ่มต้นทุนทางด้านเวลา และระยะทางในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เข้าถึงได้ยากขึ้น

เพิ่มมาตรการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุญาตออกใบจำหน่ายสุรา ซึ่งจะช่วยให้มีเวลาตรวจสอบคุณสมบัติ และเพิ่มมาตรฐานของผู้ประกอบการ

ควรนำแนวคิดของต่างประเทศในการกำหนดให้ผู้ประกอบการ หรือผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องผ่านการอบรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการร่วมรับผิดชอบปัญหาของชุมชน สังคม อันตรายและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ควรปรับประเภทการออกใบอนุญาตให้สอดคล้องกับรูปแบบของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยจำแนกตามจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีที่นั่งดื่ม และแบบซื้อกลับบ้าน หรือไม่มีที่นั่งดื่ม ซึ่งจะช่วยให้ช่วงลดปัญหาผู้ประกอบการใช้ช่องว่างของกฎหมายในการประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ควรปรับลดอายุของการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งด้านการซื้อและการดื่มลง เนื่องจากนักดื่มรายใหม่มีอายุที่เริ่มดื่มลดลง

ควรกำหนดลักษณะของเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาให้เป็นมาตรฐานแนวทางเดียวกัน เนื่องจากที่ผ่านมาয়สถานศึกษามากกว่าร้อยละ 50 ที่ไม่ได้มีการกำหนดเขตโซนนิ่ง เขตโซนนิ่งบางพื้นที่กำหนดขอบเขตพื้นที่โดยรอบสถานศึกษา บางสถานศึกษากำหนดเป็นขอบเขตพื้นที่บางด้านของสถานศึกษา หรือบางสถานศึกษากำหนดเขตโซนนิ่งเป็นแนวเส้นถนน

เพิ่มมาตรการ ระเบียบ แนวทางการปฏิบัติ การบังคับใช้กฎหมายควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอินเทอร์เน็ต การสั่งทางออนไลน์ การจัดส่งแบบถึงประตูบ้าน(Delivery)

ข้อเสนอแนะในเรื่องของการจำกัดความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และจำนวนใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับประเทศไทย (Policy Brief)

ประเทศไทยมีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจุดจำหน่ายหลายรูปแบบทั้งภัตตาคาร ร้านอาหาร และเครื่องดื่ม ร้านหมูกระทะ ร้านชาบู ร้านอาหารตามสั่ง ผับ บาร์ สถานบันเทิง คาราโอเกะ ร้านเหล้าตอง ร้านเหล้าปั่น ลานเบียร์ โต๊ะสนุ๊กเกอร์ ร้านขายส่งเหล้า ร้านโชห่วย ร้านขายของชำ ร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เหล่านี้ต้องได้รับอนุญาตจำหน่ายสุราจากกรมสรรพสามิต ซึ่งประเภทของใบอนุญาตจำหน่ายสุราแบ่งตามปริมาณน้ำสุราที่จำหน่ายไม่ได้แบ่งตามบริบทลักษณะของจุดจำหน่าย ขณะเดียวกันความแตกต่างของจุดจำหน่ายที่มีลักษณะสถานบริการ สถานบันเทิงที่ต้องดำเนินการขออนุญาตตามพระราชบัญญัติสถานบริการ สถานบันเทิง มีขั้นตอนในการดำเนินงานขออนุญาตยุ่งยากกว่าการขออนุญาตจำหน่ายสุรา ทำให้ผู้ประกอบการอาศัยช่องว่างนี้ด้วยการขออนุญาตจำหน่ายสุราแทนการขออนุญาตจัดตั้งสถานบริการ สถานบันเทิง ส่งผลให้จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษายังคงมีอยู่ แม้ว่าจะมีการออกมาตรการกำหนดขอบเขตโซนนิ่งแล้วก็ตาม ดังนั้นหน่วยงานกรมสรรพสามิต ศูนย์อำนวยการประสานกำกับติดตามผลการดำเนินงาน คำสั่ง หน.คสช. ที่ 22/2558 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีหน้าที่ควรปรับมาตรการจำกัดความหนาแน่นและจำนวนใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับประเทศไทย ดังนี้

ใบอนุญาตจำหน่ายสุรา

1. การปรับประเภทใบอนุญาตจำหน่ายสุราให้สอดคล้องกับลักษณะของจุดจำหน่าย คือ
 - ใบอนุญาตสำหรับขายส่ง
 - ใบอนุญาตสำหรับขายปลีก แยกเป็น ใบอนุญาตจำหน่ายสุราสำหรับร้านที่มีที่นั่งดื่ม และ ใบอนุญาตจำหน่ายสุราสำหรับร้านไม่มีที่นั่งดื่ม
2. เพิ่มขั้นตอนการตรวจสอบใบอนุญาต หรือการขออนุญาตของจุดจำหน่ายแต่ละประเภทเพื่อป้องกันการใช้ช่องว่างของกฎหมาย
3. ให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจที่จะให้มีจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน
4. ควรเพิ่มแนวทางในการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีส่วนในการดูแลและรับผิดชอบปัญหาสุขภาพ อันตรายและผลกระทบ และความเป็นอยู่ของคนในชุมชนที่ตั้งของจุดจำหน่ายนั้น โดยให้ผู้ประกอบการจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พนักงานขายต้องได้รับการอบรมถึงกฎหมาย ข้อบังคับ มาตรการควบคุมจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันตรายและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
5. เน้นการควบคุมหรือจำกัดความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเชิงพื้นที่ หรือให้เหมาะสมกับจำนวนประชากรในพื้นที่/ชุมชน เพื่อลดความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สัดส่วนที่เหมาะสม คือ ประชากร 320 – 500 คนต่อใบอนุญาตจำหน่ายสุรา 1 ใบ อ้างอิงจากข้อมูลใบอนุญาตจำหน่ายสุรา 10 ปีย้อนหลัง ทั้งนี้ยังไม่มีข้อมูลเชิงวิชาการ งานวิจัยในประเทศไทยที่ทำการศึกษากผลกระทบ อันตราย อุบัติเหตุที่สัมพันธ์กับจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

6. เพิ่มมาตรการ ระเบียบ ใบอนุญาต แนวทางการปฏิบัติ การบังคับใช้กฎหมายควบคุมการจำหน่ายเครื่องตัดไม้แอลกอฮอล์ทางอินเทอร์เน็ต การสั่งทางออนไลน์ การจัดส่งแบบถึงประตูบ้าน(Delivery)

จุดจำหน่ายเครื่องตัดไม้แอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา

1. กำหนดหลักเกณฑ์ของเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาให้ชัดเจน ครอบคลุมสถานศึกษาในประเทศไทย ใช้เป็นมาตรการ แนวทางเดียวกันทั่วประเทศ
2. เพิ่มต้นทุนทางด้านเวลา และระยะทางในการเข้าถึงเครื่องตัดไม้แอลกอฮอล์ให้เข้าถึงได้ยาก และใช้เวลานานขึ้น
3. กำหนดให้จุดจำหน่ายเครื่องตัดไม้แอลกอฮอล์รอบสถานศึกษามีส่วนในการรับผิดชอบ ในกรณีที่พิสูจน์ได้ว่า เยาวชน นักศึกษา ไปใช้บริการไม่ว่าจะซื้อ หรือนั่งดื่มเครื่องตัดไม้แอลกอฮอล์ ก่อนที่จะได้รับผลกระทบ อุบัติเหตุ การทะเลาะวิวาทที่เกี่ยวข้องกับเครื่องตัดไม้แอลกอฮอล์
4. กำหนดให้รอบสถานศึกษาระดับก่อนอนุบาล อนุบาล และประถมศึกษาห้ามมีจุดจำหน่ายเครื่องตัดไม้แอลกอฮอล์ในระยะ 300 เมตร

การดื่มเครื่องตัดไม้แอลกอฮอล์ของนักดื่มหน้าใหม่มีอายุที่เริ่มดื่มลดลง การปรับลดอายุปรับลดอายุของการเข้าถึงเครื่องตัดไม้แอลกอฮอล์ทั้งด้านการซื้อและการดื่มลงจากห้ามต่ำกว่า 18 ปี เป็นห้ามต่ำกว่า 15 ปี ซื้อหรือดื่มเครื่องตัดไม้แอลกอฮอล์

บรรณานุกรม

1. สาวิตรี อัจฉางค์กรชัย, และดาริกา ไสงาม. ความชุกและพฤติกรรมการดื่มสุราของคนไทย พ.ศ. 2560, in ข้อเท็จจริงและตัวเลขเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พ.ศ. 2559-2561. 2562, ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา: กรุงเทพฯ: สหมิตรพัฒนาการพิมพ์(1992). p. 68-76.
2. กนิษฐา ไทยกล้า, สุโข เสมหาคักดี, อภินันท์ อร่ามรัตน์, เจิมขวัญ รัชชุตานติ, และอริยา สิงห์ประเสริฐ. (2550). Mapping อุพทาน เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภาคเหนือ. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
3. พระราชบัญญัติ สถานบริการ พ.ศ. 2509. (2509, 4 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 83 ตอนที่ 88 ก. หน้า 626 - 639.
4. พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560. (2560, 20 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 32 ก. หน้า 1 - 47.
5. อนุศาสตร์ สระทองเวียน. (2553). ธุรกิจค้าปลีก ประเทศไทย. *วารสารนักบริหาร*, 30(3), 134-142
6. Christchurch City Council. (2016, September 6). Christchurch City Council District Licensing Committee Annual Report to the Alcohol Licensing and Regulatory Authority (ARLA) for Period Ending 30 June 2016. Retrieved from: <https://www.ccc.govt.nz/assets/Documents/Consents-and-Licences/business-licences-and-consents/Alcohol/CHCH-DLC-Annual-Report-to-ARLA-Year-end-30-June-2016.pdf>
7. Christchurch City Council, New Zealand. (n.d.) Alcohol licences. Retrieved from: <https://www.ccc.govt.nz/consents-and-licences/business-licences-and-consents/alcohol/alcohol-licences/>
8. Andrew M. Cuomo, V.B., 2016-2017 Report 2018: New York State Liquor Authority.
9. The Department of Alcoholic Beverage Control, Alcoholic Beverage Licenses of June 30, 2018. 2018.
10. Texas Alcoholic Beverage Commission. (2018). Licensing. Retrieved from: <https://www.tabc.state.tx.us/licensing/index.asp>
11. GOV.UK. (n.d.). Guidance alcohol licensing. Retrieved from: <https://www.gov.uk/guidance/alcohol-licensing>
12. Department of Industry. (n.d.). Liquor licence types. Retrieved from: <https://www.liquorandgaming.nsw.gov.au/operating-a-business/liquor-licences/liquor-licence-types>.
13. Allen, D., Berg, C., & Fraser, J. (2017). Liquor licensing red tape on Australian businesses. Melbourne: Institute of Public Affairs Research.
14. Szabo & Associates Solicitors. (2019). Selling alcohol in New South Wales. Retrieved from: <https://www.szabosolicitors.com.au/selling-alcohol-in-new-south-wales.html>
15. Alcohol and Gaming Commission of Ontario. (n.d.). Liquor sales licences: owners/operators. Retrieve from: <https://www.agco.ca/alcohol/liquor-sales-licences-ownersoperators>

16. Österberg, E., & Karlsson, T. (eds.). (2002). Alcohol policies in EU member states and Norway: a collection of country reports. Finland: Stakes.
17. Cheng, I., Chow, R. (2014). Liquor licensing system in selected places. Queensway, Hong Kong: Research Office, Information Services Division, Legislative Council Secretariat. Retrieved from: <https://www.legco.gov.hk/research-publications/english/1314rp02-liquor-licensing-system-in-selected-places-20140402-e.pdf>
18. Valvira. (2018). Serving of alcoholic beverages on licensed premises. Helsinki: National Supervisory Authority for Welfare and Health. Retrieved from: https://www.valvira.fi/documents/18508/169485/Ohje+Alkoholijuomien+anniskelu+160518_EN.pdf/d461336c-032c-9203-a6d5-e68d1383047e
19. JETRO. (2011). Alcohol beverage. In JETRO. In Guidebook for export to Japan (food articles). Retrieved from: https://www.jetro.go.jp/ext_images/en/reports/market/pdf/guidebook_food_alcoholic_beverages_rev.pdf.
20. Lawyer in Japan. Consulting for law & Tax of Japan. (2019). How to obtain alcohol beverage seller license in Japan. Retrieved from: <http://japanhousesaitama.lawyerjapanese.com/saitama/how-to-obtain-alcohol-beverage-seller-license-in-japan/#process>.
21. Centers for Disease Control and Prevention. (2017). Guide for measuring alcohol outlet density. Atlanta, GA: Centers for Disease Control and Prevention, US Department of Health and Human Services.
22. กนิษฐา ไทยกล้า. (2562). การสำรวจจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายหลังการบังคับใช้พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ระยะเวลา 10 ปี. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
23. กนิษฐา ไทยกล้า, สุริยัน บุญแท้. (2562). การประเมินการรับรู้ ความคิดเห็น การปฏิบัติ ต่อนโยบาย กฎระเบียบ กฎหมาย และการรณรงค์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ภายหลังการบังคับใช้เป็นระยะเวลา 10 ปี. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
24. ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. การศึกษาสถานการณ์การรับรู้ การปฏิบัติตามกฎหมาย การเข้าถึงผลิตภัณฑ์ การโฆษณา และการส่งเสริมการขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หลังพระราชบัญญัติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลบังคับใช้ครบ 1 ปี. 2552, ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา: กรุงเทพฯ.
25. พิชิต แร่ถ่าย, เอกสิทธิ์ ภูศิริภิญโญ, และภัทรา วัฒนพันธ์. (2556). เปรียบเทียบการเดินบนพื้นราบระหว่างคนปกติและผู้พิการที่ใส่ขาเทียมชนิดข้อเข้า KKU 2. เวชศาสตร์ฟื้นฟูสาร, 23(1): 24-28.
26. สาวิตรี อัมณวงศ์กรชัย, และวราณิษฐ์ ลำไย. (2559). สุราชุมชน สถานการณ์ปัญหาในสังคมไทย. สงขลา: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
27. กนิษฐา ไทยกล้า. (2556). สำรวจสถานการณ์การผลิตจำหน่าย และการดื่มสุราในลักษณะที่ไม่เสียภาษีในพื้นที่จังหวัดพะเยา. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

28. กนิษฐา ไทยกล้า. (2560). การติดตามกลยุทธ์และรูปแบบการตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนโลกออนไลน์. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
29. กนิษฐา ไทยกล้า, ธีมา หมักทอง. (2561). สุรานอกระบบภาษีตามแนวชายแดนไทย. สงขลา: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
30. จิราลักษณ์ นนทรักษ์. (2562). การดื่มสุรากับภาวะซึมเศร้า : ข้อเท็จจริงและตัวเลขเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พ.ศ. 2559-2561. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. สหมิตรพัฒนาการพิมพ์ (1992). 68-76.
31. อุดมศักดิ์ แซ่โจ้ว. (2561). ผลของความหนาแน่นของจุดจำหน่ายแอลกอฮอล์ต่อพฤติกรรมการดื่มและผลกระทบ. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ, 12(1); 129-139.
32. กาญจนี พรหมสวัสดิ์. (2552). ผลกระทบจากการขึ้นภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อพฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
33. Baughman, R., Conlin, M., Dickert-Conlin, S., & Pepper, J. (2001). Slippery when wet: the effects of local alcohol access laws on highway safety. *J Health Econ*, 20(6), 1089-1096.
34. Campbell, C. A., Hahn, R. A., Elder, R., Brewer, R., Chattopadhyay, S., Fielding, J., Task Force on Community Preventive, S. (2009). The effectiveness of limiting alcohol outlet density as a means of reducing excessive alcohol consumption and alcohol-related harms. *Am J Prev Med*, 37(6), 556-569. doi: 10.1016/j.amepre.2009.09.028.
35. Livingston, M., Chikritzhs, T., & Room, R. (2007). Changing the density of alcohol outlets to reduce alcohol-related problems. *Drug Alcohol Rev*, 26(5), 557-566. doi: 10.1080/09595230701499191.
36. Lipsey, M. W., Wilson, D. B., Cohen, M. A., & Derzon, J. H. (1997). Is there a causal relationship between alcohol use and violence? A synthesis of evidence. *Recent Dev Alcohol*, 13, 245-282.
37. Her, M., Giesbrecht, N., Room, R., & Rehm, J. (1999). Privatizing alcohol sales and alcohol consumption: evidence and implications. *Addiction*, 94(8), 1125-1139.
38. อรทัย วลีวงศ์, ทักษพล ธรรมรังสี, และจินตนา จันทร์โคตรแก้ว. (2557). ผลกระทบของการดื่มแอลกอฮอล์ต่อผู้อื่น: แนวคิด สถานการณ์ และช่องว่างของความรู้ของประเทศไทย.
39. Scribner R.etal, The risk of assaultive violence and alcohol lavailability in LA County. *Am J Pub Health*, 1995. 85: 335-340.
40. Pereira, G., Wood, L., Foster, S., & Hagggar, F. (2013). Access to alcohol outlets, alcohol consumption and mental health. *PLoS One*, 8(1), e53461. doi: 10.1371/journal.pone.0053461
41. Fone, D., Morgan, J., Fry, R., Rodgers, S., Orford, S., Farewell, D., . . . Lyons, R. (2016) Change in alcohol outlet density and alcohol-related harm to population health (CHALICE): a comprehensive record-linked database study in Wales. Southampton (UK): NIHR Journals Library.
42. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493. (2493). สืบค้นจาก: <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%CA35/%CA35-20-9999-update.pdf>

43. พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551. (2551, 13 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนที่ 33 ก. หน้า 34 - 49.
44. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (2558, 18 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 39 ง. หน้า 10
45. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541. (2541, 9 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 115 ตอนที่ 35 ก. หน้า 39 - 70.
46. พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545. (2545, 17 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 119 ตอนที่ 107 ก. หน้า 1 - 41.
47. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534. (2534, 4 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 108 ฉบับพิเศษ ตอนที่ 156. หน้า 1 - 41.
48. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วันงดดื่มสุราแห่งชาติ 2545. (2551, 25 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125, ตอนพิเศษ 142 ง, หน้า 13.
49. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558. (2558, 22 มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 38 ง.
50. ประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เรื่อง ห้ามมิให้นำเข้าไปหรือจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ทุกประเภทในอุทยานแห่งชาติ. (2553, 28 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 127 ตอนพิเศษ 150 ง, หน้า 23.
51. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขายหรือห้ามบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ประกอบกิจการโรงงาน พ.ศ. 2555. (2555, 7 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 129 ตอนพิเศษ 123 ง, หน้า 5.
52. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์บนทาง พ.ศ. 2555. (2555, 7 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 129 ตอนพิเศษ 123 ง, หน้า 6
53. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ พ.ศ. 2555. (2555, 22 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 129 ตอนพิเศษ 123 ง, หน้า 40
54. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขาย หรือบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในสวนสาธารณะของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ พ.ศ. 2556. (2556, 3 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 130 ตอนพิเศษ 112 ง, หน้า 3
55. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขายหรือบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ที่อยู่ในกำกับดูแล และใช้ประโยชน์ของราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ พ.ศ. 2558. (2558, 18 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 39 ง, หน้า 6.
56. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในท่าเรือโดยสารสาธารณะ พ.ศ. 2558. (2558, 18 กุมภาพันธ์). เล่ม 132 ตอนพิเศษ 39 ง, หน้า 7.
57. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์บนทาง พ.ศ. 2558. (2558, 18 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 39 ง, หน้า 8.
58. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในสถานีขนส่ง พ.ศ. 2558. (2558, 18 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 39 ง, หน้า 9.

59. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานี่ขนส่ง พ.ศ. 2558. (2558, 18 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 39 ง, หน้า 9.
60. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนทางรถไฟ พ.ศ. 2558. (2558, 18 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 39 ง, หน้า 11.
61. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา พ.ศ. 2558. (2558, 22 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 263 ง, หน้า 14.
62. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 22/2558 เรื่อง มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแข่งขันรถยนต์และรถจักรยานยนต์ในทางและการควบคุมสถานบริการหรือสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการ. (2558, 23 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 171 ง, หน้า 7 – 11.
63. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษา. (2560, 10 สิงหาคม). สืบค้นจาก http://www.chanthaburi.buu.ac.th/~office_student/documents/discipline/discipline_01.pdf
64. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. (2546, 2 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอน 95 ก, หน้า 1-29.

ภาคผนวก

ตารางแสดงจุดจำหน่ายรอบสถานศึกษา

สถานศึกษา	ระยะ 500 เมตร		ระยะโซนนิ่ง		ระยะห่างจากรั้วที่ใกล้ที่สุด 2561		
	จำนวนจุด	ความหนาแน่น/ ตร.กม.	จำนวนจุด	ความหนาแน่น/ ตร.กม.	Mean	Min	Max
กรุงเทพมหานคร							
โรงเรียนคลองเตยวิทยา	29	31.9 ตร.กม.	2	142.9 ตร.กม.	315.4	102.5	488.9
โรงเรียนกันตทวาราม	41	46.1 ตร.กม.	11	44.0 ตร.กม.	295	39.22	480.8
โรงเรียนวัดอ่างแก้ว	29	29.3	5	31.3 ตร.กม.	242.6	48.3	472.7
โรงเรียนวัดสังฆราชา	29	27.1	ไม่มีโซนนิ่ง	ไม่มีโซนนิ่ง	262.7	12.6	468.9
โรงเรียนวัดเวฬุวนาราม (โรงเรียนสินทรัพย์อนุสรณ์)	32	34.4	0	0	371.8	120.2	496.9
นนทบุรี							
วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญา ภิวัฒน์	18	16.2	1	5.3 กม. (โซนนิ่งเส้นถนน)	234.8	16	479
โรงเรียนสวนกุหลาบ วิทยาลัย นนทบุรี	6	4.8	0	0	240.6	54.6	418
โรงเรียนปากเกร็ด	22	19.6	1	2.4 (โซนนิ่งเส้นถนน)	238	4.4	435.4
โรงเรียนวัดตึก (จำลองศิลป์ วิทยา)	4	4.4	0	0	265.4	24.4	495.1
โรงเรียนดาราสมุทร (ท่า อิฐ)	0	0	ไม่มีโซนนิ่ง	ไม่มีโซนนิ่ง	0	0	0
โรงเรียนวัดเชิงเลน	3	3.3	1	25.6	256.6	123.1	457.5
สมุทรปราการ							
โรงเรียนเทพศิรินทร์ สมุทรปราการ	23	19.3	ไม่มีโซนนิ่ง	ไม่มีโซนนิ่ง	264.6	45.3	493.9
โรงเรียนเฉลิมวิทยา	22	25.3	1	333.3	253.1	28	455
โรงเรียนศรีตรม	10	10.8	0	0	353.9	64.4	491.8
โรงเรียนสารสาสน์วิเทศ สมุทรปราการ	8	5.6	ไม่มีโซนนิ่ง	ไม่มีโซนนิ่ง	244	69.4	315.7
โรงเรียนทรงวิทยาเทพารักษ์	7	7.9	1	33.3	342.4	9.2	491.3
โรงเรียนเตรียมปริญญา นุสรณ์	6	5.9	0	0	286.5	163.2	427.9

สถานศึกษา	ระยะ 500 เมตร		ระยะโซนนิ่ง		ระยะห่างจากรั้วที่ใกล้ที่สุด 2561		
	จำนวนจุด	ความหนาแน่น/ ตร.กม.	จำนวนจุด	ความหนาแน่น/ ตร.กม.	Mean	Min	Max
ชลบุรี							
โรงเรียนเทศบาลวัดกำแพง	28	28	1	12.5	326.8	120.4	478
โรงเรียนชลกันยานุกูล	10	9	0	0	386.5	284	477
โรงเรียนพัฒนตรุณวิทย์	5	4.5	1	6.4	357	154	498.2
วิทยาลัยเทคโนโลยีแหลมฉบัง	9	8.3	2	6.9	400.3	367.8	471
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา	16	8	16	6.3	378.5	196.1	491.3
โรงเรียนชุมชนวัดหนองรี	10	9.9	1	0.2 (โซนนิ่งเส้นถนน)	197	58.1	382.1
โรงเรียนชุมชนบ้านหัวกุญแจ	18	17.5	2	47.6	194	31.1	407.3
โรงเรียนบ้านพันเสด็จใน	13	12.1	0	0	272.9	118.2	430.9
เชียงใหม่							
โรงเรียนยุพราช	27	20.8	5	23.8	275.2	3.7	500
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	74	8.5	44	7.8	222.6	10.2	453
มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่	34	22.2	2	10.5	306.3	44.9	471.1
โรงเรียนแมริมวิทยาคม	7	5.1	0	0	299.1	181.5	469
โรงเรียนสายอักษร	3	3	0	0	397	329.2	475.6
โรงเรียนวัดป่าข่อยใต้	12	12.2	ไม่มีโซนนิ่ง	ไม่มีโซนนิ่ง	210.6	38.4	455.2
โรงเรียนบ้านโป่งแยงใน	10	11	0	0	171.6	30.9	299.5
โรงเรียนบ้านเวียงฝาง	10	9.3	0	0	357.3	205	476.9
สุโขทัย							
วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย	5	4.7	2	11.1	222.1	14.1	401.8
โรงเรียนหนองช้าง	1	0.8	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	12.4	12.4	12.4
โรงเรียนบ้านสุเม่น	4	4	2	44.4	107.3	9.8	174.2
ลำพูน							
โรงเรียนจักรคำคณาทร	6	4.3	4	5.9	220	30.6	409.5
โรงเรียนใบบุญ ป่าซาง	2	2.2	ไม่มีโซนนิ่ง	ไม่มีโซนนิ่ง	147	145.5	148.6

สถานศึกษา	ระยะ 500 เมตร		ระยะโซนนิ่ง		ระยะห่างจากรั้วที่ใกล้ที่สุด 2561		
	จำนวนจุด	ความหนาแน่น/ ตร.กม.	จำนวนจุด	ความหนาแน่น/ ตร.กม.	Mean	Min	Max
โรงเรียนรพีเลิศวิทยา	3	2.8	0	0	341.2	172.8	438.2
โรงเรียนบ้านป่ารกฟ้า	9	8.7	0	0	233	152.9	452.6
ขอนแก่น							
โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย	28	22.2	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	288.8	16.3	487.9
โรงเรียนเทศบาลบ้าน สามเหลี่ยม	24	23.5	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	313.4	48.6	493.4
โรงเรียนบ้านฝ้อกอบง	8	7.9	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	195.2	13.3	385.9
โรงเรียนบ้านหนองกุงวิทยา คาร	10	9.9	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	250.3	33.9	473.8
โรงเรียนป่าจันทองฮี	8	7.5	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	211.2	59.5	404.2
สุรินทร์							
โรงเรียนหนองโตงสุรวิทยาค ม	13	9.8	13	17.3	370.8	96.9	469.2
โรงเรียนบ้านตะติงไถง	4	3.4	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	222.2	23.3	411
โรงเรียนบ้านหนองกง	3	3	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	186.8	66.2	385
โรงเรียนบ้านลุงปุง	8	7.6	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	171.8	55.1	262.7
สกลนคร							
มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร	32	8.4	19	8.1	211.6	11.4	441.3
โรงเรียนพังโคนวิทยาคม	2	1.6	2	16.7	20.2	10.2	30.3

สถานศึกษา	ระยะ 500 เมตร		ระยะโซนนิ่ง		ระยะห่างจากรั้วที่ใกล้ที่สุด 2561		
	จำนวนจุด	ความหนาแน่น/ ตร.กม.	จำนวนจุด	ความหนาแน่น/ ตร.กม.	Mean	Min	Max
โรงเรียนบ้านศรีวิชา	9	7.5	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	274.9	139.5	470.5
โรงเรียนบ้านนาคำวิทยาคาร	5	4.7	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	119.1	60.7	185.9
วิทยาลัยเทคโนโลยีพังโคน พาณิชย์การ	4	3.3	2	11.4	207.1	81	312.2
โรงเรียนบ้านอุ่มหม้า	7	6.9	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	361.9	232.8	482.4
โรงเรียนบ้านน้ำบูน	5	4.7	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	140.1	87.8	227.3
โรงเรียนบ้านหนองสนม	4	3.5	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	281.2	21.4	479
กระบี่							
โรงเรียนเทศบาล 1 (ตลาด เก่า)	18	18.2	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	224	19.3	443.4
โรงเรียนบ้านช่องพลี	8	7.8	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	280.7	210.5	428
สงขลา							
โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย	35	38	1	100.0	87.7	25.8	499.6
โรงเรียนพลวิทยา	29	31.5	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	353.2	156.4	490.3
โรงเรียนวัดอ่างทอง	9	9	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	323.1	56.7	477.9
โรงเรียนวัดแม่เตย	0	0	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	0	0	0

สถานศึกษา	ระยะ 500 เมตร		ระยะโซนนิ่ง		ระยะห่างจากรั้วที่ใกล้ที่สุด 2561		
	จำนวน จุด	ความหนาแน่น/ ตร.กม.	จำนวนจุด	ความหนาแน่น/ ตร.กม.	Mean	Min	Max
โรงเรียนบ้านรับแพรก	8	7.8	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	331.8	266.4	498.5
พัทลุง							
เทคนิคพัทลุง	25	24.8	13	26.5	359.6	144.3	445
โรงเรียนพัทลุงพิทยาคม	2	1.7	ไม่มีจุด จำหน่ายใน โซนนิ่ง	0	177.9	131.6	224.2

ที่มา : กนิษฐา ไทยกล้า. (2562). การสำรวจจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายหลังจากบังคับใช้พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ระยะเวลา 10 ปี. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

